MSS No. 166 Subject Language

Name of MSS अमरकोष

Author अमरसिंह

Period – – Folios 127

Script Sanskrit Source Prithipal Singh, Amritsar

Missing Folios 31

Sans. MS.
4 S 3
A 485

166-Ms.

अमरकोष, कृत अमरसिंह
१२८ पत्रक ॥ ७ पं० प्र० पू० ला० ग०

पू० ला०

ॐ श्रीगणेशाय नमः॥ ॐ यस्यज्ञानदयासिंधोरगाधस्यानघागुणाः सेवितामक्षयो

धीराः सश्रियेचामृतायच १ समाहृत्यान्यतंत्राणिसंक्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः सं

पूर्णमुच्यतेवर्गैर्नामलिंगानुशासनं २ प्रायशोरूपभेदेनसाहचर्याच्चकुत्र

चित् स्त्रीपुंनपुंसकंज्ञेयंतद्विशेषविधेःक्वचित् ३ भेदाख्यानायनद्वंद्वोनैक

शेषोनसंकरः कृतोत्रभिन्नलिंगानामनुक्तानांक्रमादृते ४ त्रिलिंग्यांत्रि

ष्वितिपदंमिथुनेतुद्वयोरिति निषिद्धलिंगंशेषार्थंत्वंताथादिनपूर्वभाक् ५

स्वरव्ययंस्वर्गनाकत्रिदिवत्रिदशालयाः सुरलोकोद्योदिवौद्वेस्त्रियांक्लीबेत्रि

विष्टपं ६ अमरानिर्जरादेवास्त्रिदशाविबुधाःसुराः सुपर्वाणःसुमनसस्त्रिदि

वेशादिवौकसः ७ आदितेयादिविषदोलेखाअदितिनंदनाः आदित्याऋभवो
स्वप्नाअमर्त्याअमृतान्धसः बर्हिर्मुखाःक्रतुभुजोगीर्वाणादानवारयः वृंदारका
दैवतानिपुंसिवादेवताःस्त्रियां ९ आदित्यविश्ववसवस्तुषिताभास्वरानिलाः म
हाराजिकसाध्याश्चरुद्राश्चगणदेवताः १० विद्याधराप्सरोयक्षरक्षोगंधर्वकिन्नराः
पिशाचोगुह्यकःसिद्धोभूतोमीदेवयोनयः ११ असुरादैत्यदैतेयदनुजेन्द्रारिदान
वाः शुक्रशिष्यादितिसुताःपूर्वदेवाःसुरद्विषः १२ सर्वज्ञःसुगतोबुद्धोधर्म
राजस्तथागतः समंतभद्रोभगवान्मारजिल्लोकजिज्जिनः १३ षडभिज्ञो
दशबलोद्वयवादीविनायकः मुनीन्द्रःश्रीघनःशास्तामुनिःशाक्यमुनिस्तुयः १४

श्रीम॰
२

सशाक्यसिंहः सर्वार्थसिद्धः शौद्धोदनिश्च सः गौतमश्चार्कबंधुश्च मायादेवीसुतश्च
सः १५ ब्रह्मात्मभूः सुरज्येष्ठः परमेष्ठी पितामहः हिरण्यगर्भो लोकेशः स्वयंभूश्च
तुराननः १६ धाताब्जयोनिर्द्रुहिणो विरंचिः कमलासनः स्रष्टा प्रजापतिर्वेधा
विधाता विश्वसृड्विधिः १७ विष्णुर्नारायणः कृष्णो वैकुंठो विष्टरश्रवाः दा
मोदरो हृषीकेशः केशवो माधवः स्वभूः १८ दैत्यारिः पुंडरीकाक्षो गोविंदो गरुड
ध्वजः पीतांबरोऽच्युतः शार्ङ्गी विष्वक्सेनो जनार्दनः उपेंद्र इंद्रावरजश्चक्रपाणिश्च
तुर्भुजः पद्मनाभो मधुरिपुर्वासुदेवस्त्रिविक्रमः २० देवकीनंदनः शौरिः श्री
पतिः पुरुषोत्तमः वनमाली बलिध्वंसी कंसारातिरधोक्षजः २१ विश्वंभरः कैटा

६
२

भजिद्धिर्भूःश्रीवत्सलांछनः वसुदेवोस्यजनकःसएवानकदुंदुभिः २२ बलभद्रः
प्रलंबघ्नोबलदेवोच्युताग्रजः रेवतीरमणोरामःकामपालोहलायुधः नीलांबरो
रौहिणेयस्तालांकोमुसलीहली संकर्षणःसीरपाणिःकालिंदीभेदनोबलः २४
मदनोमन्मथोमारःप्रद्युम्नोमीनकेतनः कंदर्पोदर्पकोनंगःकामःपंचशरःस्मरः २५
शंबरारिर्मनसिजःकुसुमेषुरनन्यजः पुष्पधन्वारतिपतिर्मकरध्वजआत्मभूः २६ ब्रह्म
सूर्विश्वकेतुःस्यादनिरुद्धउषापति लक्ष्मीःपद्मालयापद्माकमलाश्रीर्हरिप्रि
या २७ शंखोलक्ष्मीपतेःपांचजन्यःचक्रंसुदर्शनं कौमोदकीगदाखड्गोनंदकः
कौस्तुभोमणिः २८ गरुत्मान्गरुडस्तार्क्ष्योवैनतेयःखगेश्वरः नागांतकोविष्ण

अमर
१

रथः सुपर्णः पन्नगाशनः २५ शंभुरीशः पशुपतिः शिवः शूली महेश्वरः ईश्व
रः शर्व ईशानः शंकरश्चंद्रशेखरः २६ भूतेशः खंडपरशुर्गिरीशो गिरिशो मृडः
मृत्युंजयः कृत्तिवासाः पिनाकी प्रमथाधिपः २८ उग्रः कपर्दी श्रीकंठः शितिकंठः
कपालभृत् वामदेवो महादेवो विरूपाक्षस्त्रिलोचनः २२ कृशानुरेताः सर्वज्ञो
धूर्जटिर्नीललोहितः हरः स्मरहरो भर्गस्त्र्यंबकस्त्रिपुरांतकः २३ गंगाधरोंध
करिपुः क्रतुध्वंसी वृषध्वजः व्योमकेशो भवो भीमः स्थाणुः रुद्र उमापतिः २४ कप
र्दोस्य जटाजूटः पिनाकोजगवं धनुः प्रमथाः स्युः पारिषदा ब्राह्मीत्याद्यास्तु मातरः २५
विभूतिर्भूतिरैश्वर्यमणिमादिकमष्टधा उमा कात्यायनी गौरी काली हैमवतीश्वरी

२५
१

शिवाभवानीरुद्राणीशर्वाणीसर्वमंगला अपर्णापार्वतीदुर्गामृडानीचंडि
डिकांविका ३७ विनायकोविघ्नराजद्वैमातुरगणाधिपाः अप्येकदंतहेरंवल
बोदरगजाननाः ३८ कार्तिकेयोमहासेनःशरजन्माषडाननः पार्वतीनं
दनःस्कंदःसेनानीरग्निभूर्गुहः ३९ बाहुलेयस्तारकजिद्विशाखःशिखि
वाहनः षाण्मातुरःशक्तिधरःकुमारःक्रौंचदारणः ४० इंद्रोमरुत्वान्म
घवाविडौजाःपाकशासनः वृद्धश्रवाःसुनासीरःपुरुहूतःपुरंदरः ४१
जिष्णुर्लेखर्षभःशक्रःशतमन्युर्दिवस्पतिः सुत्रामागोत्रभिद्वज्रीवासवो
वृत्रहावृषा ४२ वास्तोष्पतिःसुरपतिर्बलारातिःशचीपतिः जंभभेदी

अमर॰
४

हरिहयः स्वाराण्नमुचिसूदनः ४२ संक्रंदनोदुश्च्यवनस्तुराषाण्मेघ
वाहनः आखंडलःसहस्राक्षऋभुक्षास्तस्यतुप्रिया ४४ पुलोमजाशचींद्रा
णीनगरीत्वमरावती हयउच्चैःश्रवाःसूतोमातलिर्नंदनंवनं ४६ ह्लादि
नीवज्रमस्त्रीस्यात्कुलिशंभिदुरंपविः शतकोटिःस्वरुःशंबोदंभोलिरशनि
र्द्वयोः ४७ व्योमयानंविमानोस्त्रीनारदाद्याःसुरर्षयः स्यात्सुधर्मादेव
सभापीयूषममृतंसुधा ४८ मंदाकिनीवियद्गंगास्वर्णदीसुरदीर्घिका मे
रुःसुमेरुर्हेमाद्रीरत्नसानुःसुरालयः ४९ पंचैतेदेवतरवोमंदारःपारिजा
तकः संतानःकल्पवृक्षश्चपुंसिवाहरिचंदने ५० सनत्कुमारोवैधात्रःस्वर्वै ४

(श्री)

द्यावश्विनीसुतौ नासत्यावश्विनौ दस्रावाश्विनेयौ च तावुभौ ५१ स्त्रियां बहु

ष्वप्सरसः स्वर्वेश्या उर्वशीमुखाः हाहाहूहूश्चैवमाद्या गंधर्वास्त्रिदिवौकसां ५२

अग्निर्वैश्वानरो वह्निर्वीतिहोत्रो धनंजयः कृपीटयोनिर्ज्वलनो जातवेदा

स्तनूनपात् ५३ बर्हिःशुष्मा कृष्णवर्त्मा शोचिःकेश उषर्बुधः आश्रयाशो

बृहद्भानुः कृशानुः पावकोऽनलः ५४ रोहिताश्वो वायुसखः शिखावाना

शुशुक्षणिः हिरण्यरेता हुतभुग्दहनो हव्यवाहनः सप्तार्चिर्दमुनाः शु

क्रश्चित्रभानुर्विभावसुः शुचिरप्पित्तमौर्वस्तु वडवो वाडवानलः वह्नेर्द्वे

अमर
५

योज्वालकीलावर्चिर्हेतिःशिखास्त्रियांत्रिषुस्फुलिंगोग्निकणःसंतापःसंज्वरः
समौधर्मराजःपितृपतिःसमवर्तीपरेतराट्कृतांतोयमुनाभ्राताशमनोयमरा
ड्यमःकालोदंडधरःश्राद्धदेवोवैवस्वतोंतकःप्रेताधिपःपाशहस्तःकीनाशो
मृत्युरार्कजःराक्षसःकौणपःक्रव्यात्क्रव्यादोस्रपआशरःरात्रिंचरोरात्रिच
रःकर्बुरोनिकषात्मजःयातुधानःपुण्यजनोनैरृतोयातुरक्षसीप्रचेतावरु
णःपाशीयादसांपतिरप्पतिःश्वसनःस्पर्शनोवायुर्मातरिश्वासदागतिः
पृषदश्वोगंधवहोगंधवाहानिलाशुगाःसमीरमारुतमरुज्जगत्प्राणसमीर।

मारुतमरुज्जगत्प्राणसमीरणाः नभस्वद्वातपवनपवमानप्रभंजनाः
प्राणापानसमानोदानव्यानाःपंचवायवः नागःकूर्मश्चकृकरोदेवद
त्तोधनंजयःशरीरस्थाइमेरंहस्तरसीतुरयःस्यदःजवोथशीघ्रंत्वरितंल
घुक्षिप्रमरलंद्रुतमसत्वरंचपलंतूर्णमविलंबितमाशुच सततानारताना
रताश्रांतसंततताविरतानिशं नित्यानवरतावरताजस्रमप्यथातिशयो
भरः अतिवेलभृशात्यर्थातिमात्रोद्गाढनिर्भरं दृढ तीव्रैकांतनितां
तानिगाढबाढदृढानिच क्लीवेशीघ्राद्यसत्वेस्यात्रिष्वेषांसत्वगामियत्   २०

अमर
८

कुवेरस्त्र्यंबकसखोयक्षराड्गुह्यकेश्वरः मनुष्यधर्माधनदोराजराजोधनाधि
पः ६८ अस्योद्यानंचैत्ररथंपुत्रस्तुनलकूवरः कैलासःस्थानमलकापूर
विमानंतुपुष्पकं ७० स्यात्किन्नरःकिंपुरुषस्तुरंगवदनोमयुः निधिर्नाशे
वधिर्भेदाःपद्मशंखादयोनिधेः ७१ ॥इतिस्वर्गवर्गः॥ द्योदिवौद्वेस्त्रियामभ्रंव्यो
मपुष्करमंबरं नभोंतरिक्षंगगनमनंतंसुरवर्त्मखं वियद्विष्णुपदंवातुपुंस्याकाश
विहायसी॥इतिव्योमवर्गः॥ दिशस्तुककुभःकाष्ठाआशाश्चहरितश्चताः प्रा
च्यवाचीप्रतीच्यस्ताःपूर्वदक्षिणपश्चिमाः १ उत्तरादिगुदीचीस्याद्दिश्यंतुत्रि

पूदिग्रवेंद्रेंद्रोवह्निःपितृपतिर्नैर्भृतोवरुणोमरुत् कुवेरईशःपतयःपूर्वादीनां
दिशांक्रमात् २ ऐरावतःपुंडरीकोवामनःकुमदोंजनः पुष्पदंतःसार्वभौमःसु
प्रतीकश्चदिग्गजाः ३ क्लीवेव्ययंत्वपदिशंपदिशोर्मध्येविदिक्स्त्रियां अ
भ्यंतरंत्वंतरालंचचक्रवालंतुमंडलं ४ अभ्रंमेघोवारिवाहःस्तनयित्नुर्वलाह
कःधाराधरोजलधरस्तडित्वान्वारिदोंवुभृत् ५ घनजीमूतमुदिरजलमुग्धूमयोनयः
कादंविनीमेघमालात्रिषुमेघभवेभ्रियं स्तनितंगर्जितंमेघनिर्घोषेरसितादिच
शंपाशतह्रदाह्रादिन्यैरावत्यःक्षणप्रभा ६ तडित्सौदामिनीविद्युच्चंचलाच

अमर
१

पला अपि स्फूर्जथुर्वज्रनिर्घोषो मेघज्योतिरिरंमदः ८ इंद्रायुधं शक्रधनुस्त
देवमृजुरोहितं वृष्टिर्वर्षं तद्विघातेऽवग्राहावग्रहौ समौ ९ धारासंपात आसार
सारः शीकरोंबुकणाः वर्षोपलस्तु करका मेघछन्नेह्नि दुर्दिनं १० अंतर्द्धा
व्यवधा पुंसि त्वंतर्द्धिरपवारणं अपिधानतिरोधानच्छादनानि च ११ हिमांशु
श्चंद्रमाश्चंद्र इंदुः कुमुदबांधवः विधुः सुधांशुः शुभ्रांशुरोषधीशो निशाप
तिः १२ अब्जो जैवातृकः सोमो ग्लौर्मृगांकः कलानिधिः द्विजराजः शशधरो
नक्षत्रेशः क्षपाकरः १३ कला तु षोडशो भागो बिंबोस्त्री मंडलं त्रिषु भित्तं। १

पाकलखंडेवापुंस्यर्द्धोऽर्द्धंसमेंशकेचंद्रिकाकौमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता

कलंकांकौलांछनंचचिह्नंलक्ष्मचलक्षणंसुषमापरमाशोभाशोभाकांतिर्द्युतिश्छ

विः अवश्यायस्तुनीहारस्तुषारस्तुहिनंहिमं प्रालेयंमिहिकाचाथहिमानीहिम

संहतिः शीतंगुणेतद्वदर्थाःसुषीमःशिशिरोजडः तुषारःशीतलःशीतोहि

मःसप्तान्यलिंगकाः ध्रुवऔत्तानपादिःस्यादगस्त्यःकुंभसंभवः मैत्रावरुणि

रस्यैवलोपामुद्रासधर्मिणी नक्षत्रमृक्षंभंताराताराकाप्युडुवास्त्रियांदाक्षाय

ण्यःअश्विनीत्यादिताराअश्वयुगश्विनी राधाविशाखापुष्येतुसिध्यतिष्यौश्रवि

अमर
८

ष्ठयासमाधनिष्ठास्युःप्रोष्ठभद्रपदाःस्त्रियो मृगशीर्षंमृगशिरस्तस्मिन्नेवाग्रहाय
णी इल्वलास्तच्छिरोदेशेतारकानिवसंतियाः बृहस्पतिःसुराचार्योगीष्पति
र्धिषणागुरुः २२ जीवआंगिरसोवाचस्पतिश्चित्रशिखंडिजः शुक्रोदैत्यगुरुः
काव्यउशनाभार्गवः २३ कविःअंगारकःकुजोभौमोलोहितांगोमहीसुतः २४
रौहिणेयोबुधःसौम्यः समौसौरिशनैश्चरौ शनिर्मंदोपंगुकालोछायापुत्रोऽ
सितस्तथा तमस्तुराहुःस्वर्भानुःसैंहिकेयोविधुंतुदः २५ सप्तर्षयोमरीच्यत्रि
मुखाश्चित्रशिखंडिनः राशीनामुदयोलग्नंतेतुमेषवृषादयः २६ सूरसूर्या

र्यमादित्यद्वादशात्मदिवाकरः भास्कराहस्करब्रध्नप्रभाकरविभाकराः १०
भास्वद्विवस्वत्सप्ताश्वहरिदश्वोष्णरश्मयः विकर्त्तनार्कमार्त्तंडमिहिरारुण
पूषणः १ द्युमणिस्तरणिर्मित्रश्चित्रभानुर्विरोचनः विभावसुर्ग्रहपतिस्त्वि
षांपतिरहर्पतिः २ भानुर्हंसः सहस्रांशुस्तपनः सविता रविः माठरः पिं
गलो दंडश्चंडांशोः पारिपार्श्वकाः ३ सूरसूतोरुणोनूरुः काश्यपिर्गरुडा
ग्रजः परिवेषस्तु परिधिरुपसूर्यकमंडले ४ किरणोस्रमयूखांशुगभ
स्तिघृणिघृष्णयः भानुः करो मरीचिः स्त्रीपुंसयोर्दीधितिः स्त्रियां ५ स्युः प्र

अमर
५

भारुग्रुचिस्त्विड्भाभास्वविद्युतिदीप्तयः रोचिश्शोचिरुभेक्लीबेप्रकाशोद्योतआ
तपः ८ कोष्णंकवोष्णंमंदोष्णंकदुष्णंत्रिषुतद्वति तिग्मंतीक्ष्णंखरंतद्वन्मृग
तृष्णामरीचिका॥ ७ ॥इतिदिग्वर्गः॥ कालोदिष्टोप्यनेहापिसमयोप्यथपक्षतिः
प्रतिपद्द्वेइमेस्त्रीत्वेतदाद्यास्तिथयोद्वयोः १ घस्रोदिनाहनीवातुक्लीबेदिव
सवासरौ प्रत्यूषोहर्मुखंकल्यमुषःप्रत्यूषसीअपि २ प्रभातंचदिनांतेतु
सायंसंध्यापितृप्रसूः प्राह्णापराह्णमध्याह्नास्त्रिसंध्यमथशर्वरी ३ निशा
निशीथिनीरात्रिस्त्रियामाक्षणदाक्षपाविभावरीतमस्विन्यौरजनीयामिनी ४

तमी ११ तमिस्रा तामसी रात्रिर्ज्यौत्स्नी चंद्रिकयान्विता आगामिवर्त्तमानाहर्युक्ता

यां निशि पक्षिणी १२ गणरात्रं निशा बह्व्यः प्रदोषो रजनीमुखं अर्द्धरात्रनिशीथौ द्वौ

द्वौ यामप्रहरौ समौ १३ स पर्वसंधिः प्रतिपत्पंचदश्योर्यदंतरं पक्षांतौ पंचदश्यौ द्वे

पौर्णमासी तु पूर्णिमा १४ कलाहीने सानुमतिः पूर्णे राका निशाकरे अमावा

स्यावर्शः सूर्येंदुसंगमः १५ सा दृष्टेंदुः सिनीवाली सा नष्टेंदुकला कुहूः उपरागो

ग्रहो राहुग्रस्ते त्विंदौ च पूष्णि च १६ सोपप्लवोपरक्तौ द्वावग्न्युत्पात उपाहितः

एकयोक्त्या पुष्पवंतौ दिवाकरनिशाकरौ १७ अष्टादश निमेषास्तु काष्ठा त्रिंश

अमर
१०

त्रुताःकला तास्तुत्रिंशत्क्षणास्तेतुमुहूर्त्तौद्वादशास्त्रियां १८ तेतुत्रिंशदहोरात्रःप

क्षस्तेदशपंचच पक्षौपूर्वापरौशुक्लकृष्णौमासस्तुतावुभौ १९ द्वौद्वौमार्गादिमासौ

स्यादृतुस्तैरयनेत्रिभिः अयनेद्वेगतिरुदग्दक्षिणार्कस्यवत्सरः २० समरात्रिंदिवेका

लेविषुवद्विषुवंचतत् पुष्ययुक्तापौर्णमासीपौषीमासेतुयत्रसा २१ नाम्नासपौ

षोमाघाद्याश्चैवमेकादशापरे मार्गशीर्षेसहामार्गआग्रहायणिकश्चसः २२

पौषेतैषसहस्यौद्वौतपामाघेथफाल्गुने स्यात्तपस्यःफाल्गुनिकःस्याच्चैत्रेचैं

त्रकोमधुः २३ वैशाखेमाधवोराधोज्यैष्ठेशुक्रःशुचिस्त्वयं आषाढेश्रावणो। ९

तुस्यान्नभाःश्रावणिकश्चसः २४ स्युर्नभस्यप्रोष्ठपदभाद्रभाद्रपदाःसमाः

स्यादाश्विनइषोप्याश्वयुजोपिस्यात्तुकार्त्तिके २५ बाहुलोर्जौकार्त्तिकिको

हेमंतःशिशिरोस्त्रियां वसंतेपुष्पसमयःसुरभिर्ग्रीष्मऊष्मकः २६ निदाघ

उष्णोपगमउष्णऊष्मागमस्तपः स्त्रियांप्रावृट्स्त्रियांभूम्निवर्षाअथशर

त्स्त्रियां २७ षडमीऋतवःपुंसिमार्गादीनांयुगैःक्रमात् संवत्सरोवत्सरो

ऽब्दोहायनोस्त्रीशरत्समाः २८ मासेनस्यादहोरात्रःपैत्रोवर्षेणदैवतः

दैवेयुगसहस्रेद्वेब्राह्मःकल्पौतुतौनृणां २९ मन्वंतरंतुदिव्यानांयुग

नामेकसप्ततिःसंवर्त्तःप्रलयःकल्पःक्षयःकल्पांतइत्यपि २० अस्त्रीपंकंपुमा

न्पाप्मापापंकिल्बिषकल्मषं कलुषंवृजिनैनोघमंहोदुरितदुष्कृतं २१ स्या

द्धर्ममस्त्रियांपुण्यश्रेयसीसुकृतंवृषः मुत्प्रीतिःप्रमदोहर्षःप्रमोदामोदसंमदाः २२

स्यादानंदथुरानंदःशर्मसातसुखानिच श्वःश्रेयसंशिवंभद्रंकल्याणं

मंगलंशुभं २३ भावुकंभविकंभव्यंकुशलंक्षेममस्त्रियां शस्तंचाथत्रि

षुद्रव्येपापपुण्यसुखादिच २४ मतल्लिकामचर्चिकाप्रकांडमुद्धतल्लजौ

प्रशस्तवाचकान्यमून्ययःशुभावहोविधिः २५ दैवंदिष्टंभागधेयंभाग्यंस्त्रीनिय

मर्द्दोत्थेपरिमलोगंधेजनमनोहरे आमोदःसोतिनिर्हारीवाच्यत्वमागुणा

त् १० समाकर्षीतुनिर्हारीसुरभिर्घ्राणतर्पणः इष्टगंधःसुगंधिःस्यादामोदीमु

खवासनः ११ पूतिगंधिस्तुदुर्गंधोविस्रंस्यादामगंधियत् शुक्लशुभ्रशुचि

श्वेतविशदश्येतपांडुराः १२ अवदातःसितोगौरोवलक्षोधवलोर्जुनः हरिणः

पांडुरःपांडुरीषत्पांडुस्तुधूसरः १३ कृष्णेनीलासितश्यामकालश्यामका

लश्यामलमेचकाः पीतोगौरोहरिद्राभःपलाशोहरितोहरित् १४ रोहितो

लोहितोरक्तःशोणःकोकनदच्छविः अव्यक्तरागस्त्वरुणःश्वेतरक्तस्तुपाटलः १५

षण्डःस्यात्कपिशोधूम्रधूमलौकृष्णलोहिते कडारःकपिलःपिंगपिशंगौकद्रुपिंगलौ॥
चित्रंकिर्मीरकल्माषशवलैताश्चकर्बुरे गुणेशुक्लादयःपुंसिगुणिलिं
गास्तुतद्वति १८ ॥इतिधीवर्गः॥ ब्राह्मीतुभारतीभाषागीर्वाग्वाणीसरस्वती व्या
हारउक्तिर्लपितंभाषितंवचनंवचः १ अपभ्रंशोऽपशब्दःस्याच्छास्त्रेशब्दस्तुवा
चकः तिङ्सुबन्तचयोवाक्यंक्रियावाकारकान्विता २ श्रुतिःस्त्रीवेदआम्ना
यस्त्रयीधर्मस्तुतद्विधिः स्त्रियामृक्सामयजुषीइतिवेदास्त्रयस्त्रयी ३ शिक्षे
त्यादिश्रुतेरंगमोंकारप्रणवौसमौ इतिहासःपुरावृत्तमुदात्ताद्यास्त्रयःस्वराः ४

निर्वृतिः हेतुर्ना कारणं बीजं निदानं त्वादिकारणं २८ क्षेत्रज्ञ आत्मा पुरुषः

प्रधानं प्रकृतिः स्त्रियां विशेषः कालिकोवस्था गुणाः सत्वं रजस्तमः २९ जाति

र्जातं च सामान्यं व्यक्तिस्तु पृथगात्मता चित्तं तु चेतो हृदयं स्वांतं हृन्मानसं म

नः ३० ॥ इति कालवर्गः ॥ बुद्धिर्मनीषा धिषणा धीः प्रज्ञा शेमुषी मतिः प्रेक्षोप

लब्धिश्चित्संवित्प्रतिपज्ज्ञप्तिचेतनाः १ धीर्धारणावती मेधा संकल्पः कर्म मा

नसं चित्ताभोगो मनस्कारश्चर्चा संख्या विचारणा २ अध्याहारस्तर्क ऊहो

विचिकित्सा तु संशयः संदेहद्वापरौ चाथ समौ निर्णयनिश्चयौ ३ मि॥

अम
१२

स्याद्दृष्टिर्नास्तिकता व्यापादो द्रोहचिंतनं समौ सिद्धांतराद्धांतौ भ्रांतिर्मिथ्यामति

र्भ्रमः ४ संविदागूः प्रतिज्ञाने नियमाश्रवसंश्रवाः अंगीकाराभ्युपगम

प्रतिश्रवसमाधयः ५ मोक्षे धीर्ज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्पशास्त्रयोः मुक्तिः कै

वल्यनिर्वाणश्रेयोनिश्रेयसामृतं ६ मोक्षोपवर्गोथाज्ञानमविद्याहम्मतिः

स्त्रियां रूपं शब्दो गंधरसस्पर्शाश्च विषया अमी ७ गोचरा इंद्रियार्थाश्च हृषी

कं विषयींद्रियं कर्मेंद्रियं तु पाय्वादि मनोनेत्रादि धीन्द्रियं ८ तुवरस्तु कषा

योस्त्री मधुरो लवणः कटुः तिक्तोम्लश्च रसाः पुंसि तद्वत्सु षडमी त्रिषु ९ वि

आन्वीक्षिकीदंडनीतिस्तर्कविद्यार्थशास्त्रयोः आख्यायिकोपलब्धार्थापु
राणंपंचलक्षणं ५ प्रबंधकल्पनाकथाप्रवह्लिकाप्रहेलिका स्मृतिस्तु
धर्मसंहितासमाहृतिस्तुसंग्रहः ६ समस्यातुसमासार्थाकिंवदंतीजनश्रु
तिः वार्ताप्रवृत्तिर्वृत्तांतउदंतःस्यादथाह्वयः ७ आख्याह्वेअभिधानंचना
मधेयंच हूतिराकारणाह्वानंसंहूतिर्बहुभिःकृता ८ विवादोव्यवहारःस्यादु
पन्यासस्तुवाङ्मुखं उपोद्घातउदाहारःशपनंशपथःपुमान् ९ प्रश्नो
नुयोगःपृच्छाचप्रतिवाक्योत्तरेसमे मिथ्याभियोगोभ्याख्यानमथमिथ्या

अमर
१५

भिशंसने १९ अभिशापःप्रणादस्तुशब्दःस्यादनुरागजः यशःकीर्त्तिःसमा

ज्ञाचस्तवःस्तोत्रंस्तुतिर्नुतिः २० आम्रेडितंद्विस्त्रिरुक्तमुच्चैर्घुष्टंतुघोषणा का

कुःस्त्रियांविकारोयःशोकभीत्यादिभिर्ध्वनेः २१ अवर्णाक्षेपनिर्वादपरीवादापवाद

वत् उपक्रोशोजुगुप्साचकुत्सानिंदाचगर्हणे पारुष्यमतिवादःस्याद्भ

र्त्सनंत्वपकारगीः यःसनिंदउपालंभस्तत्रस्यात्परिभाषणं २३ तत्रत्वाक्षारणायः

स्यादाक्रोशोमैथुनंप्रति स्यादाभाषणमालापःप्रलापोनर्थकंवचः २४

अनुलापोमुहुर्भाषाविलापःपरिदेवनं विप्रलापोविरोधोक्तिःसंलापोभाष २५

णोमिथः १६ सप्रलापः सुवचनमपलापस्तुनिह्नवः संदेशवाग्वाचि
कंस्याद्वाग्भेदास्तुत्रिषूत्तरे १७ रुषतीवागकल्याणीस्यात्कल्यातुशुभा
त्मिका अत्यर्थमधुरंसांत्वंसंगतंहृदयंगमं १८ निष्ठुरंपरुषंग्राम्यमश्लीलं
सूनृतंप्रियसत्येथसंकुलक्लिष्टेपरस्परपराहते लुप्तवर्णपदंग्रस्तं
निरस्तंत्वरितोदितं अम्बूकृतंसनिष्ठीवमबद्धंस्यादनर्थकं १९ अन
क्षरमवाच्यंस्यादाहतंतुमृषार्थकं सोल्लुंठनंतुसोत्प्रासंमणितंरति
कूजितं अथम्लिष्टमविस्पष्टंवितथंत्वनृतंवचः सत्यंतथ्यमृतंसम्य

अमर
१५

नित्रिषुतद्वति २२ शब्देनिनादनिनदध्वनिध्वानरवस्वनाः स्वाननैर्वानिर्घोषनिर

ह्रादनादनिस्वाननिस्वनाः २३ आरवारावसंरावविरावा अथ मर्मरः स्वनितेव

स्त्रपर्णानांभूषणानांतुशिंजितं २४ निक्वाणोनिक्वणःक्वाणःक्वणःक्वणन

मित्यपिवीणायाःक्वणितेप्रादेःप्रक्वाणप्रक्वणादयः २५ कोलाहलःक

लकलस्तिरश्चांवाशितंरुतं स्त्रीप्रतिश्रुत्प्रतिध्वानेगीतंगानमिमेसमे २६

॥इतिशब्दादिवर्गः॥ निषादर्षभगांधारषड्जमध्यमधैवताः पंचमश्चेत्यमी

सप्ततंत्रीकंठोत्थिताःस्वराः १ काकलीतुकलेसूक्ष्मेध्वनौतुमधुरास्फुटे १५

कलोमंद्रस्तुगंभीरेतारोत्युच्चैस्त्रयस्त्रिषु २ समन्वितलयस्त्वेकतालोवीणातुवा

ल्लकी विपंचीसातुतंत्रीभिःसप्तभिःपरिवादिनी ३ ततंवीणादिकंवाद्यमान

द्धंमुरजादिकं वंशादिकंतुसुषिरंकांस्यतालादिकं मृदंगामुरजाभेदास्त्वंक्या

लिंग्योर्ध्वकास्त्रयः ४ पटहोढक्काभेरीस्त्रीदुंदुभिःपुमानानकपटहोस्त्री

स्यात्कोणोवीणादिवादने ५ वीणादंडःप्रवालःस्यात्ककुभस्तुप्रसेवकः को

लंबकस्तुकायोस्याउपनाहोनिबंधने ६ वाद्यप्रभेदाडमरुमड्डुडिंडिमझ

र्झराः मर्दलःपणवोन्येचनर्त्तकीलासिकेसमे ७ विलंवितंद्रुतंमध्यंत

अमर
मा
१८

नमोद्योतनेक्रमतः तालः कालक्रियामानं लयः साम्यमथास्त्रियां ९ ताण्डवं न
टनं नाट्यं लास्यं नृत्यं च नर्त्तने तौर्य्यत्रिकं नृत्यगीतवाद्यं नाट्यमिदं
त्रयं १० भ्रुकुंसश्च भ्रुकुंसश्च भ्रूकुंसश्चेति नर्त्तकः स्त्रीवेषधारी पुरुषो
नाट्योक्तौ गणिका ज्जुका ११ भगिनीपतिरावुत्तो भावो विद्वानथावुकः
जनको युवराजस्तु कुमारो भर्तृदारकः १२ राजा भट्टारको देवस्तत्सुता भर्तृ
दारिका देवी कृताभिषेकायामितरासु च भट्टिनी १३ अब्रह्मण्यमवध्यो
क्तौ राजस्यालस्तु राष्ट्रियः अंबा माताथ बाला स्याद्वासू रार्यस्तु मारिषः १४

१५

अत्तिकाभगिनीज्येष्ठानिवहणेसमेहण्डेहञ्जेहलाह्वानेनीचांचेटींसखींप्र
ति १५ अङ्गहारोङ्गविक्षेपोव्यञ्जकाभिनयौसमौ निर्वृत्तेत्वङ्गसत्त्वाभ्यांद्वेत्रि
सात्त्विकसात्त्विके १६ शृंगारवीरकरुणाद्भुतहास्यभयानकाः वीभत्सरौद्रौ
चरसाःशृंगारःशुचिरुज्ज्वलः १७ उत्साहवर्द्धनोवीरःकारुण्यंकरुणाघृणा
कृपादयानुकंपास्यादनुक्रोशोप्यथोहसः १८ हासोहास्यंचवीभत्संविकृतंत्रि
ष्विदंद्वयंविस्मयोद्भुतमाश्चर्यंचित्रमप्यथभैरवं १९ चतुर्द्दशदरस्त्रासो
भीतिर्भीःसाध्वसंभयंविकारोमानसोभावोनुभावोभाववोधकः २० गर्वो॥

भिमानोहंकारोमानश्चित्तसमुन्नतिः अनादरःपरिभवःपरिभावस्तिरस्क्रिया रीढा

वमाननावज्ञाप्यवहेलमसूक्षणं मंदाक्षंह्रीस्त्रपाव्रीडालज्जासापत्रपान्यतः क्षांर

तितिक्षाभिध्यातुपरस्वविषयेस्पृहा अक्षांतिरीर्ष्यासूयातुदोषारोपोगुणो

ष्वपिस्ववैरंविरोधोविद्वेषोमन्युशोकौतुशुक्स्त्रियां पश्चात्तापोनुतापश्चवि

प्रतीकारइत्यपि २४ कोपक्रोधामर्षरोषाःप्रतिघारुट्क्रुधौस्त्रियौ शुचौर

तुचरितेशीलमुन्मादश्चित्तविभ्रमः २५ प्रेमानाप्रियताहार्दंप्रेमस्नेहोथदो

हदं इच्छाकांक्षास्पृहेहातृड्वांछालिप्सामनोरथः कामोभिलाषस्तर्षश्च

त्यर्थे लालसा द्वयोः उपाधिर्नाधर्मचिन्ता पुंस्याधिर्मानसी व्यथा २२ स्याच्चिं

तास्मृतिराध्यानमुत्कंठोत्कलिके समे उत्साहोध्यवसायः स्यात्स वीर्यमतिशक्ति

भाक् २३ कपटोस्त्री व्याजदंभोपधयश्छद्मकैतवे कुसृतिर्निकृतिः शाठ्यं कौतु

कंतत्कुतूहले २४ कौतूहले कौतुकं च प्रमादोनवधानता स्त्रीणां विलासः

विभ्रमो ललितं तथा २५ हेलालीलेत्यमी हावाः क्रियाः शृंगारभावजाः द्रवः

केलिः परीहासः क्रीडा लीला च नर्म च व्याजोपदेशो लक्ष्यं च क्रीडा खेला च

कूर्दनं घर्मो निदाघः स्वेदः स्यात्प्रलयो नष्टचेष्टता २६ अवहित्थाकार

अमर
१८

ग्लानिः संमोसंवेगसंभ्रमौ स्यादाछुरितकेसोत्प्रासःसमनाकस्मितं ३२ मध्यमेस्या
द्विहसितंरोमांचोरोमहर्षणं क्रंदितंरुदितंक्रुष्टंजृंभस्तुत्रिजृंजृंभस्तुत्रिजृंभणं ३३
विप्रलंभोविसंवादोरिंगणंस्खलनेसमे स्यान्निद्राशयनंस्वापःस्वप्नःसंवेशइ
त्यपि ३४ तंद्रीप्रमीलाभ्रुकुटिर्भ्रूकुटिःस्त्रियां अदृष्टिःस्यादसौम्येक्षिसंसिद्धि
प्रकृतीत्विमे ३५ स्वरूपंचस्वभावश्चनिसर्गश्चाथवेपथुः कंपोथक्षणउद्धर्षो
महउद्धवउत्सवः ३६ ॥इतिनाट्यवर्गः॥ अथोभुवनपातालंबलिसद्मरसातलं
नागलोकोथकुहरंसुषिरंविवरंबिलं छिद्रंनिर्व्यथनंरोकंरंध्रंश्वभ्रंवपाशुषिः १५८

सुषि गर्त्तावटौभुविस्वभ्रेसरंध्रेसुषिरंत्रिषु अंधकारोस्त्रियांध्वांतंतमिस्रंतिमिरंत

मः ध्वांतेगाढेंधतमसंक्षीणेवतमसंतमः विषक्संतमसंनागाःकाद्रवेयास्तद

दीश्वरः शेषोनंतोवासुकिस्तुसर्पराजोथगोनसे तिलित्सःस्यादजगरेशयु

र्वाहसइत्युभौ अलगर्दोजलव्यालःसमौराजिलडुंडुभौमालुधानोमातुलाहि

र्निर्मुक्तोमुक्तकंचुकःसर्पःपृदाकुर्भुजगोभुजंगोहिर्भुजंगमः आशीविषोवि

षधरश्चक्रीव्यालःसरीसृपःकुंडलीगूढपाच्चक्षुःश्रवाःकाकोदरःफणीद

र्वीकरोदीर्घपृष्टोदंदशूकोविलेशयः उरगःपन्नगोभोगीजिह्मगःपवनाश

गी
२

नः कुम्भीनसोलेलिहानःकंचुकीराजसर्पकः दिफणायांतुफणाद्वयोः समौकंचु

कनिर्मोकौक्ष्वेडस्तुगरलंविषंपुंसिक्लीवेचकाकोलकालकूटहलाहलाः सौरा

ष्ट्रिकः शौक्लिकेयोब्रह्मपुत्रःप्रदीपनःदारदोवत्सनाभश्चविषभेदाअमीनव

विषवैद्योजांगुलिकोव्यालग्राह्यहितुंडिकः इतिपातालभोगिवर्गः॥ स्यान्ना

रकस्तुनरकोनिरयोदुर्गतिःस्त्रियां तद्भेदास्तपनोवीचिमहारौरवरौरवाः १

संहारःकालसूत्रंचेत्याद्याःसत्वास्तुनारकाःप्रेतावैतरणीसिंधुःस्यादलक्ष्मीस्तु

निर्ऋतिः २ विष्टिराजूःकारणातुयातनातीव्रवेदना पीडाबाधाव्यथादुःखमाम

नस्यंप्रसूतिजं २ स्यात्कष्टंकृच्छ्रमाभीलंत्रिष्वेषांभेद्यगामियत् ॥ इतिन
रकवर्गः॥ समुद्रोब्धिरकूपारःपारावारःसरित्पतिः उदन्वानुदधिः
सिंधुःसरस्वान्सागरोर्णवः रत्नाकरोजलनिधिर्यादःपतिरपांपतिः
नदीनाथोवारिराशिरोवीचिमालःझषध्वजः तस्यप्रभेदाःक्षीरोदो
लवणोदस्तथापरे आपःस्त्रीभूम्निवार्वारिसलिलंकमलंजलम्
पयःकीलालममृतंजीवनंभुवनंवनम् कबंधमुदकंपाथःपु
ष्करंसर्वतोमुखंअंभोर्णस्तोयपानीयनीरक्षीरांबुशंबरं मघपुष्पं

अम
१०

घनरसास्त्रिषु द्वेआप्यमम्मये भंगस्तरंग ऊर्मिर्वा स्त्रियां वीचिरथोर्मिषु म
हत्सूल्लोलकल्लोलौ स्यादावर्त्तोऽम्भसां भ्रमः पृषंति बिंदुपृषताः पुमांसो विप्रु
षः स्त्रियां चक्राणि पुटभेदाः स्युर्भ्रमाश्च जलनिर्गमाः कूलं रोधश्च तीरं च प्र
तीरं च तटं त्रिषु पारावारे परार्वाची तीरे पात्रं तदंतरं द्वीपोऽस्त्रियामंतरी
पं यदंतर्वारिणस्तटं तोयोत्थितं तत्पुलिनं सैकतं सिकतामयं निषद्वर
स्तु जंबालः पंकोऽस्त्री शादकर्दमौ जलोच्छ्वासाः परीवाहाः कूपकास्तु विदा।
करः नाव्यं त्रिलिंगं नौतार्ये स्त्रियां नौस्तरणिस्तरिः उडुपं तु प्लवः कोलः २०

स्रोतोनुसरणं स्वतः आतरस्तरपण्यं स्याद्द्रोणी काष्ठाम्बुवाहिनी सांयात्रि

कः पोतवणिक्कर्णधारस्तु नाविकः नियामकः पोतवाहः कूपको गुणवृ

क्षकाः नौकादंडः क्षेपणी स्यादरित्रं केनिपातनं अभ्रिः स्त्री काष्ठकुद्दा

लः सेकपात्रं तु सेचनं यानपात्रं तु पोतोब्धिभवे त्रिषु समुद्रियं सामुद्रि

को मनुष्यास्त्रिजाता दोनौः समुद्रिका क्लीबेर्धनावं नावोर्धेतीतनौकेति

नु त्रिषु त्रिष्वगाधः प्रसन्नोच्छः कलुषोनच्छ आविलः निम्नं गभीरं गं

भीरं उत्तानं तद्विपर्यये अगाधमतलस्पर्शो कैवर्ते दासधीवरौ आना

यः पुंसिजालेस्यात्क्षणसूत्रंपवित्रकं मत्स्याधानीकुवेणीस्याद्बडिशंमत्स्य
वेधनं पृथुरोमाझषोमत्स्योमीनोवैसारिणोंडजः विसारःशकुलीचाथगं
डकःशकुलार्भकःसहस्रदंष्ट्रःपाठीनउलूपीशिशुकःसमौ नलमीन
श्चिलिचिमःप्रोष्ठीतुशफरीद्वयोः क्षुद्राण्डमत्स्यसंघातःपोताधानमथोझ
षः रोहितोमद्गुरःशालोराजीवःशकुलस्तिमिः तिमिंगिलादयश्चा
थयादांसिजलजंतवः तद्भेदाःशिशुमारोद्रशंकवोमकरादयः २१ स्यात्कु
लीरःकर्कटकःकूर्मेकमठकच्छपौ ग्राहोवहारोनक्रस्तुकुंभीरोथमहीर

लत्ता २२ गंडूपदः किंचुलुको निहाका गोधिका समे रक्तपा तु जलौकायां

स्त्रियां भूम्नि जलौकसः मुक्तास्फोटः स्त्रियां शुक्तिः शंखः स्यात्कंबुरस्त्रियां

क्षुद्रशंखाः शंखनखाः शंबूका जलशुक्तयः २४ भेके मंडूकवर्षाभूशाला

लूरप्लवदर्दुराः शिली गंडूपदी भेकी वर्षाभ्वी कमठी डुलिः २५ मद्गुरस्य

प्रिया शृंगी दुर्नामा दीर्घकोषिका जलाशया जलाधारास्तत्रागाधजलो ह्रदः २६

आहावस्तु निपानं स्यादुपकूपजलाशये पुंस्येवांधुः प्रहिः कूपउदपानं तु

पुंसि वा २७ नेमिस्त्रिकास्य वीनाहो मुखबंधनमस्य यत् पुष्करिण्यां तु खा

अमर
२२

तैस्यादखातंदेवखातके २८ पद्माकरस्तडाकोस्त्रीकासारःसरसीसरः वेशं।

तःपल्वलंचाल्पसरोवापीतुदीर्घिका २९ खेयंतुपरिखाधारस्त्वंभसांयत्रधा।

रणं स्यादालवालमावालमावापोथनदीसरित् ३० तरंगिणीशैवलि॥

नीतटिनीह्रादिनीधुनीस्रोतस्वतीद्वीपवतीस्रवंतीनिम्नगापगा ३१ गंगाः

विष्णुपदीजह्नुतनयासुरनिम्नगा भागीरथीत्रिपथगात्रिस्रोताभीष्मसूर।

पि ३२ कालिंदीसूर्यतनयायमुनाशमनस्वसारेवातुनर्मदासोमोद्भवा।

मेकलकन्यका ३३ करतोयासदानीराबाहुदासैतवाहिनी शतद्रु

२३

लशतद्रुः स्याद्विपाशा तु विपाट् स्त्रियां ५१ शोणो हिरण्यवाहः स्यात्कुल्या

कृत्रिमा सरित् शरावती वेत्रवती चंद्रभागा सरस्वती कावेरी सरितोन्याश्च

संभेदः सिंधुसंगमे द्वयोः प्रणाली पयसः पदव्यां त्रिषु तूत्तरौ ५२ देविका

यां सरय्वां च भवे दाविकसारवौ सौगंधिकं तु कल्हारं हल्लकं रक्तसंध्यकं ५३

स्यादुत्पलं कुवलयमथ नीलांबुजन्म च इंदीवरं च नीले स्मिन् सिते कुमुदकै

रवे ५४ शालूकमेषां कंदः स्याद्वारिपर्णी तु कुंभिका जलनीली तु शैवा

लं शैवलोथ कुमुद्वती ५५ कुमुदिन्यां नलिन्यां तु लिन्यां तु विसिनीपा

द्मिनीमुखाः वापुंसिपद्मंनलिनमरविंदंमहोत्पलंशतपत्रंकुशेशयंपंके
रुहं ५० विसप्रसूनराजीवपुष्करांभोरुहाणिच पुंडरीकंसितांभोजमथरक्त
सरोरुहे ५७ रक्तोत्पलंकोकनदंनालोनालमथास्त्रियां मृणालंविसमब्
ज्यादिकदंवेषंडमस्त्रियां ५९ करहाटःशिफाकंदःकिंजल्कःकेसरोस्त्रियां
संवर्तिकानवदलंबीजकोशोवराटकः ६० ॥इतिवारिवर्गः॥ उक्तंस्वर्व्योमदि
कालधीशब्दादिसनाट्यकं पातालभोगिनरकंवारिचैषांचसंगतं छ ॥इत्य
मरसिंहकृतौनामलिंगानुशासने॥स्वर्गादिकांडःप्रथमःसांगएवसमर्थितः

वर्गाः पृथ्वीपुरक्ष्माभृद्वनौषधिमृगादिभिः नृब्रह्मक्षत्रविट्शूद्रैः सांगोपांगै
रिहोदिताः १ भूर्भूमिरचलानंतारसाविश्वंभरास्थिरा धराधरित्रीधरणीक्षोणीज्याका
श्यपीक्षितिः २ सर्वंसहावसुमतीवसुधोर्वीवसुंधरा गोत्राकुःपृथिवीपृथ्वीक्ष्मावनि
र्मेदिनीमही ३ मृन्मृत्तिकाप्रशस्तातुमृत्सामृत्स्नाचमृत्तिका उर्वरासर्वस
स्याढ्यूषःक्षारमृत्तिका ४ ऊषवानूषरोद्वावप्यन्यलिंगौस्थलंस्थली समा
नौद्वेखिलप्रहतेसमे ५ त्रिष्वथोजगतीलोकोविष्टपंभुवनंजगत् लो
कोयंभारतंवर्षंशरावत्यास्तुयोवधेः ६ देशाःप्राग्दक्षिणाःप्राच्यउदीच्याः

पश्चिमोत्तरः प्रत्यंतो म्लेछदेशः स्यान्मध्यदेशस्तु मध्यमः ७ आर्यावर्तः पुण्यभूमिर्म
ध्यंविंध्यहिमालयोः नीवृज्जनपदो देशविषयौ तूपवर्त्तनं ८ त्रिष्वागोष्ठान्नडप्रा
ये नड्वान्नड्वल इत्यपि कुमुद्वान्कुमुदप्राये वेतस्वान्बहुवेतसे ९ शाद्वलः शादहरि
ते सजंबाले तु पंकिलः जलप्रायमनूपं स्यात्पुंसि कच्छस्तथाविधः १० देशो नद्यं
बुवृष्ट्यंबुसंपन्नव्रीहिपालितः स्यान्नदीमातृको देवमातृकश्च
यथाक्रमं ११ सुराज्ञि देशे राजन्वान्स्यात्ततोन्यत्र राजवान् गोष्ठं गोस्थानकं त
त्तु गौष्ठीनं भूतपूर्वकं १२ पर्यंतभूः परिसरः सेतुरालिः स्त्रियां पुमान् वा

मलूरश्चवल्मीकंपुन्नपुंसकं १५ अयनंवर्त्ममार्गाध्वपंथानःपदवीसृतिःसर
णिःपद्धतिःपद्यावर्तन्येकपदीतिच १६ अतिपंथास्त्वपथंतुल्येशृंगाटकचतुल्ये
शृंगाटकचतुष्पथे प्रांतरंदूरशून्योध्वाकांतारंवर्त्मदुर्गमंगव्यूतिःस्त्रीक्रोशयुगंन
ल्वःकिष्कुचतुःशतं घंटापथःसंसरणंतत्पुरस्योपनिष्करं १८ इतिभूमिवर्गः
पूःस्त्रीपुरीनगर्यौवापत्तनंपुटभेदनं स्थानीयंनिगमोन्यत्तुयन्मूलनगरात्पुरं १
तच्छाखानगरंवेशोवेश्याजनसमाश्रयः आपणस्तुनिषद्यायांविपणिःपण्यवीथि
का २ रथ्याप्रतोलीविशिखास्याच्चयोवप्रमस्त्रियां प्राकारोवरणःसालःप्राची

अमर
२५

नेप्रांततोवृतिः ३ भित्तिःस्त्रीकुड्यमेडूकंयदंतर्न्यस्तकीकसं गृहंगेहोदवसितंवेश्मस

द्मनिकेतनं ४ निशांतपस्त्यसदनंभवनागारमंदिरं गृहाः पुंसिचभूम्न्येवनिवारणनि

लयालयाः ५ वासःकुटीद्वयोःशालासभासंजीविनंत्विदं चतुःशालंमुनीनांतुपर्ण

शालोटजोस्त्रियां ६ चैत्यमायतनंतुल्येवाजिशालातुमंदुरा आवेशनंशिल्पिशाला

प्रपापानीयशालिका ७ मठःछात्रादिनिलयोगंजातुमदिरागृहं गर्भागारंवासगृ

हमरिष्टंसूतिकागृहं ८ वातायनंगवाक्षोथमंडपोस्त्रीजनाश्रयः हर्म्यादिध

निनांवासःप्रासादोदेवभूभुजां ९ सौधोस्त्रीराजसदनमुपकार्योपकारिकास्वस्ति

कः सर्वतोभद्रोनेकधावर्त्तादयोपिच १० विछंदकप्रभेदाहिभवंतीश्वरसद्मनां
स्वागारंभूभुजामंतःपुरंस्यादवरोधनं ११ शुद्धांतश्चावरोधश्चस्यादट्टःक्षौममस्त्रि
यां प्रघाणप्रघणालिंदावहिर्द्वारप्रकोष्टके १२ गृहावग्रहणीदेहल्यंगणं
चत्वराजिरे अधस्ताद्दारुणिशिलानासादारूपरिस्थितं १३ प्रच्छन्नमंतर्द्वा
रंस्यात्पक्षद्वारंतुवलीकनीध्रेपटलप्रांतेथपटलंछदिः १४ गोपानसीतुव
लभीछादनेवक्रदारुणि कपोतपालिकायांतुविटंकंपुन्नपुंसकं १५
स्त्रीद्वार्द्वारंप्रतीहारःस्याद्वितर्द्दिस्तुवेदिका तोरणोस्त्रीवहिर्द्वारंपुरद्वारंतु

गोपुरं १६ कूटं पूर्द्वारि यद्धस्तिनखस्तस्मिन्नथ त्रिषु कपाटमररं तुल्ये तद्वि

ष्कंभोर्गलं ना १७ आरोहणं स्यात्सोपानं निःश्रेणिस्त्वधिरोहणी संमार्जनी

सोधनी स्यात्संकरोवकरस्तथा १८ द्विसंमुखे निस्सरणं संनिवेशो निक

र्षणं समौ संवसथग्रामौ वेश्मभूर्वास्तुरस्त्रियां १९ ग्रामांत उपशल्यं स्या

त्सीमसीमे स्त्रियामुभे घोषआभीरपल्लिः स्यात्पक्कणः शवरालयः॥ इति पुर

वर्गः॥ महीध्रे शिखरिक्ष्माभृदहार्यधरपर्वताः अद्रिगोत्रगिरिग्रावाचलश

शैलशिलोच्चयाः १ लोकालोकश्चक्रवालस्त्रिककुत्समौ अस्तस्तु चरमः॥

क्ष्माभृदुदयःपूर्वपर्वतः २ हिमवान्निषधोविंध्योमाल्यवान्पारिपात्रकः गं
धमादनमन्येचहेमकूटादयोनगाः पाषाणप्रस्तरग्रावोपलाश्मानःशिला
दृषत् कूटोस्त्रीशिखरंशृंगंप्रपातस्त्वतटोभृगुः ४ कटकोस्त्रीनितंबोद्रेःस्नुः
प्रस्थःसानुरस्त्रियां उत्सःप्रस्रवणंवारिप्रवाहोनिर्झरोझरः ५ दरीतुकंद
रोवास्त्रीदेवखातबिलेगुहा गह्वरंगंडशैलास्तुच्युताःस्थूलोपलागिरेः ६
खनिःस्त्रियामाकरःस्यात्पादाःप्रत्यंतपर्वताः उपत्यकाद्रेरासन्नाभूमिरूर्द्ध्वमा
धित्यका ७ धातुर्मनःशिलाद्यद्रेर्गैरिकंतुविशेषतः निकुंजकुंजौवाक्लीबे

अमर
२७

वेलन्तरादिपिहितंद्वारे १८ ॥ इति पुरवर्गः ॥ अरव्यरण्यंविपिनंगहनंकाननंवनं।

महारण्यमरण्यानीगृहारामास्तुनिष्कुटाः १ आरामःस्यादुपवनंकृत्रिमंवन

मेवयत् अमात्यगणिकागेहोपवनेवृक्षवाटिका २ पुमानाक्रीडउद्यानंराज्ञः

साधारणंवनं स्यादेतदेवप्रमदावनमंतःपुरोचितं ३ वीथ्यालिरावलिःपं

क्तिःश्रेणीलेखास्तुराजयः वन्यावनसमूहेस्यादंकुरोभिनवोद्भिदि ४ वृक्षो

महीरुहःशाखीविटपीपादपस्तरुःअनोकहःकुटःसालःपलाशीद्रुद्रुमागमाः ५

वानस्पत्यःफलैःपुष्पात्तैरपुष्पाद्वनस्पतिःओषध्यःफलपाकांताःस्यादवं। २७

ध्यफलेग्रहिः ८ वंध्योफलोवकेशीचफलवान्फलिनःफली प्रफ

ल्लोत्फुल्लसंफुल्लव्याकोशविकचस्फुटाः ९ फुल्लश्चैतेविकसितेस्युरवंध्या

दयस्त्रिषुस्थाणुर्वानाध्रुवःशंकुर्ह्रस्वशाखाशिफःक्षुपः १० अप्रकांडेस्तंब

गुल्मौवल्लीतुव्रततिर्लतालताप्रतानिनीवीरुद्गुल्मिन्युलपइत्यपि ११

नगाद्यारोहउच्छ्रायउत्सेधश्चोच्छ्रयश्चसः अस्त्रीप्रकांडःस्कंधःस्यान्मूला

च्छाखावधिस्तरोः १२ समेशाखालतेस्कंधशाखाशालेशिफाजटे

शाखाशिफावरोहःस्यान्मूलाच्चाग्रंगतालता १३ शिरोग्रंशिखरंवानामू

अमर
२८

लेतुबुध्नोंघ्रिनामकः सारोमज्जानरित्वाक्स्त्रीवल्कंवल्कलमस्त्रियां १३ काष्टं
दार्विंधनंत्वेधमिध्ममेधःसमित्स्त्रियां निष्कुहःकोटरंवानावल्लरिर्मंजरिःस्त्रि
यां १४ पत्रंपलाशंछदनंदलंपर्णंछदःपुमान् पल्लवोस्त्रीकिसलयंविस्तारो
विटपोस्त्रियां १५ वृक्षादीनांफलंसस्यंवृंतंप्रसवबंधनं आमेफलेशलाटुः
स्याच्छुष्केवानमुभेत्रिषु १६ क्षारकोजालकंक्लीवेकलिकाकोरकःपुमान्
स्याद्गुच्छकस्तुस्तबकःकुड्मलोमुकुलोस्त्रियां १७ स्त्रियःसुमनसःपुष्पं
प्रसूनंकुसुमंसुमंमकरंदःपुष्परसःपरागःसुमनोरजः १८ द्विहीनंप्रस

वैसर्वम् । हरीतक्यादयः स्त्रियाम् १ आश्वत्थवैनवप्लाक्षनैयग्रोधैंगुदं फले

जंबाजंबूः स्त्रीजंबुजांबवम् २ पुष्पेजातीप्रभृतयाः स्वलिंगाः व्रीहयाः फ

ले विदार्याद्यास्तुमूलेपिपुष्पेक्लीबेपिपाटलम् वनवर्गः समाप्ताः ॐ सिंहोमृ

गेंद्रः पञ्चास्योहर्यक्षः केसरीहरिः १ शार्दूलद्वीपिनौव्याघ्रे २ तरक्षुस्तुमृगाद

नः वराहः सूकरोघृष्टिः कोलपोत्रीकिरिःकिटिः दंष्ट्रीघोणीस्तब्धरोमाक्रोडो

भूदारइत्यपि ॥ कपिप्लवंगप्लवगशाखामृगवलीमुखाः मर्कटोवानरः क्रि

कीशोवनौकाः ४ अथभल्लुकेऋक्षाच्छभल्लभल्लूकाः ५ गण्डकेखड्गखड्गिनौ २

अमर
२५

लुलायोमहिषोवाहद्विषत्कासरसैरिभाः ५ स्त्रियांशिवाभूरिमायगोमायुमृगधूर्तकाः सृगालवञ्चकक्रोष्टुफेरुफेरवजम्बुकाः ६ ओतुर्बिडालोमार्जारोवृषदंश
काखुभुक् ७ त्रयोगौधेरगौधारगौधेयागोधिकात्मजे ८ श्वावित्तुशल्यः
तल्लोम्निशललीशललंशलम् ९ वातप्रमीर्वातमृगः १० कोकस्त्वीहामृगोवृकः
मृगेकुरंगवातायुहरिणाजिनयोनयः ११ ऐणेयमेण्याश्चर्माद्यं १२ एणस्यैण
मुभेत्रिषु १३ कदलीकन्दलीचीनचमूरुप्रियकावपि समूरुश्चेतिहरिणाअमी
अजिनयोनयः १४ कृष्णरुरुन्यंकुरंकुशम्बररौहिषाः गोकर्णपृषतैणर्श्य

र्घ्यो रोहितास्त्वमी रोमगाः १२ गंधर्वः शरभो रामः सृमरो गवयः शशः इत्यादयोम
गेंद्राद्या गवाद्याः पशुजातयः १४ उंदुरुर्मूषकोप्याखुः ३ गिरिका बालमूषिका
सरटः कृकलासः स्यात् २ मुसली गृहगोधिका २ लूता स्त्री तंतुवायोर्णनाभम
र्कटकाः समाः ४ नीलंगुस्तु कृमिः २ कर्णजलौकाः शतपद्युभे २ वृश्चिकः शू
ककीटः स्यात् २ अलिद्रोणौ तु वृश्चिके ३ पारावतः कलरवः कपोतः ३ श
शादनः पत्री श्येन ३ उलूकस्तु वायसारातिपेचकौ ३ व्याघ्राटः स्याद्भ
रद्वाजः २ खंजरीटस्तुवायसारातिपेचु[illegible]नः २ लोहपृष्ठस्तु कंकः स्यात् २

अथचाषःकिकीदिविः २ कलिङ्गभृङ्गधूम्याटाः ३ अथस्याच्छतपत्रकः २ दा
र्वाघाटोथसारङ्गःस्तोककश्चातकस्समौः २ कृकवाकुस्ताम्रचूडःकुक्कुटश्चरणा
युधः ४ चटकःकलविंकाःस्यात् २ तस्यस्त्रीचटका २ तयोःपुमपत्येचाटकैरः
स्त्र्या १ कर्करेटुःकरेटुःस्यात् २ कृकणक्रकरौसमौ २ वनप्रियाःपरभृतःकोकि
लःपिकइत्यपि ५ काकेतुकरटारिष्टबलिपुष्टसकृत्प्रजाः ध्वांक्षात्मघोषप
रभृद्बलिभुग्वायसाअपि १० द्रोणकाकस्तुकाकोलः २ दात्यूहःकालकण्ठकः २
आतापिचिल्लौ २ दाक्षाय्यगृध्रौ २ कीरशुकौसमौ २ कुंक्रौंचाथबकःकह्वः २ ३०

हगविहंगमविहायसः शकुंतिपक्षिशकुनिशकुंतशकुनिद्विजाः पतत्रि

पत्रिपतगपतत्पत्त्ररथाण्डजाः नगौकोवाजिविकिरविविष्किरपतत्रयः नीडो

द्भवागरुत्मंतःपित्संतोनभसंगमाः २० तेषांविशेषाहारीतोमद्गुकारण्डवःप्ल

वः तित्तिरिःकुक्कुभोलावोजीवंजीवश्चकोरकः कोयष्टिकष्टिटिभकोवर्त

कोवर्तिकादयः २१ गरुत्पक्षच्छदाःपत्रंपतत्रंचतनूरुहम् २ स्त्रीपक्षतिः

पक्षमूलं २ चंचुस्त्रोटिरुभेस्त्रियौ २ प्रडीनोड्डीनसंडीनान्येताःखगगति

क्रियाः २ पेशीकोशोद्विहीनेण्डे २ कुलायोनीडमस्त्रियाम् २ पोताःपा

अमर
३२

कोर्भकोडिम्भःपृथुकःशावकःशिशुः १ स्त्रीपुंसौमिथुनंद्वंद्वं २ युग्मंतुयुगलं
युगम् ३ समूहनिवहव्यूहसंदोहविसरव्रजाः स्तोमौघनिकरव्रातवारसंघा
तसञ्चयाः समुदायःसमुदयःसमवायश्चयोगणः स्त्रियांतुसंहतिर्वृन्दंनिकु
रम्बंकदम्बकम् ११ वृंदभेदाः समैर्वर्गः संघसार्थौतुजंतुभिः सजातीयैःकुलं
यूथंतिरश्चांपुंनपुंसकम् पशूनांसमजः अन्येषांसमाजः अथसधर्मिणाम्स्या
न्निकायः पुंजराशीतूत्करःकूटमस्त्रियाम् ४ कापोतशौकमायूरतैत्तिरादी
नितद्गणे ३ गृहासक्ताःपक्षिमृगाःछेकास्तेगृह्यकाश्चते ॥ इत्यमरकोशेसिंहादि ३२

वर्गःसमाप्तः॥ॐश्रीगुरवेश्रीवाग्येनमन॥ॐमनुष्यामार्त्यामनुजामानवानराः स्
स्युःपुमांसःपंचजनाःपुरुषाःपूरुषानराः ५ स्त्रीयोषिदबलानारीयोषासी
मंतिनीवधूः प्रतीपदर्शिनीवामावनितामहिलातथा ११ विशेषास्त्वंग
नाभीरुःकामिनीवामलोचना प्रमदाभाविनीकांताललनाचनितंबिनी
सुंदरीरमणीरामा १२ कोपनासैवभामिनी १ वरारोहामत्तकाशिन्युत्त
मावरवर्णिनी ४ कृताभिषेकामहीषी १ भोगिन्योन्यानृपस्त्रियः १ पत्नी
पाणिगृहीतीच २ द्वितीयासहधर्मिणीजायाभार्यापुंभूम्निदाराः ५ स्या

अमर
२२

नकुटुंबिनीपुरंध्री २ सचरित्रातुसतीसाध्वीपतिव्रता ४ कृतसापत्निकाध्यूढा
धिविन्ना ३ अथस्वयंवराचवर्याच ३ कुलस्त्रीकुलपालिका २ कन्याकुमारी २
गौरीतुनग्निकानागतार्त्तवा ३ स्यान्मध्यमादृष्टरजाःतरुणीयुवतिःसमे २ स
माःस्नुषाजनीवध्वः ३ चिरण्टीतुसुवासिनी २ इच्छावतीकामुकास्यात् २
वृषस्यंतीतुकामुकी २ कांतार्थिनीतुयायातिसंकेतंसाभिसारिका १ पुंश्चली
धर्षिणीबंधक्यसतीकुलटेत्वरी स्वैरिणीपांसुलाचस्यात् ८ अशिश्वीशिशु
नाविना १ अवीरानिष्पतिसुताविश्वस्ताविधवेसमे २ आलिःसखीवयस्या

व पतिवत्नीसभर्तृकावृद्धापलिक्नी २ प्राज्ञीतुप्रज्ञा २ प्राज्ञातुधीमती १ शू
द्रीशूद्रस्यभार्यास्यात १ शूद्रातज्जातिरंगना १ आभीरीतुमहाशूद्रीजातिपुंयो
गयोःसमा २ अर्याणीस्वयमर्यास्यात २ क्षत्रियाक्षत्रियाण्यपि २ उपाध्याया
प्युपाध्यायी २ स्यादाचार्यापिचस्वतः आचार्याणीतुपुंयोगे स्यादर्यीक्षत्रियी
तथाउपाध्यायान्युपाध्यायीपोटास्त्रीपुंसलक्षणा २ वीरपत्नीवीरभार्या २
वीरमातुवीरसूः २ जातापत्याप्रजाताचप्रसूताचप्रसूतिका ४ स्त्रीनग्नि
काकोटवीस्यात २ दूतीसंचारिकेसमे २ कात्यायन्यर्धवृद्धायाकाषायव

अमर
२५

सनाथवा १ सैरंध्रीपरवेश्मस्थास्ववशाशिल्पकारिका १ असिक्नीस्यादवृद्धाया
प्रेष्यांतःपुरचारिणी १ वारस्त्रीगणिकावेश्यारूपाजीवा ४ थसाजनैःस
त्कृतावारमुख्यास्यात् १ कुट्टनीशंभलीसमे २ विप्रश्निकात्वीक्षणिकादैव
ज्ञा ३ थरजस्वलास्त्रीधर्मिण्यविरात्रेयीमलिनीपुष्पवत्यपि ऋतुमत्य
प्युदक्याच ८ स्याद्रजःपुष्पमार्तवं ३ श्रद्धालुर्दोहदवती २ निष्कलावि
गतार्तवा २ आपन्नसत्वास्याद्गुर्विण्यंतर्वत्नीचगर्भिणी ५ गणिकादेस्तु
गाणिक्यंगार्भिणंयौवतंगणे १ पुनर्भूर्दिधिषूरूढाद्विः २ तस्यादिधि

२५

षूःपतिःसत्तद्विजोग्रेदिधिषूःसैवयस्यकुटुम्बिनी १ कानीनःकन्यकाजातः

सुतो १ थसुभगासुतःसौभागिनेयःस्यात् १ पारस्त्रैणेयस्तुपरस्त्रियाःपैतृ

ष्वसेयःस्यात्पैतृष्वस्रीयःस्यात्पितृष्वसुःसुतो २ मातृष्वसुःश्चैवंवैमात्रेयो

विमातृजः २ अथबान्धकिनेयःस्याद्बन्धुलश्चासतीसुतःकौलटेयःकौलटे

रः ५ भिक्षुकीतुसतीयदितदाकौलटिनेयःस्यात्कौलटेयोपिवात्मजः २

आत्मजस्तनयःसूनुःसुतःपुत्रः ५ स्त्रियांत्वमीआहुर्दुहितरंसर्वेपत्यंतोके

तयोःसमे २ स्वजातेत्वौरसोरस्यौतातस्तुजनकःपिता॥२ जनयित्रीप्रसू

माताजननी ४ भगिनीस्वसा २ ननांदातुस्वसापत्युः १ नप्त्रीपौत्रीसुतात्मजा ३
भार्यास्तुभ्रातृवर्गस्ययातरःस्युःपरस्परम् १ प्रजावतीभ्रातृजाया २ मातुलानी
तुमातुली २ पतिपत्न्योःप्रसूःश्वश्रूः १ श्वशुरस्तुपितातयोः २ पितुर्भ्रातापितृ
व्यःस्यात् २ मातुर्भ्रातातुमातुलः १ स्यालाःस्युर्भ्रातरःपत्न्याः १ स्वामिनोदे
वृदेवरौ २ स्वस्रीयोभागिनेयःस्यात् २ जामातादुहितुःपतिः १ पितामहः
पितृपिता १ तत्पिताप्रपितामहः मातुर्मातामहाद्येवं १ सपिंडास्तुस
नाभयाः २ समानोदर्यसोदर्यसगर्भ्यसहजाःसमाः ४ सगोत्रबांधवज्ञाति

बंधुस्वस्वजनाःसमाः ८ ज्ञातेयंबंधुतातेषांक्रमाद्भावसमूहयोः १ धवःप्रि
यःपतिर्भर्त्तासेक्तावरयितावरः ७ आर्यपुत्रःप्रियोनाढो १ जारस्तूपपतिःस
मौ २ अमृतेजारजःकुण्डो १ मृतेभर्त्तरिगोलकः १ भ्रात्रेयोभ्रातृजो
भ्रातृभगिन्यौभ्रातरावुभौ २ मातापितरौपितरौमातरपितरौप्रसूजन
यितारौ ४ श्वश्रूश्वशुरौश्वशुरौ २ पुत्रौपुत्रश्चदुहिताच १ दंपती
जंपतीजायापतीभार्यापतीचतौ ५ गर्भाशयोजरायुःस्यात्पुंसुल्वंक
ललमस्त्रियाम् २ सूतिमासोवैजननः २ गर्भोभ्रूणइमौसमौ २ तृती

अमर
३९

याप्रकृतिःशाण्ढःक्लीवःपण्डोनपुंसकम् ४ शिशुत्वंशैशवंबाल्यं ३ ता
रुण्यंयौवनंसमेस्यात्स्थाविरंतुवृद्धत्वं २ वृद्धसंघेतुवार्धकम्पलितंजरसाशौक्ल्यं
केशादौ विस्रसाजरास्यादुत्तानशयाडिंभस्तनपास्तनंधयः ४ बालस्तुस्यान्मा
णवकःवयस्थस्तरुणोयुवा ३ प्रवयाःस्थविरोवृद्धोजीनोजीर्णोजरन् ६ अथ
वर्षीयान्दशमीज्यायान् ३ पूर्वजस्त्वग्रियोग्रजः ३ जघन्यजेस्युःकनिष्ठय
वीयोवरजानुजाः ५ अमांसोदुर्बलश्छातः ३ बलवान्मांसलोंसलः ३ तुं
दिलस्तुंदिभस्तुंदीबृहत्कुक्षिःपिचण्डिलः ५ अवटीटोवनाटश्चावभ्राटोनत

२९

नासिके २ केशवः केशिकः केशी वलिनो वलिभः समौ २ विकलांगस्त्वपोग

ण्डः २ खर्वो ह्रस्वश्च वामनः ३ खरणाः स्यात्खरणसः २ विग्रो विगतनासि

कः २ खरणाः स्यात्खरणसः २ विग्रो विगतनासिकः २ खरणाः स्यात्खरणसः

प्रज्ञः प्रगतजानुकः ऊर्ध्वज्ञ ऊर्ध्वजानुः स्यात् २ संज्ञः संहतजानुकः स्यादेडे ब

धिरः २ कुब्जे गडुलः कुकरे कुणिः २ कलम्बुकस्त्ववाक्कर्णः १ खलति।

सेन्दभिकः प्रश्निरल्पतनौ श्रोणः पंगौ २ मुण्डस्तु मुण्डिते वलिरः केकरे

खोडे खञ्जः त्रिषु जरावरः जडुलः कालकः पिप्लुः ३ तिलकस्तिलकाल

अमर
३०

कः २ अनामयंस्यादारोग्यंचिकित्सारुक्प्रतिक्रिया २ भेषजौषधभैषज्यान्य
गदोजायुरित्यपि ५ स्त्रीरुग्रुजाचोपतापरोगव्याधिगदामयाः ७ क्षयःशोषःपु
मान्यक्ष्माप्रतिश्यायस्तुपीनसः २ स्त्रीक्षुत्क्षुतंक्षवःपुंसि ३ कासस्तुक्षवथुःपु
मान् २ शोफस्तुश्वयथुःशोथः ३ पादस्फोटोविपादिका २ किलाससिध्मे।
कच्छ्वांतुपामपामाविचर्चिकाकण्डूःखर्जूश्चकण्डूया ३ विस्फोटःपिटकंननाव्रणो
स्त्रियामीर्ममरुःक्लीबेनाडीव्रणःपुमान्कोठोमण्डलकंकुष्ठश्वित्रेदुर्नामकार्श
सीआनाहस्तुविबंधःस्याद्ग्रहणीरुक्प्रवाहिका प्रच्छर्दिकावमिश्चस्त्रीपुमांस्तुव

३०

मयाः समाः व्याधिभेदाः विद्रधिः स्त्री ज्वरमेहभगंदराः अश्मरी मूत्रकृच्छ्रं स्या
त् पूर्वे शुक्रावधेस्त्रिषु रोगहार्यगदंकारो भिषग्वैद्यौ चिकित्सकः वार्त्तो निराम
यः कल्यः उल्लाघो निर्गतो गदात् ग्लानो ग्लास्नुरामयावी विकृतो व्याधितोपटुः आतु
रोभ्यमितोभ्यांतः समौ पामनकच्छुरौ दद्रुणो दद्रुरोगी स्यात् अर्शोरोगयुतोर्शसः
वातकी वातरोगी स्यात् सातिसारोतिसारकी स्युः क्लिन्नाक्षे चुल्लचिल्लपिल्लाः
क्लिन्नेक्ष्णि चाप्यमी उन्मत्त उन्मादवति श्लेष्मलः श्लेष्मलः श्लेष्मणः कफी न्युब्जो भु
ग्ने रुजा वृद्धनाभौ तुंदिलतुंदिभौ किलासी सिध्मलोन्धोदृक् मूर्छाले मूर्त्तमूर्छि

अमर
२८

जौ २ शुक्रंतेजोरेतसीचबीजवीर्येंद्रियाणि ८ मायुःपित्तं २ कफःश्लेष्मा २

स्त्रियांतुत्वगसृग्धरा २ पिशितंतरसंमांसंपललंक्रव्यमामिषम् ८ उत्तप्तंशुष्क

मांसंस्यात्तद्वल्लूरंत्रिलिंगकम् २ रुधिरेऽसृग्लोहितास्ररक्तक्षतजशोणितम् ८

बुक्काग्रमांसं २ हृदयंहृत् २ मेदस्तुवपावसा ३ पश्चाद्ग्रीवाशिरामन्या

२ नाडीतुधमनिःसिरा ३ तिलकंक्लोम २ मस्तिष्कंगोर्दं २ किट्टं

मलोऽस्त्रियाम् २ अंत्रंपुरीततं २ गुल्मस्तुप्लीहापुंसि २ अथवस्नसा

स्नायुःस्त्रियां २ कालखण्डयकृतीतुसमेइमे २ सृणिकास्यंदनीलाला।

२८

दूषिकानेत्रयोर्मलम् १ मूत्रंप्रस्रवः २ उच्चारावस्करौशमलंप्राकृतं १ मूत्रंप्र
स्रवः २ उच्चारावस्करौशमलंप्राकृतंपुरीषंगूथवर्चस्कम् स्त्रीविष्ठाविशौस्त्रियाँ॥
म् ४ स्यात्कर्परःकपालोस्त्रीकीकसंकुल्यमस्थिच २ स्याच्छरीरास्थ्निकंकालः
पृष्ठास्थ्निकशेरुका २ शिरोस्थ्निकरोटिस्त्री २ पार्श्वास्थ्नितुपर्शुका २
अंगंप्रतीकोवयवोपघनःअथकलेवरंगात्रंवपुःसंहननंशरीरंवर्ष्मविग्रहः
कायोदेहःक्लीवपुंसोःस्त्रियांमूर्तिस्तनुस्तनूः १२ पादाग्रंप्रपदं २ पादःपदं
घ्रिश्चरणोस्त्रियाम् ४ तद्ग्रन्थीघुटिकेगुल्फौ २ पुमान्पार्ष्णिरधस्तयोः १

जंघातुप्रसृताजानूरुपर्वाष्ठीवदस्त्रियाम् २ सक्थिक्लीबेपुमानूरुः तत्संधिःपुं
सिवंक्षणः १ गुदंत्वपानंपायुर्ना २ वस्तिर्नाभेरधोद्वयोः कटोनाश्रोणिफ
लकं २ कटिःश्रोणिःककुद्मती २ पश्चान्नितम्बःस्त्रीकट्याः १ क्लीबेतुजघनं
पुरः १ कूपकौतुनितम्बस्थौद्वयहीनेककुंदरे १ स्त्रियांस्फिचौकटिप्रोथा
उपस्थोवक्ष्यमाणयोः २ भगंयोनिर्द्वयोः १ शिश्नोमेढ्रोमेहनशेफसी ४ मु
ष्कोऽण्डकोषोवृषणः ३ पृष्ठवंशाधरेत्रिकम् १ पिचण्डकुक्षीजठरोदरंतुंदं ५
स्तनौकुचौचूचुकंतुकुचाग्रंस्यात् १ ननाक्रोडंभुजांतरम् उरोवत्संचवक्षसी ५

एष्टंतुचरमंतनोः १ स्कंदोभुजशिरोंसोस्त्री २ संधीतस्यैवजत्रुणी १ बा

हुमूलेउभेकक्षौ २ पार्श्वमस्त्रीतयोरधः १ मध्यमंचावलग्नंचमध्योस्त्री

द्वौपरौद्वयोर्भुजबाहुप्रवेष्टोदोःस्यात् ५ कफोणिस्तुकूर्परः २ अस्योपरि

प्रगण्डःस्यात् १ प्रकोष्ठस्तस्यचाप्यधः १ मणिबंधादाकनिष्ठंकरस्य

करभोबहिः १ पञ्चशाखःशयःपाणिः २ तर्जनीस्यात्प्रदेशिनी २ अं

गुल्यःकरशाखाःस्युः २ पुंस्यंगुष्ठःप्रदेशिनी २ अंगुल्यःकरशाखाः

स्युः २ पुंस्यंगुष्ठःप्रदेशिनीमध्यमानामिकाचापिकनिष्ठाचेतिताःक्रमा

अमर
५०

ते ५ पुनर्भवः कररुहो नखोऽस्त्रियाम् ४ प्रादेशतालगोकर्णास्तर्जन्यादियु

तेस्तते ऽङ्गुष्ठे ३ सकनिष्ठे स्याद्वितस्तिर्द्वादशाङ्गुलः १ पाणौ चपेटप्रतलप्र

हस्ता विस्तृताङ्गुलौ ३ द्वौ संहतौ सिंहतलौ प्रतलौ वामदक्षिणौ १ पाणिर्

निकुब्जप्रसृतः १ तौ युतावञ्जलिः पुमान् १ प्रकोष्ठे विस्तृतकरे हस्तः १

मुष्ट्या तु बद्धया स रत्निः स्यात् १ अरत्निस्तु निष्कनिष्ठेन मुष्टिना २ व्यामो बा

ह्वोः सकरयोस्ततयोस्तिर्यगन्तरम् १ ऊर्ध्वविस्तृतदोःपाणिनृमाने पौ

रुषं त्रिषु १ कण्ठो गलः २ अथ ग्रीवायां शिरोधिः कन्धरेत्यपि ३ कंबु

५ः

ग्रीवात्रिरेखात्रिरेखासा १ अवटुर्घाटाकृकाटिका ३ वक्त्रास्येवदनंतुण्डमान
नंलपनंमुखम् ७ क्लीबेघ्राणंगंधवहाघोणानासाचनासिका ५ ओष्ठाधरौतु
रदनच्छदौदशनवाससी ४ अधस्ताच्चिबुकं १ गण्डौकपोलौ २ तत्पराहनुः
रदनादशनादंतारदाः ४ तालुतुकाकुदम् २ रसज्ञारसनाजिह्वा ३ प्रांतौ
वोष्ठस्यसृक्किणी १ ललाटमलिकंगोधि ३ ऊर्ध्वेदृग्भ्यांभ्रुवौस्त्रियाम् १ कू
र्चमस्त्रीभ्रुवोर्मध्यं १ तारकाक्ष्णःकनीनिका २ लोचनंनयनंनेत्रमीक्षणं
चक्षुरक्षिणीदृग्दृष्टीच ८ अस्रुनेत्राम्बुरोदनंचास्रमश्रुच ५ अपांगौ

अमर
५१

नेत्रयोरंतौ १ कटाक्षोपांगदर्शने १ कर्णशब्दग्रहौश्रोत्रंश्रुतिःस्त्रीश्रवणंश्रवः

उत्तमांगंशिरःशीर्षंमूर्धानामस्तकोस्त्रियां ५ चिकुरःकुंतलोवालःकचःके१

शःशिरोरुहः ६ तद्वृंदेकैशिकंकैश्यं २ अलकाश्चूर्णकुंतलाः २ तेलला

टेभ्रमरकाः १ काकपक्षःशिखंडकः २ कवरीकेशवेशः २ अथधम्मिल्लः

संयताःकचाः शिखाचूडाकेशपाशी २ व्रतिनस्तुसटाजटा २ वेणिप्रवे

णीशीर्षण्यशिरस्योविशदेकचे ४ पाशःपक्षश्चहस्तश्चकलापार्थाःका१

त्परे ३ तनूरुहंरोमलोम ३ तद्वृद्धौश्मश्रुपुंमुखे २ आकल्पवेषौ ५१

नेपथ्यं ३ प्रतिकर्मप्रसाधनम् २ दशैतेत्रिषुलंकर्त्तालंकरिष्णुश्चमं

डितः ३ प्रसाधितोलंकृतश्चभूषितश्चपरिष्कृतः ५ विभ्राड्भ्राजिष्णुरो

चिष्णुः ३ भूषातुस्यादलंक्रिया २ अलंकारस्त्वाभरणंपरिष्कारोविभूष

णम्मण्डनंच ५ अथमुकुटंकिरीटंपुंनपुंसकम् २ चूडामणिःशिरोर

त्नं २ तरलोहारमध्यगः २ बालपाश्यापारितथ्या २ पत्रपाश्याललाृ

टिका २ कर्णिकातालपत्रंस्यात् २ कुण्डलंकर्णवेष्टनम् २ ग्रैवेयकंक

ण्ठभूषा २ लम्बमानंललंतिका २ स्वर्णैःप्रालम्बिका १ अथोरःसूत्रि

काः २ हारभेदा यष्टिभेदात् मौक्तिकैः कृता १ हारो मुक्तावली २ देवच्छन्दोऽसौ श
तयष्टिकाः २ हारभेदा यष्टिभेदाद्गुच्छगुच्छार्धगोस्तनाः ३ अर्धहारो माण
वकः १ एकावल्येकयष्टिका २ सैव नक्षत्रमाला स्यात्सप्तविंशतिमौक्तिका १
आवापकः पारिहार्यः कटको वलयोऽस्त्रियाम् ५ केयूरमङ्गदं दोर्भूषा २ अङ्गुली
यकमूर्मिका २ साक्षराङ्गुलिमुद्रा स्यात् १ कङ्कणं करभूषणम् २ स्त्रीकट्यां मे
खला काञ्ची सप्तकी रशना स्त्रियाम् ५ क्लीबे सारसनं १ चाथ पुंस्कट्यां
शृङ्खलं त्रिषु १ पादाङ्गदं तुलाकोटिर्मञ्जीरं नूपुरोऽस्त्रियां हंसकः पादकटकः

किंकिणीक्षुद्रघंटिका २ त्वक्फलक्रिमिरोमाणिवस्त्रयोनिर्दशात्रिषु

वाल्कंक्षौमादि २ फालंतुकार्पासंबादरंचतत् २ अनाहतंनिष्प्रवा

णितंत्रकंचनवाम्बरे ३ तत्स्यादुद्गमनीयंयद्धौतयोर्वस्त्रयोर्युगम् १ प

त्रोर्णंधौतकौशेयं १ बहुमूल्यंमहाधनम् २ क्षौमंदुकूलंस्यात् २ द्वेतु

निवीतंप्रावृतंत्रिषु २ स्त्रियांबहुत्वेवस्त्रस्यदशाःस्युर्वस्त्रयोर्द्वयो २ दै

र्घ्यमानाहआयामः ३ परिणाहोविशालता २ पटच्चरंजीर्णवस्त्र २

समौनक्तककर्पटौ २ वस्त्रमाच्छादनंवासःचेलंवसनमंशुकम् ६ सु

अमर
५२

चैलंवसनमंशुकम् ८ सुचेलकःपटोस्त्रीना २ वाराशिस्थूलशाटकः २
निचोप्रच्छदपटः २ समौरलककम्बलौ २ अंतरीयोपसंव्यानपरिधानान्य
धोंशुके ५ द्वौप्रावारोत्तरासंगौसमौबृहतिकातथासंव्यानमुत्तरीयंच ५
चोलःकूर्पासकोस्त्रियः २ नीशारःस्यात्प्रावरणेहिमानिलनिवारणे २ अर्द्धो
रुकेवरस्त्रीणांस्याच्चण्डातकमंशुकम् १ स्यात्त्रिष्वाप्रपदीनंतत्प्राप्नोत्या
प्रपदंहियत् १ अस्त्रीवितानमुल्लोचः २ दूष्याद्यंवस्त्रवेश्मनि १ प्रति
सीराजवनिकास्यात्तिरस्करिणीचसा ३ परिकर्मांगसंस्कारः २ स्यान्मार

र्ष्टिर्मार्जनेमृजा २ उद्वर्तनोत्सादनेद्वेसमे २ अथाप्लावआप्लवःस्नानम् २
चर्चास्तुचार्चिक्यंस्थासकः ३ अथप्रबोधनमनुबोधः २ पत्रलेखापत्रांगुलि
रिमेसमे २ तमालपत्रतिलकचित्रकाणिविशेषकम् द्वितीयंचतुरीयंचर
नस्त्रियाम् ५ अथकुंकुमंकश्मीरजन्माग्निशिखंवरंबाह्लीकपीतनं रक्तसं
कोचपिशुनंधीरंलोहितचंदनं लाक्षाराक्षाजतुक्लीबे ३ यावोलक्तोद्रुमाम
मयः ८ लवंगंदेवकुसुमंश्रीसंज्ञं ३ अथजायकंकालीयकंतुकालानु
सार्यं ३ अथसमार्थकंवंशिकागुरुराजार्हलोहकृमिजजोंगकम् ८ का

अमर
५४

लागुर्वगुरुस्यात्त २ तन्मंगल्यामल्लिगंधियत्त २ यक्षधूपःसर्जरसोरालसर्वरसा

वपिबहुरूपोपि ५ अथवृकधूपकृत्रिमधूपकौ २ तुरुष्कःपिंडकःसिह्लोया

वनोप्य ४ थपायसःश्रीवासोवृकधूपोपिश्रीवेष्टसरलद्रवौ ५ मृगनाभि

र्मृगमदःकस्तूरीच २ अथकोलकंकक्कोलकंकोशफलम २ अथकर्पूर

मस्त्रियांघनसारःचंद्रसंज्ञःसिताभ्रोहिमवालुका ५ गंधसारोम

लयजोभद्रश्रीःचंदनोस्त्रियां २ तिलपर्णीतुपत्रांगंरंजनंरक्तचंदनम् कुचं

दनंच ५ अथजातीकोशजातीफलेसमे २ कर्पूरागुरुकस्तूरीकक्कोलै

५४

यक्षकर्दमः २ गात्रानुलेपनीवर्त्तिःवर्णकंस्याद्विलेपनम् ४ चूर्णानिवा

सयोगाःस्युः २ भावितंवासितंत्रिषु २ संस्कारोगंधमाल्याद्यैर्यत्स्यात्तदधि

वासनम् १ माल्यंमालास्रजौमूर्ध्नि ३ केशमध्येतुगर्भकः २ प्रभ्रष्टकंशि

खालंबि १ पुरोन्यस्तंललामकम् १ प्रालंबमृजुलंबिस्यात्कण्ठात् २

वैकक्षकंतुतद्यत्तिर्यक्क्षिप्तमुरसि २ शिखास्वापीडशेखरौ २ रचनास्यात्प

रिस्पंदः २ आभोगःपरिपूर्णता २ उपाधानंतूपबर्हः २ शय्यायांशयनी

यकम् शयनं ३ मञ्चपर्यंकपल्यंकाःखट्वयासमाः ४ गेंडुकःकंडुकौ २

दीपः प्रदीपः २ पीठमासनम् २ समुद्गकः संपुटकः २ प्रतिग्राहः पतद्ग्रहः २ प्र
साधनी कंकतिका २ पिष्टातः पटवासकः २ दर्पणे मुकुरादर्शौ २ व्यजनं ता
लवृन्तकम् २ इति नृवर्गः समाप्तः ॥ संततिर्गोत्रजननकुलान्यभिजनान्वयौ वंशो
न्ववायः संतानो ८ वर्णाः स्युर्ब्राह्मणादयः १ विप्रक्षत्रियविट्शूद्राश्चातुर्व
र्ण्यमिति स्मृतम् १ राजबीजी राजवंश्यो २ बीज्यस्तु कुलसंभवः १ महाकु
लकुलीनार्यसभ्यसज्जनसाधवः ६ ब्रह्मचारी गृही वानप्रस्थो भिक्षुश्चतुष्ट
ये आश्रमोऽस्त्री १ द्विजात्यग्रजन्मभूदेववाडवाः विप्रश्च ब्राह्मणोऽसौ ८ सोपा

षट्कर्मायागादिभिर्युतः १ विद्वान्विपश्चिद्दोषज्ञःसन्सुधीःकोविदोबुधः
धीरोमनीषीज्ञःप्राज्ञःसंख्यावान्पंडितःकविः धीमान्सूरिःकृतीकृ
ष्टिर्लब्धवर्णोविचक्षणः दूरदर्शीदीर्घदर्शी २ श्रोत्रियच्छांदसौ
समौ २ उपाध्यायोऽध्यापकौ २ अथसनिषेकादिकृद्गुरुः १ मंत्र
व्याख्याकृदाचार्यआदेष्टात्वध्वरेव्रतीयष्टाचयजमानौ ३ अथस
सोमवतिदीक्षितः १ इज्याशीलोयायजूकौ २ यज्वातुविधिनेष्ट
वानसगीष्पतीष्ट्यास्थपतिः २ सोमपीथीतुसोमपः २ सर्ववेदा

त्वयेनेष्टोयागःसर्ववेदसदक्षिणः २ अनूचानःप्रवचनेसांगेधीती २ गुरो
स्तुयःलब्धानुज्ञासमावृत्तः १ सत्वासमभिषवेक्रतौ १ कंडानेवासिनो
शिष्ये २ शैक्षाःप्राथमकल्पिकाः २ एकब्रह्मव्रताचारामिथःसब्रह्म
चारिणः १ सतीर्थ्यास्त्वेकगुरवः २ चित्तवानग्निचित्त पारंपर्योपदेशः
स्यादैतिह्यमितिहाव्ययम् २ उपज्ञाज्ञानमाद्यंस्यात् १ ज्ञात्वारंभउपक्र
मः यज्ञःसवोध्वरोयागःसप्ततंतुर्मखःक्रतुः ७ पाठोहोमश्चातिथीनां सपर्यातर्पणंबलि एतेपञ्चमहायज्ञाब्रह्मयज्ञादिनामकाःसम

ऽथपरिषद्गोष्ठीसभासमितिसंसदः आस्थानीक्लीबमास्थानंस्त्रीनपुंसक
योःसदः १। प्राग्वंशःप्राग्हविर्गेहात् १ सदस्याविधिदर्शिनः २
सभासदःसभास्ताराःसभ्याःसामाजिकाश्चते ५ अध्वर्यूद्गातृहोतारो
यजुःसामर्ग्विदाःक्रमात् ३ आग्नीध्राद्याधनैर्वार्याऋत्विजोयाजकाश्चते
वेदिःपरिष्कृताभूमिः १ समेस्थण्डिलचत्वरे २ चषालोयूपकटकः
कुम्बासुगहनावृतिः १ यूपाग्रेतर्म २ निर्मथ्यदारुणित्वरणिर्द्वयोः २
दक्षिणाग्निर्गार्हपत्याहवनीयौत्रयोऽग्नयः २ अग्नित्रयमिदंत्रेता १ प्र

अमर
५०

णीतः संस्कृतोनलः १ समूह्यपरिचाय्योपचाय्यावग्नौ प्रयोगिणः २ यो
गार्हपत्यादानीयदक्षिणाग्निः प्रणीयते तस्मिन्नानाय्यः १ अग्नायी स्वाहा
च हुतभुक्प्रिया २ ऋक्सामिधेनी धाय्या च या स्यादग्निसमिंधनी २ गायत्री
प्रमुखंछंदो १ हव्यपाके चरुः पुमान् १ आमिक्षा सा शृतोष्णे या क्षीरे स्या
द्दधियोगतः १ धवित्रं व्यजनं तद्यद्रचितं मृगचर्मणा १ पृषदाज्यं सद
ध्याज्ये १ परमान्नं तु पायसम् २ हव्यकव्ये दैवपित्र्ये अन्ने २ पात्रं स्रु
वादिकम् १ ध्रुवोपभृज्जुहूर्ना तु स्रुवो भेदाः स्रुचः स्त्रियः २ उपाकृ

६७

तःपशुरसौयोभिमंत्र्यक्रतौहतः १ परंपराकंशमनंप्रोक्षणंचत्रयोवधः ३

वाच्यलिंगाःप्रमीतोपसंपन्नप्रोक्षिताहताः ३ सान्नाय्यंहविःअग्नौतुहुतंत्रिषु १

अथक्रतुकर्मेष्टं १ पूर्तंखातादिकर्मणि १ अमृतंविघसोयज्ञशेषभोजन

शेषयोः २ त्यागोविहापितंदानमुत्सर्जनविसर्जने विश्राणनंवितरणंस्पर्श

नंप्रतिपादनम् प्रादेशनंनिर्वपणमपवर्जनमंहति १३ मृतार्थंतदहेदा॥

नेत्रिषुस्यादौर्ध्वदेहिकम् १ पितृदानंनिवापःस्यात् २ श्राद्धंतत्कर्मशा

स्त्रतः १ अन्वाहार्यंमासिके १ अंशोऽष्टमोऽह्नःकुतपोऽस्त्रियाम् १ पर्ये।

अमर
५८

षणापरेष्टिश्च २ अन्वेषणागवेषणा २ सनिःत्वध्येषणा २ याञ्चाभिष

स्तिर्याचनार्थना ५ षड्तुत्रिषु अर्घ्यमर्घार्थे १ पाद्यंपादायवारिणि १ क्रमा

दातिथ्यातिथेयेव्यतिथ्यर्थेत्रसाधुनि २ स्यादावेशिकआगंतुरतिथिर्नाग

हागते ३ पूजानमस्यापचितिःसपर्याचार्हणाःसमाः ५ वरिवस्यातुशुश्रू

षापथस्थितिः १ उपस्पर्शआचमनं २ अथमौनमभाषणम् २ अनुपूर्वी

स्त्रियामावृत्परिपाटीअनुक्रमःपर्यायश्च ५ अतिपातस्तुविपर्ययउपा

त्ययः ३ नियमोव्रतमस्त्रीस्यात्तच्चोपवासादिपुण्यकम् २ औपवस्त्रंतूप

वासः २ विवेकः पृथगात्मता २ स्याद्ब्रह्मवर्चसंवृत्ताध्ययनर्द्धिः २
अथाञ्जलिःपाठेब्रह्मासनम् १ कल्पेविधिक्रमौ २ मुख्यःस्यात्प्रथमः
कल्पोऽनुकल्पस्तुततोऽधमः १ संस्कारपूर्वंग्रहणंस्यादुपाकरणंश्रुते १
समेतुपादग्रहणमभिवादनमित्युभे २ भिक्षुःपरिव्राट्कर्मन्दीपाराशर्य
पिमस्करी ५ तपस्वीतापसःपारिकांक्षी ३ वाचंयमोमुनिः २ तपःक्ले
शसहोदान्तः १ वर्णिनोब्रह्मचारिणः २ ऋषयःसत्यवचसः २
स्नातकस्त्वाप्लुतव्रती २ येनिर्जितेन्द्रियग्रामायतिनोयतयश्चते २

अमर
५१

यः स्थाण्डिले व्रतवशाच्छेते स्थण्डिलशाय्यसौ स्थाण्डिलश्च २ अथ विरज

स्तमसः स्युर्द्वयातिगाः पवित्राः प्रयतः पूतः ३ पाषण्डाः सर्वलिंगिनः २

पालाशो दण्ड आषाढः व्रते राम्भस्तु वैणवः २ अस्त्री कमण्डलुः कुण्डी २

व्रतिनामासनं बृसी १ अजिनं चर्म कृत्तिः स्त्री ३ भैक्षं भिक्षाकदंबकम् २

स्वाध्यायः स्याज्जपः २ सुत्याभिषवः सवनं च सा ३ सर्वैनसामपध्वंसि

जप्यं त्रिषवमर्षणम् १ दार्शश्च पौर्णमासश्च यागौ पक्षान्तयोः पृथक् २

शरीरसाधनापेक्षं नित्यं यत्कर्म तद्यमः १ नियमस्तु स यत्कर्म नित्यमागं

५१

त्मसाधनम् १ क्षौरं तु भद्राकरणं मुण्डनं वपनं त्रिषु ४ कक्षापटेचा

कौपीनं शाटी वस्त्री तिलतन्तः ५ उपवीतं यज्ञसूत्रं प्रोद्धृते दक्षिणे क

री २ प्राचीनावीतमन्यस्मिन् १ निवीतं कण्ठलम्बितम् १ अङ्गुल्य

ग्रे तीर्थं दैवम् १ स्वल्पाङ्गुल्योर्मूले कायं १ मध्येऽङ्गुष्ठाङ्गुल्योः पित्र्यं १ मूले

त्वङ्गुष्ठस्य ब्राह्मं स्याद् ब्रह्मभूयं ब्रह्मसायुज्यमित्यपि ३ देवभूयादिकं तद्व

त् २ कृच्छ्रं सान्तपनादिकम् १ सन्न्यासवत्यनशने पुमान् प्रायः १ अ

थ वीरहा नष्टाग्निः २ कुहनालाभमिच्छोर्यापथकल्पना १ व्रात्याः से

स्कारहीनःस्यात् २ अस्वाध्यायोनिराकृतिः २ धर्मध्वजीलिंगवृत्तिः २ अव
कीर्णीक्षतव्रतः २ सुप्तेयस्मिन्नस्तमेतिसुप्तेयस्मिन्नुदेतिच अंशुमानभि
निर्मुक्ताभ्युदितौचयथाक्रमम् २ परिवेत्तानुजोनूढेज्येष्ठेदारपरिग्र
हात् १ परिवित्तिस्तुतज्ज्यायान् १ विवाहोपयमौसमौ तथापरिण
योद्वाहोपयामःपाणिपीडनम् ८ व्यवायोग्राम्यधर्मोमैथुनंनिधु
वनंरतम् ५ त्रिवर्गोधर्मकामार्थैः १ चतुर्वर्गःसमोक्षकैः १ सब
लैस्तैश्चतुर्भद्रम् १ जन्याःस्निग्धावरस्यये ॐश्रीरस्तु॥इतिब्रह्मवर्गः॥

ॐमूर्धाभिषिक्तोराजन्योबाहुजःक्षत्रियोविराट् ५ राजाराट्पार्थिवक्ष्मा

भृन्नृपभूपमहीक्षितः ७ राजातुप्रणताशेषसामंतस्स्यादधीश्वरः १ चक्र

वर्तीसार्वभौमः २ नृपोन्योमण्डलेश्वरः येनेष्टंराजसूयेनमण्डलस्ये

श्वरश्चयःशास्तियश्चाज्ञयाराज्ञस्ससम्राट् १ अथराजकंराजन्यकं

चनृपतिक्षत्रियाणांगणेक्रमात् २ मंत्रीधीसचिवामात्यः ३ अन्येक

र्मसचिवास्ततः १ महामात्राःप्रधानानि २ पुरोधास्तुपुरोहितः २

द्रष्टरिव्यवहाराणांप्राड्विवाकाक्षदर्शकौ २ प्रतीहारोद्वारपालोद्वा

अमर
५२

सयः द्वास्थितदर्शकाः ५ रक्षिवर्गस्त्वनीकस्थः २ अथाध्यक्षाधिकृतौ सम

मौ २ स्थायुकोधिकृतो ग्रामे १ गोपो ग्रामेषु भूरिषु १ भौरिकः कनका

ध्यक्षे १ रूप्याध्यक्षस्तु नैष्किकः २ अन्तःपुरे त्वधिकृतः स्यादन्तर्वंशिको

जनः १ सौविदल्लाः कञ्चुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्च ते ४ शण्ढो वर्ष

वरस्तुल्यौ २ सेवकार्थ्यनुजीविनः ३ विषयानन्तरो राजा शत्रुः १ मि

त्रमतः परम् १ उदासीनः परतरः १ पार्ष्णिग्राहस्तु पृष्ठतः १ रिपौ वै

रिसपत्नारिद्विषद्द्वेषणदुर्हृदः द्विड्विपक्षाहितामित्रदस्युशात्रवशत्रवः। ५२

वः अभिघातिपरारातिप्रत्यर्थिपरिपंथिनः ४५ वयस्यःस्निग्धःसवयाः

अथमित्रंसखासुहृत् ३ सख्यंसाप्तपदीनंस्या २ दनुरोधोनुवर्तनम्

यथार्हवर्णःप्रणिधिरपसर्पश्चरस्पशः चारश्चगूढपुरुषः ७ आप्तः

प्रत्ययितौद्वौ २ सांवत्सरोज्योतिषकोदैवज्ञगणकावपिस्युर्मौहू

र्तिकामौहूर्तज्ञानिकार्तांतिकाअपि ८ तांत्रिकोज्ञातसिद्धांतः २ स

त्रीगृहपतिःसमौ २ लिपिकारोक्षरचणक्षरचुंचुश्चलेखके ४ लिखिताक्ष

रविन्यासेलिपिर्लिबिरुभेस्त्रियौ ४ स्यात्संदेशहरोदूतो २ दूत्यंत

आवकर्मणी १ अश्वनीनोश्वगोयन्यः पाथ्योपथिकस्त्वपि ५ स्वाम्यमा
त्यसुहृत्कोषराष्ट्रदुर्गबलानिचराज्यांगानि ७ प्रकृतयः पौराणांश्रेणयो
पिच २ संधिर्नाविग्रहोयानमासनंद्वैधमाश्रयः षड्गुणाः ८ शक्तय
स्तिस्रः प्रभावोत्साहमंत्रजाः ३ क्षयः स्थानंचवृद्धिश्च त्रिवर्गोनीतिवे
दिनाम् ३ सप्रतापः प्रभावश्चयत्तेजः कोशदण्डजम् २ सामदानेभेददं
डावित्युपायचतुष्टयम् ४ साहसंतुदमोदण्डः ३ सामसांत्वं २
मर्यासमौभेदोपजापौ २ उपधाधर्माद्यैर्यत्परीक्षणम् १ पञ्चत्रिष्वषड

दीर्णोयस्तनीयाद्यगोचरः विविक्तविजनच्छन्ननिःशलाकास्तथारहः

रहश्चोपांशुचालिङ्गे ८ रहस्यंतद्भवेत्रिषु १ समौविस्रम्भविश्वासौ २

भ्रेषोभ्रंशोयथोचितात् १ अभ्रेषन्याय्यकल्पास्तुदेशरूपंसमञ्जसम्

युक्तपर्यायेकेलभ्येभजमानाभिनीतवत् न्याय्यंचत्रिषुषट् ८ संप्रधा

रणातुसमर्थनम् २ अववादस्तुनिर्देशोनिदेशःशासनंचसःशिष्टिश्चा

ज्ञाच ७ संमत्त्रहानवंधने २ ह्रियाद्योहिमगुणोटद्ध्रो १ भागधेयः

करोबलिः ३ चट्टादिदेयंशुल्कोस्त्री १ प्राभृतंतुप्रदेशनमुपा

अमर
५२

यनमुपग्राह्यमुपहारस्तथोपदा ८ यौतकादितुयद्देयंसुदायोहरणंचतत्

तत्कालेतुतदात्वंस्यात् २ आयतिःकालउत्तरः १ सांदृष्टिकंफलंसद्यः १

उदर्कःफलमुत्तरम् १ अदृष्टंवह्नितोयादि १ दृष्टंस्वपरचक्रजम् १ म

हीभुजामहिभयंस्वपक्षप्रभवंभयम् १ प्रक्रियात्वधिकारःस्यात् २ चा

मरंतुप्रकीर्णकम् २ नृपासनंतुयद्भद्रासनं २ सिंहासनंतुतद्धैमं १

छत्रंत्वातपत्रंराज्ञस्तुनृपलक्ष्मतत् २ भद्रकुम्भःपूर्णकुम्भः २ भृंगारः

कनकालुका २ निवेशःशिबिरंषण्ढे ३ सज्जनंतूपरक्षणम् २ हस्त

५३

त्यश्वरथपादातंसेनांगंस्याच्चतुष्टयं १ दंतीदंतावलोहस्तीद्विरदोने
कपोद्विपः मतंगजोगजोनागःकुञ्जरोवारणःकरी इभःस्तम्बेरमःप
द्मी १५ यूथनाथस्तुयूथपः २ मदोत्कटोमदकलः २ कलभःकरिशा
वकः २ प्रभिन्नोगर्जितोमत्तो ३ समावुद्वांतनिर्मदौ २ हास्तिकंगज
तावृंदे २ करिणीधेनुकावशा ३ गंडःकटो २ मदोदानं २ वमथुःक
रशीकरः कुंभौतुपिंडौशिरसः १ तयोर्मध्येविदुःपुमान् अवग्राहोल
लाटंस्यात् २ ईषिकात्वक्षिकूटकम् २ अपांगदेशोनिर्याणंकर्णमू

अमर
५५

लेनचूलिका १ अथःकुंभस्यवाहिस्ये २ प्रतिमानमयोस्यच १ आसने
स्कंधदेशःस्यात् १ पद्मकेबिंदुजालकम् १ पक्षभागःपार्श्वभागो २ दं
तभागस्तुयोग्रतः १ द्वौपूर्वपश्चाज्जंघादिदेशौगात्रावरेक्रमात् २ तोत्रंवे
णुकं २ आलानंबंधस्तंभेथशृंखले अंदुकोनिगडोस्त्रीस्यात् ३ अंकुश
ओस्त्रीसृणिःस्त्रियाम् २ दूष्याकक्ष्यावरत्रास्यात् ३ कल्पनासज्जनासमे
२ प्रवेण्यास्तरणंवर्णःपरिस्तोमःकुथोद्वयो ५ वीतंत्वसारंहस्त्यश्वं १ वा
५५ जीतुरगगजाकंधरनी २ घोटकेपीतितुरगतुरंगाश्वतुरंगमः वाजिवाहा

वंगंपर्वंत्वस्यसैंधवस्समयः १२ आजानीयाःकुलीनाःस्युः २ विनीताःसाधु
वाहनाः २ वनायुजाःपारसीकाःकांबोजावाह्लिकाहयाः ५ ययुरश्व
श्वमेधीयः १ जवनस्तुजवाधिकः पृष्ठ्यःस्थौरी २ सिताःकर्कः २ रथ्यो
वोढारथस्ययः १ बालःकिशोरः १ वाम्यश्वावडवा २ वाडवंगणे १
त्रिष्वाश्वीनंयदश्वेनदिनेनैकेनगम्यते १ कपृणंत्तमध्यमश्वानां १ हे
षाहेषाचनिस्वनः २ निगालस्तुगलोद्देशः १ वृंदेत्वश्वीयमाश्ववत्त २
पर्याणपल्ययनकं २ वल्लाराधिमकशाःसमाः २ आस्कंदितंधोरितकं

अमर
५५

रेचितंप्लुतंगतयोमूः पञ्चधाराः ५ घोणान्तःप्रथमस्त्रियाम् २ कविकात्

खलीनोस्त्री २ शफंक्लीबेखुरःपुमान् २ पुच्छोस्त्रीलूमलांगूले ३ वा

लहस्तश्चवालधिः २ त्रिषुपावृत्तलुठितौपरावृत्तेमुहुर्भुवि २ यानेचक्रि

णियुद्धार्थेशताङ्गःस्यंदनोरथः ४ असौपुष्यरथश्चक्रयानंनसमराययत्

कर्णीरथःप्रवहणंडयनंचसमंत्रयं ३ क्लीवेनःशकटोस्त्रीस्यात् २ गं

त्रीकंबलिवाह्यकं १ शिबिकायाप्ययानंस्यात् २ दोलाप्रेंखादिका

स्त्रियां २ उभौतुद्वैपवैयाघ्रौद्वीपिचर्मावृतेरथे २ पाण्डुकंबलसंवी

५५

तः स्यंदनः पाण्डुकंबली २ योग्योरथोवैनयिकस्त्वाथपुष्यः पारिया

निकः ४ रथेकांबलवास्त्राद्याः कंबलादिभिरावृते २ अस्रोच्छूलवह

लास्याद्ध्वायोमुखकूर्चकौ २ त्रिषुद्वैपादयोरथ्यारथकाड्यारथ

व्रजे ३ धूः स्त्रीक्लीवेयानमुखं २ स्याद्रथांगमपस्करः २ चक्रंरथां

गं २ तस्यांतेनेमिः स्त्रीस्यात्प्रधिपुमान २ पिण्डिकानाभिः २ अक्षाग्र

कीलकेतुद्वयोरणिः १ रथगुप्तिर्वरूथोना २ कूबरस्तुयुगंधरः २

अनुकर्षोदार्वधस्थोमी १ प्रासंगोनायुगाद्युगः १ सर्वंस्याद्वाहनं

यानंयोग्यंपत्रंचधोरणम् ५ परंपरावाहनंयत्तद्वैनीतकमस्त्रियाम् १ आ
धोरणाहस्तिपकाहस्त्यारोहानिषादिनः ५ नियंताप्राजितायंतासूतः
क्षत्ताचसारथिः ८ सव्येष्ठदक्षिणस्थौचसंज्ञारथकुटुंबिनः रथिनःस्यंदना
रोहाः २ अश्वारोहास्तुसादिनः २ भटायोधाश्चयोद्धारः ३ सेनारक्षा
स्तुसैनिकः २ सेनायांसमवेतायेसैन्यास्तेसैनिकाश्चते २ बलिनोयेस
हस्रास्तेसहस्रिणः परिधिस्थःपरिकैरे २ सेनानीर्वाहिनीपतिः २
कञ्चुकोवारवाणोस्त्री २ यत्तुमध्येसकञ्चुकाः बध्नन्तितत्सारसनमधि

कंभाः २ अथशीर्षण्यंकं शिरस्त्रेच ३ तनुत्रंवर्मदंसनं उरश्छदःकंकट

कोजगरःकवचोस्त्रियाम् ३ आमुक्तःप्रतिमुक्तश्चपिनद्धश्चापिनद्धवत् ४

सन्नद्धोवर्मितःसज्जोदंसितोव्यूढकंकटः ५ त्रिष्वामुक्तादयःवर्मभृतां

कावचिकंगणे १ पदातिपत्तिपदगपादातिकपदाजयः पद्गश्चपदिक

श्च ३ अथपादातंपत्तिसंहतिः १ शस्त्राजीवकाण्डपृष्ठायुधीयायुधिका

समाः ४ कृतहस्तःसुप्रयोगविशिखःकृतपुंखवत् २ अपराद्धपृष

त्कोसौलक्ष्याच्युतसायकः १ धन्वीधनुष्मान्धानुष्कोनिषंग्यस्त्रीधन्वीयनः

अमर
५१

र्थेरः ६ स्यात्काण्डवान्काण्डीरः २ शाक्तीकः शक्तिहेतिकः २ याष्टीक
पारश्वधिकौ यष्टिपर्श्वधहेतिकौ २ नैस्त्रिंशिकोसिहेतिः स्यात् २ समौ प्रा
सिककौन्तिकौ २ चर्मीफलकपाणिः स्यात् २ पताकीवैजयंतिकः २ अ
नुप्लवः सहायश्चानुचरोभिसरः समाः ४ पुरोगाग्रेसरप्रष्ठाग्रतस्सरपुरस्स
राः पुरोगमः पुरोगामीत्वमंथरः २ जंघालोतिजवस्तुल्यौ २ जंघाकारि
कजांघिकौ २ तरस्वीत्वरितोवेगीप्रजवीजवनोजवः ६ जय्योयः शक्य
ते जेतुं १ जेयोजेतव्यमात्रके १ जैत्रस्तुजेता २ योगच्छत्यलंविद्विषतः १

५०

त्ति सोभ्यमित्र्योभ्यमित्रीयोप्यभिमित्रीणइत्यपि ३ ऊर्जस्वलास्यादूर
जस्वीयऊर्जोतिशयान्वितः २ स्यादुरस्वानुरसिलः २ रथिकोरथि
नोरथी ३ कामंगाम्यनुकामीनोपि २ अत्यंतीनस्तथाभृशम् १
शूरोवीरश्चविक्रांतो ३ जेताजिष्णुश्चजित्वरः ३ सांयुगीनोरणे
साधुः १ शस्त्राजीवादयास्त्रिषु ध्वजिनीवाहिनीसेनापृतनानीकि
नीचमूः वरूथिनी ७ बलंसैन्यंचक्रंचानीकमस्त्रियाम् ५ व्यूहस्तु
बलविन्यासः १ भेदादंडादयोयुधि ४ प्रत्यासारोव्यूहपार्ष्णि २ सै

स्यात्पृष्ठेप्रतिग्रहः १ एकेभैकरथात्र्यश्वापत्तिः पञ्चपदातिका १ पत्त्यंगैः
स्त्रिगुणैः सर्वैः क्रमादाख्यायथोत्तरं सेनामुखं १ गुल्मगणौ २ वाहिनी
पृतना १ चमूः १ अनीकिनी २ दशानीकिन्योक्षौहिणी १ अथसंप
त्तिः श्रीश्चलक्ष्मीश्च ४ विपत्त्यांविपदापदौ ३ आयुधंतुप्रहरणंशस्त्र
मस्त्रम् ५ अथास्त्रियौधनुश्चापौधन्वशरासनकोदण्डकार्मुकम्
इष्वासो ७ अथकर्णस्यकालपृष्ठंशरासनम् १ कपिध्वजस्यगाण्डीव
गाण्डिवौपुंनपुंसके २ कोटिरस्याटनी १ गोधातलेज्याघातवारणे

लस्तकस्तुधनुर्मध्यं १ मौर्वीज्याशिंजिनीगुणः ४ स्यात्प्रत्यालीढ

मालीढमित्यादिस्थानपञ्चकं लक्षंलक्ष्यंशरव्यंच ३ शराभ्यासमु

पासनम् २ पृषत्कबाणविशिखाअजिह्मगखगाशुगाः कलम्बमार्ग

णशराःपत्रीरोपइषुर्द्वयोः १२ प्रक्ष्वेडनास्तुनाराचाः २ पक्षोवाजस्त्रि

षूत्तरे २ निरस्तःप्रहितेबाणे १ विषाक्तेदिग्धलिप्तकौ २ तूणोपा

संगतूणीरनिषङ्गाइषुधिर्द्वयोःतूण्यां ८ खड्गेतुनिस्त्रिंशचंद्रहासा

सिरिष्टयःकौक्षीयकोमण्डलाग्रःकरवालःकृपाणवत्त्सरुःखड्गादि

मुष्टौस्यात् १ मेखलातन्निबन्धनम् १ फलकोस्त्रीफलंचर्म ३ संग्राहो
मुष्टिरस्ययः १ द्रुघणोमुद्गरघनौ ३ स्यादेलीकरपालास्सृगस्तुल्यौ २ प
रिघःपरिघातनः २ द्वयोःकुठारःपरशुःस्वधितिस्तुपरश्वधः ४ स्याच्छ
स्त्रीचासिपुत्रीचछुरिकाचासिधेनुका ४ वापुंसिशल्यंशंकुर्ना २ शर्वला
तोमरास्त्रियां २ प्रासस्तुकुंतः २ कोणस्तुस्त्रियःपाल्यश्रिकोटयः ४
सर्वाभिसारःसर्वौघःसर्वसन्नहनार्थकः २ लोहाभिसारोस्त्रभृतां
राज्ञानीराजनंविधिः १ यत्सेनयाभिगमनमरौस्यादभिषेणनम्

यात्राव्रज्याभिनिर्याणंप्रस्थानंगमनंगमः ६ स्यादासारःप्रसरणं २ प्र

चक्रंचलितार्थकम् २ अहितान्प्रत्यभीतस्यरणेयानमभिक्रमः १ वै

तालिकाबोधकराः २ चाक्रिकाघाण्टिकार्थकाः स्युर्मागधास्तुमगधाः

बंदिनःस्तुतिपाठकाः २ संशप्तकास्तुसमयेसंग्रामादनिवर्तिनः १ रे१

णुर्द्वयोस्त्रियांधूलिःपांसुर्नानाद्वयोरजः ४ चूर्णेक्षोदः २ समुत्पि

ञ्जपिञ्जलौभृशमाकुले २ पताकावैजयंतीस्यात्केतनंध्वजमस्त्रियां ४

सावीराशंसनंयुद्धभूमिर्यातिभयप्रदा १ अहंपूर्वमहंपूर्वमित्यहंपू

अमर
९०

विकास्त्रियाम् १ अहोपुरुषिका दर्पाद्या स्यात्सम्भावनात्मनि १ अहंमहा

मिका तु सा स्यात्परस्परं यो भवत्यहंकारः १ द्रविणं तरः सहो बलशौर्याणि स्था

म शुष्मं च शक्तिपराक्रमः प्राणः २ विक्रमस्त्वतिशक्तिता १ वीरपाणं तु

यत्पानं वृत्ते भाविनि वारणे १ युद्धमायोधनं जन्यं प्रधनं प्रविदारणम् मृध

मास्कंदनं संख्यं समीकं साम्परायिकम् अस्त्रियां समरानीकरणाः कलहवि

ग्रहौ सम्प्रहाराभिसंयुगाः अभ्यामर्दसमाघातसंग्रामाभ्यागमाहवः

समुदायः स्त्रियां संयत्समित्याजिसमिद्युधः ३ नियुद्धं बाहुयुद्धे १ स्या

न्नमलेरणसंकुले १ क्ष्वेडातुसिंहनादःस्यात् २ करिणांघटनाघटा २ क्रं

दनंयोधसंरावः २ बृंहितंकरिगर्जितम् १ विस्फारोधनुषःस्फारः १

पटहाडम्बरौसमौ २ प्रसभंतुबलात्कारोहठः ३ अस्खलितंछल

म् अजन्यंक्लीवउत्पातउपसर्गःसमंत्रयम् ३ मूर्छातुकश्मलंमोहो ३

ऽप्यवमर्दस्तुपीडनम् २ अभ्यवस्कंदनंत्वभ्यासादनं २ विजयोजयः

वैरशुद्धिःप्रतीकारोवैरनिर्यातनंचसा ३ प्रद्रावोद्द्रावसंद्रावाःसंदावो।

विद्रवोद्रवो अपक्रमोपयानंच ८ रणेभंगःपराजयः १ पराजित।

पराभूतौ २ विप्रनष्टतिरोहितौ २ प्रमापणंनिर्बर्हणंनिष्कारणंविशारणं
प्रवासनंपरासनंनिसूदनंनिर्हिंसनम् निर्वासनंसंज्ञपनंनिर्ग्रन्थनमपा
सनम् निस्तर्हणंनिहननंक्षणनंपरिवर्जनम् निर्वापणंविशसनंमारणं
प्रतिघातनम् उद्वासनंप्रमथनक्रथनोज्जासनानिच आलम्भपिञ्जविश
रघातोन्माथवधाअपि व्यापादनंविशसनंकदनंचनिसुम्भणम् अथ
स्यात्पञ्चताकालधर्मोदिष्टान्तःप्रलयोत्ययः अन्तोनाशोद्वयोर्मृत्युर्मर
णंनिधनोस्त्रियां प्रमयोस्त्रीदीर्घनिद्राहिंसासंस्थानिमीलनम् १९ पा

रास्समासपञ्चत्वपरेतप्रेतसंस्थिताः मृतप्रमीतौ त्रिष्वेते २ चिताचित्या
चितिस्त्रियाम् २ कबंधोस्त्री क्रियायुक्तमपमूर्धकलेवरम् १ श्मशा
नंस्यात्पितृवनं २ कुणपः शवमस्त्रियाम् २ प्रग्राहोपग्रहौ बंद्यां
कारा स्याद्बंधनालये २ पुंसि भूम्न्यसवः प्राणा २ श्चैवं जीवोसुधारण
म् २ आयुर्जीवितकालो ना २ जीवातुर्जीवनौषधम् इति क्षत्रिय
वर्गः समाप्तः ॐ ऊरव्या ऊरुजा अर्या वैश्या भूमिस्पृशो विशः ४ आ
जीवो जीविका वार्त्ता वृत्तिर्वर्त्तनजीवने ५ स्त्रियां कृषिः पाशुपा

ल्यंवाणिज्यंचवृत्तयः २ सेवाश्ववृत्तिः। २ अनृतंकृषिः २ उञ्छशिलंत्वृ

तम् २ द्वेयाचितायाचितयोर्यथासंख्यंमृतामृते २ सत्यानृतंवणिग्भावः

स्यादृणंपर्युदञ्चनमुद्धारः २ अर्थप्रयोगस्तुकुसीदंवृद्धिजीविका २ या

च्ञयाप्तंयाचितकं २ निमयादापमित्यकं १ उत्तमर्णाधमर्णौद्वौप्रयो

क्तृग्राहकौक्रमात् २ कुसीदिकोवार्धुषिकोवृद्ध्याजीवश्चवार्धुषि ४

क्षेत्राजीवःकार्षिकःस्यात्कृषिकश्चकृषीवलः ४ क्षेत्रंव्रैहेयशाले

यंव्रीहिशाल्युद्भवोचितम् २ यव्यंयवक्यंषष्टिक्यंयवादिभवनंहियत्

त्र ३ तिलतैलीनवत्त २ माषोमाणुभंगानांद्विरूपता मौद्गीनकोद्रवीणादि

शेषधान्योद्भवक्षम शाकक्षेत्रादिकेशाकशाकटंशाकशाकिनम् २ बीजाकृ

तंतूप्तकृष्टे १ सीत्यंहल्यंचकृष्टे १ सीत्यंहल्येकृष्टवत्त ३ त्रिगुणाकृतं

तृतीयाकृतंत्रिसीत्यमपि ४ तस्मिंद्विगुणाकृतेतुसर्वपूर्वशम्बाकृतम

मपीह ४ द्रोणाढकादिवापादौद्रौणिकाढकिकादयः २ खारीवा।

पस्तुखारीकः २ उत्तमर्णादयस्त्रिषु पुंनपुंसकयोःवप्रःकेदारःक्षेत्रा

मस्यत्तु ३ कैदारकंस्यात्कैदार्यंक्षेत्रंकैदारिकंगणे ४ लोष्टानिलोष्ट।

अमर
८४

कः पुंसि २ कोटिशो लोष्टभेदनः २ प्राजनं तोदनं तोत्रं ३ खनित्रमवदा

रणम् २ दात्रं लवित्रं २ आबंधो योत्रं योक्त्रं च अथो हलम् निरीषं कोटकं

फालः कृषको ४ लांगलं हलं गोदारणं च सीरस्तु ४ शम्या स्त्री युगकील

कः २ ईषा लांगलदण्डः स्यात् २ सीता लांगलपद्धतिः २ पुंसि मेधिः खले

दारु यत्पशुबंधने १ आशुर्व्रीहिः पाटलः स्यात् २ शितशूकयवौ

समौ २ तोक्मस्तु तत्र हरिते २ कलायस्तु सतीनकः हरेणुखण्डिकौ चा

स्मिन् ४ कोरदूषस्तु कोद्रवः २ मंगल्यको मसूरो २ अथ मकुष्ठकमयष्टकौ

८३

वनमुद्गे ३ सर्षपेतुद्वौतंतुभकदम्बकौ ३ सिद्धार्थस्त्वेषधवलो १
गोधूमस्सुमनोसमौ २ स्याद्यावकस्तुकुल्माषः २ चणकोहरिमं
थकः २ द्वौतिलेतिलपेजश्चतिलपिञ्जश्चनिष्फले २ क्षवःक्षुता
भिजननोराजिकाकार्षिकासुरी ५ स्त्रियौकङ्गुप्रियंगूद्वे २ अतसी
स्यादुमाक्षुमा ३ मातुलानीतुभंगायां २ व्रीहिभेदस्त्वणुःपुमान् १
किंशारुसस्यशूकंस्यात् २ कणिशंसस्यमञ्जरीधान्यंव्रीहिस्तम्बकरिः
स्तम्बोगुच्छस्तृणादिनः नाडीनालंचकाण्डोस्य २ पलालोस्त्रीसनिष्फ

लःकडंगरोबुसंक्लीबे २ धान्यत्वचिपुमांस्तुषः शूकोस्त्रीश्लक्ष्णतीक्ष्णाग्रे २
शमीशिम्बा २ त्रिषूत्तरेऋद्धमावसितंधान्यं २ पूतंतुबहुलीकृतम् २ मा
षादयःशमीधान्येशूकधान्येयवादयः शालयःकलमाद्याश्चषष्टिका
द्याश्चपुंस्यमी तृणधान्यानिनीवाराः ५ स्त्रीगवेधुर्गवेधुका २ अयो
ग्रोमुसलोस्त्रीस्यात् २ उदूखलमुलूखलम् २ प्रस्फोटनंशूर्पम
स्त्री २ चालनीतितउःपुमान् २ स्यूतप्रसेवौ २ काण्डोलपिटौकट २
किलिञ्जकौसमानौ २ रसवत्यांतुपाकस्थानमहानसेपौरोगवस्त।

दध्यन्नः २ सूपकारास्तुवल्लवाः आरालिकाआंधसिकाःसूदाऔदा
औदनिकागुणाः ६ आपूपिकःकांदविकोभक्षकारइमेत्रिषु ३ अ
श्मंतमुद्धानमधिश्रयणीचुल्लिरंतिका ५ अंगारधानिकांगारशक
ट्यपिहसंतिकाहसन्यपिअथनस्त्रीस्यादंगारोऽलातमुल्मुकं २ क्लीबे
म्बरीषंभ्राष्ट्रोना २ कंदुर्वास्वेदनीस्त्रियां २ आलिंजरःस्यान्मणि।
कंकर्कर्यालूर्गलंतिकापिठरंस्थाल्युखाकुंडं ५ शरावोवर्धमानकः
ऋजीषंपिष्टपचनं २ कंसोऽस्त्रीपानभाजनं २ कुतूःकृत्तेःस्नेहपात्रं १

अमर
८५

मेवाल्पाकृत्तपः पुमान् १ सर्वमावपनं भाण्डं पात्रामत्रे च ३ स्यात्तुर्दर्दा
रुहस्तकः २ अस्त्रीशाकं हरितकं शिग्रुः ३ अस्य तु नालिका कडम्ब
श्च कलम्बश्च ३ वेसवारं उपस्करः २ तिंतिडीकं च चुक्रं च वृक्षाम्लं ३
अथ वेल्लजं मरीचं कोलकं कृष्णमूषणं धर्मपत्तनम् ६ जीरको जरणो
ऽजाजी कणा ४ कृष्णे तु जीरके सुषवी कारवी पृथ्वी पृथुः कालोपकुं
चिका ८ आर्द्रकं शृंगवेरं स्यात् २ अथ छत्रा वितुन्नकं कुस्तुम्बुरु
च धान्याकं ५ अथ शुण्ठी महौषधं स्त्रीनपुंसकयोर्विश्वं नागरं वि

८५

श्रुभेषजे ५ आरनालकसौवीरकुल्माषाभिषुतानि च अवंतिसो
मधान्याम्लकुञ्जलानि च काञ्जिकं ५ सहस्रवेधि जतुकं वाह्लीकं हिं
गुरामठं ५ तत्पत्त्रीकारवीपृथ्वीवाष्पिकाकवरीपृथुः ५ निशा
ख्याकाञ्चनीपीताहरिद्रावरवर्णिनी ५ सामुद्रं यत्तु लवणमक्षी
वं वशिरं च तत् २ सैंधवोऽस्त्री शीतशिवं माणिमन्थं च सिंधु
जे ५ रौमकं वसुकं २ पाक्यं विडं च कृतके द्वयम् २ सौवर्चलेऽक्ष
रुचके २ तिलकं तत्र मेचके १ मत्स्यण्डीफाणितं खण्डविकारे २

अमर
८५

वशार्करासिता २ कूर्चिका क्षीरविकृतिः २ स्याद्रसाला तु मार्जिता २

स्यात्तेमनन्तु निष्ठानं २ त्रिलिंग्यो वासितावधेः शूलाकृतं भटित्रं च

शूल्यं २ उख्यन्तु पैठरं २ प्रणीतमुपसम्पन्नं २ प्रयस्तं स्यात्सुसंस्कृ

तम् २ स्यात्पिच्छिलन्तु विजिलं २ सम्मृष्टं शोधितं समे २ चिक्कणं म

सृणं स्निग्धे २ तुल्ये भावितवासिते २ आपक्वं पौलिरभ्यूषो

लाजाः पुंभूम्नि चाक्षताः २ पृथुकः स्याच्चिपिटको २ धाना भ्रष्टयवे

स्त्रियां २ पूपोऽपूपः पिष्टकः स्यात् २ करम्भो दधिसक्तवः २ भिस्सा ८८

स्त्रीभक्तमंधोन्नमोदनोस्त्रीसदीधितिः ५ भिस्सटादग्धिका २ सर्वरसा
ग्रेमण्डमस्त्रियाम् २ मासराचामनिस्रावामण्डेभक्तसमुद्भवे ३ या
वागूरुष्णिकाश्राणाविलेपीतरलाचसा ५ गव्यंत्रिषुगवांसर्वं २ गो
विड्गोमयमस्त्रियां २ तत्तुशुष्कंकरीषोस्त्री १ दुग्धंक्षीरंपयःस
मम् ३ पयस्यमाज्यदध्यादि १ द्रप्संदधिघनेतरम् १ घृतमाज्यं
हविस्सर्पिःनवनीतंनवोद्धृतम् २ तत्तुहैयंगवीनंयद्योगोदोहोद्भ
वंघृतम् १ दण्डाहतंकालशेयमरिष्टमपिगोरसः ४ तक्रंह्युदश्वि

मथितंपादाम्ब्वर्धाम्बुनिर्जलम् मण्डंदधिभवमस्तु १ पेयोषोभिनवंपयः
अशनायाबुभुक्षाक्षुत् २ ग्रासस्तुकवलार्थकः २ सपीतिःस्त्रीतुल्यपा
ने १ सग्धिस्तुसहभोजनम् २ उदन्यातुपिपासातृट्तर्षः २ जग्धिस्तुभोज
नम् जेमनंलेहआहारोनिघसोन्यादइत्यपि ८ सौहित्यंतर्पणंतृप्तिः २
फेलाभुक्तसमुज्झितम् २ कामंप्रकामंपर्याप्तंनिकामेष्टंयथेप्सितम् ६
गोपेगोपालगोसंख्यगोधुगाभीरवल्लवाः ८ गोमहिष्यादिकंपादबंधनं २
हैगवीस्त्वरेगोमान्गोमी २ गोधनंतुगोकुलंस्याद्गवांव्रजः २ त्रिष्वाशिते

गवीनंतद्गावोयत्राशिताःपुरा २ उक्षाभद्रोवलीवर्दऋषभोवृषभो

वृषः अनड्वान्सौरभेयोगौः ४ उक्ष्णांसंहतिरौक्षकं १ गव्यागोत्रागवां

वत्सधेन्वोर्वात्सकधैनुकम् २ वृषोमहान्महोक्षःस्यात् २ वृद्धोक्ष

स्तुजरद्गवः २ उत्पन्नउक्षाजातोक्षः २ सद्योजातस्तुतर्णकः २ शकृ

त्करिस्तुवत्सःस्यात् २ दम्यवत्सतरौसमौ २ आर्षभ्यःषण्डतायोग्यः

१ षण्डोगोपतिरिट्चरः ३ स्कंधदेशेत्वस्यवहः १ सास्नातुगलकम्ब

लः २ स्यान्नस्तितस्तुनस्योतः २ प्रष्ठवाड्युगपार्श्वगः २ युगादीनां

तुवोढारोयुग्यप्रासंग्यशाकटाः ३ खनतितेनतद्वोढास्येदंहालिकसै

रिकौ २ धूर्वहेधुर्यधौरेयधुरीणाःसधुरंधराः ५ उभावेकधुरीणैकधुरावेकधुरावहे ३ सतुसर्व

धुरीणःस्याद्योवैसर्वधुरावहः २ माहेयीसौरभेयीगौरुस्रामाताचशृंगिणी

अर्जुन्यघ्न्यारोहिणीस्यात् ९ उत्तमागोषुनैचिकी १ वर्णादिभेदात्संज्ञा

स्युःशवलीधवलीधवल्यादयः २ द्विहायनीद्विवर्षागौ १ एकाब्दात्वे

कहायनी २ चतुरब्दाचतुर्हायण्येवंत्र्यब्दात्रिहायनी २ वशावंध्या २

अवतोकास्रवद्गर्भा २ अथसंधिनीआक्रान्तावृषभेण १ अथवे

हद्गर्भोपघातिनी १ काल्योपसर्याप्रजने २ प्रष्ठौहीबालगर्भिणी

स्यादचण्डीतुसुकरा २ बहुसूतिःपरेष्टुका २ चिरसूतावष्कयिणी

धेनुःस्यान्नवसूतिका २ सुव्रतासुखसंदोह्या २ पीनोध्नीपीवरस्तनी

२ द्रोणक्षीराद्रोणदुघा २ धेनुष्याबंधकेस्थिता १ समांसमीनासा

यैवप्रतिवर्षंप्रसूयते १ ऊधस्तुक्लीबमापीनम् २ समौशिवकीलकौ २

नपुंसिदामसंदानम् २ पशुरज्जुस्तुदामनी २ वैशाखमंथमंथाना

मंथानोमंथदण्डके ५ कुठरोदण्डविष्कम्भे २ मंथनीगर्गरीसमे २

अमर
८५

उष्ट्रेक्रमेलकमयखरवणग्रीविशृंखकाः दाशेरकोदीर्घजंघोमहांगाः ४ करभः

शिशौ करभाःस्युःशृंखलकादारवैःपादबंधनैः १ अजाच्छागी १ शुभ

च्छागबस्तच्छागलकाअजाः ४ मेण्ढोरभ्रोरणोर्णायुमेषवृष्णयएडकाः

७ उष्ट्रोरभ्राजसंघेस्यादौष्ट्रकौरभ्रकाजकम् चक्रीवंतस्तुवालेयाः

रासभागर्दभाःखराः ४ वैदेहिकःसार्थवाहोनैगमोवाणिजोवणि

क्पण्याजीवोह्यापणिकःक्रयविक्रयकस्तुसः ८ विक्रेतास्याद्विर

क्रयिकः २ क्रायकःक्रयकःसमौ २ वाणिज्यंतुवणिज्यास्यात् २ मूल्ये

वस्नोप्यवक्रियः ३ नीवीपरिपणोमूलधनम् ३ लाभोधिकंफ
ले १ परिदानंपरीवर्त्तौनैमेयनिमयावपि ४ पुमानुपनिधिर्न्यासः
प्रतिदानंतदर्पणम् २ क्रयेप्रसारितंक्रय्यंवपण्यम् २ क्रय्यादयःत्रि
३ क्लीबेसत्यापनंसत्यंकारःसत्याकृतिःस्त्रियाम् ३ विपणोविक्र
यः २ संख्याःसंख्येयेह्यादशत्रिषु विंशत्याद्याःसदैकत्वेसंख्याःसं
ख्येयोः संख्यार्थेद्विबहुत्वेस्तः तासुचानवतेःस्त्रियः पंक्तिशतसहस्रा
दिक्रमाद्दशगुणोत्तरम् यौतवंद्रुवयंपाय्यमितिमानार्थकंत्रयम् १

अमर
७०

मानंतुलांगुलिप्रस्थैः १ गुञ्जाःपञ्चाद्यमाषकाः १ तेषोडशाक्षःकर्षो
स्त्री २ पलंकर्षचतुष्टयम् १ सुवर्णविस्तोहेम्नोक्षे २ कुरुविस्तस्तु
तत्पले १ तुलास्त्रियांपलशतं २ भारस्याद्विंशतिस्तुलाः आचितोद
शभारास्याचितः १ कार्षापणःकार्षिकःस्यात्कार्षिकेताम्रिकेपणः
अस्त्रियामाढकद्रोणौखारीवाहोनिकुंचकः कुडवःप्रस्थइत्याद्याःप
रिमाणार्थकाःपृथक् भागस्तुरीयःपादःस्यात् १ अंशभागौतुवं
टकः ३ द्रव्यंवित्तंस्वापतेयंरिक्थमृक्थंधनंवसुः हिरण्यंद्रवि

७०

ण्यंद्युम्नमर्थरैविभवाअपि १२ स्यात्कोषश्चहिरण्यंचहेमरूप्येकृताकृ
ते २ ताभ्यांयदन्यत्तत्कुप्यं १ रूप्यंतद्द्वयमाहतं १ गारुत्मतंमरकतमश्म
गर्भोहरिन्मणिः ४ शोणरत्नंलोहितकःपद्मरागः २ अथमौक्तिकं
मुक्तादिकेपिच २ स्वर्णंसुवर्णंकनकंहिरण्यंहेमहाटकं तपनीयं
शातकौम्भंगांगेयंभर्मकर्बुरं चामीकरंजातरूपंमहारजतकाञ्च
ने रुक्मंकार्तस्वरंजाम्बूनदमष्टापदोस्त्रियां १४ अलंकारसुवर्णं
यच्छृंगीकनकमित्यदः १ दुर्वर्णंरजतंरूप्यंखर्जूरंश्वेतमित्यपि ५

अमर
७१

रीतिःस्त्रियामारकूटोनस्त्रियां २ अथताम्रकं शुल्बंम्लेच्छमुखंद्व्यष्टवरिष्ठो
दुम्बराणि च ६ लोहोस्त्रीशस्त्रकंतीक्ष्णंपिंडंकालायसायसी अश्मसारः ७
अथमंडूरेसिंघाणमपितन्मले २ सर्वंचतैजसंलोहं १ विकारस्त्वयसः
कुशी १ क्षारःकाचः २ अथचपलोरसःसूतश्चपारतः ५ गवलंमाहि
षंशृंगं १ अभ्रकंगिरिजामले ३ स्रोतोंजनंतुसौवीरंकापोतांजनया
मुनं ४ तुत्थांजनंशिखिग्रीवंमयूरकवितुन्नकं ५ कर्परीदार्विकाक्वा
थोद्भवंतुरसांजनं २ रसगर्भंतार्क्ष्यशैलंगंधाश्मनितुगंधिका सौगं
७१

पिकस्तु २ चक्षुष्याकुलाल्योतत्कुलत्थिका २ रीतिपुष्पं पुष्पकेतु पौष्प
केतुसमाजनं ४ पिञ्जरं पीतनं तालमालेच हरितालकं ४ गैरेयमर्थ्यं
गिरिजमश्मजं च शिलाजतु ४ बोलगंधरसप्राणपिंडगोसरसाः समाः ९
दिंडिरोब्धिकफः फेनः ३ सिंदूरं नागसम्भवं सिंदूरं रक्तरेणुश्च नाग
रक्तं च नागजं श्रीगारंभूषणं स्त्रीमद्रसंतोलसवमंडनम् २ नागसीसका
योगेष्टवप्राणि ४ त्रपुपिच्चटं रंगवंगे ४ अथापिचुस्तूलो २ अथकम
लोत्तरम् स्यात्कुसुम्भं वह्निशिखं महारजनमित्यपि ४ मेषकम्बलऊ

अमर
७२

र्णायुः २ शशोर्णं शशलोमनि २ मधुक्षौद्रं माक्षिकादि ३ मधूच्छिष्टं तु
सिक्थकम् १ मनःशिला मनोगुप्ता मनोह्वा नागजिह्विका ५ नेपाली
कुनटी गोला ३ यवक्षारो यवाग्रजः पाक्यो ३ सर्जिकाक्षारः कापो
तसुखवर्चकः सुवर्चलं स्याद्रुचकं ५ त्वक्क्षीरी वंशरोचना २ शिग्रुजं श्वे
तमरिचं २ मोरटं मूलमैक्षवम् १ ग्रंथिकं पिप्पलीमूलं चटिकाशिर इ
त्यपि ३ गोलोमी भूतकेशो ना २ पत्रांगं रक्तचंदनम् २ त्रिकटु त्र्यूषणं व्यो
षं ३ त्रिफला तु फलत्रिकम् २ ॥ इत्यमरकोषे वैश्यवर्गः ॥ ॐ शूद्राश्चाव

रवर्णाश्चवृषलाश्चजघन्यजाः ४ आचण्डालात्तुसंकीर्णाअम्बष्ठक

रणादयः शूद्राविशोस्तुकरणोम्बष्ठोवैश्याद्विजन्मनो शूद्राक्षत्रिययो

रुग्रोमागधःक्षत्रियाविशोःमाहिष्योर्याक्षत्रिययोःक्षत्तार्याशूद्रयोःसु

तः ब्राह्मण्यांक्षत्रियात्सूतःतस्यांवैदेहकोविशः रथकारस्तुमाहिष्या

त्करण्यांयस्यसम्भवः स्याच्चण्डालस्तुजनितोब्राह्मण्यांवृषलेनयः

कारुःशिल्पी २ संहतैस्तैः द्वयोःश्रेणिःसजातिभिः २ कुलकःस्या

त २ पलगण्डलेपकारः २ तंत्रवायःकुविंदःस्यात् २ तुन्नवाय

अमर
७३

स्तमौविकः २ गंगाजीवस्त्रिवकरः २ प्रावमार्जोसिथावकःपादकृत्वर्म

कारःस्यात् २ व्योकारोलोहकारकः २ नाडिंधमःस्वर्णकारःकालादो

रुक्मकारके ४ स्याच्छांखिकःकाम्बविकः २ शौल्बिकस्ताम्रकुट्टकः २

शौल्बिकस्ताम्रकुट्टकः २ तक्षातुवर्धकिस्त्वष्टारथकारस्त्वकाष्टत

ट् ५ ग्रामाधीनोग्रामतक्षः २ कौटतक्षोनधीनकः २ क्षुरिमुण्डिदि

वाकीर्तिनापितान्तावसायिनः ५ निर्णेजकःस्याद्रजकः २ शौण्डि

कोमण्डहारकः २ जाबालःस्यादजाजीवी २ देवाजीवस्तुदेवलः २

७३

स्यान्मायाशाम्बरी २ मायाकारस्तु शैलूषाजायाजीवाःकृशाश्विनः

भः भरताइत्यपिनटा ८ चारणास्तुकुशीलवाः २ मार्दङ्गिकामौर

जिकामौरजिका २ पाणिवादास्तुपाणिघाः २ वेणुध्माःस्युर्वैणविकाः २

वीणावादास्तुवैणिकाः २ जीवान्तकःशाकुनिकः २ द्वौवागुरिकजा

लिकौ २ वैतंसिकःकौटिकश्चमांसिकश्चसमंत्रयम २ भृतकोभृ

तिभुक्कर्मकरोवैतनिकोपिसः ५ वार्तावहोवैवधिकः २ भारवाह

स्तुभारिकः २ विवर्णःपामरोनीचःप्राकृतश्चपृथग्जनः निहीनोप

अमर
७५

सदोजाल्मः तल्लकेस्वतरस्त्रसः १० भृत्येदासेरदासेयदासगोप्यकचेटकाः

नियोज्यकिंकरप्रैष्यभुजिष्यपरिचारकाः ११ पराचितपरिस्कंदपरजा

द्द ३

तपरैधिताः ४ मंदस्तुंदपरिमृजआलस्यःशीतकोलसोनुष्णः ९ दक्षेतु

चतुरपेशलपटवःसूत्थानउष्णश्च ९ चंडालप्लवमातंगदिवाकीर्तिज

नंगमाः निषादश्वपचावंतेवासिचाण्डालपुक्कसाः १० भेदाःकि

रातशबरपुलिंदाम्लेच्छजातयः व्याधोमृगवधाजीवोमृगयुर्लुब्धा

कस्त्रसः ४ कौलेयकःसारमेयःकुक्कुरोमृगदंशकः शुनकोभषक

७५

कः श्वा स्यात् ७ अलर्कस्तु स योगतः १ श्वा विश्वकद्रुर्मृगयाकुशलः २
सरमा शुनी १ विट्चरः सूकरो ग्राम्यः १ वर्करस्तरुणः पशुः १ आच्छो
दनं मृगव्यं स्यादाखेटो मृगया स्त्रियाम् ४ दक्षिणारुर्लुब्धयोगाद्द
क्षिणेर्मा कुरङ्गकः १ चौरैकागारिकस्तेनदस्युतस्करमोषकाः प्रति
रोधिपरास्कंदिपाटच्चरमलिम्लुचाः १० चौरिका स्तैन्यचौर्ये च स्ते
यं ४ लोप्त्रं च तद्धने १ वीतंसस्तूपकरणं बंधने मृगपक्षिणाम् १
उन्माथः कूटयंत्रं स्यात् २ वागुरा मृगबंधिनी २ शुल्वं वराटकः

अमर
७५

स्त्रीनरज्जुस्त्रिषुवटीगुणः ५ उद्घाटनेघटीयंत्रंसलिलोद्वाहनंप्रहेः २
पुंसिवेमावायदण्डः २ सूत्राणिनरितंतवः २ वाणिर्व्यूतिस्त्रियौतु
ल्ये २ पुस्तंलेप्यादिकर्मणि १ पञ्चालिकापुत्रिकाचवस्त्रदंतादि
भिःकृता २ पिटकःपेटकः २ पेडामञ्जूषाथविहङ्गिका भारयष्टिः २
तदालम्बिशिक्यंकाचो २ पपादुका पादूरुपानत्स्त्रीसैवानुपदीना
पदायता ४ नद्ध्रीवध्रीवरत्रास्यात् ३ अश्वादेस्ताडनीकशा १ चाण्डा
लिकानुकण्ठोलवीणाचण्डालवल्लकी ३ नाराचीस्यादेषणिका २ ७५

शाणस्तुनिकषःकषः २ व्रश्चनःपत्रपरशुः २ ईषिकातूलिकासमे २

तैजसावर्त्तनीमूषा २ भस्त्राचर्मप्रसेविका २ आस्फोटनीवेधनिका २

कृपाणीकर्त्तरीसमे २ वृक्षादनीवृक्षभेदी २ टंकःपाषाणदारणः २

क्रकचोस्त्रीकरपत्रे २ आराचर्मप्रभेदिका २ सूर्मीस्थूणायःप्रतिमा

२ शिल्पंकालादिकंकर्म १ प्रतिमानंप्रतिबिंबंप्रतिमाप्रतियात

ना प्रतिछायाप्रतिकृतिरर्चापुंसिप्रतिनिधिः ८ उपमानमुपमा

नंस्यात २ वाच्यलिंगाःसमस्तुल्यःसदृक्षःसदृशःसदृक साधार

अमर
७८

णस्समानस्तु २ स्युरुत्तरपदे त्वमी निभसंकाशनीकाशप्रतीकाशोपम

मादयः कर्मण्या तु विधा भृत्या भृतिः स्त्री भर्म वेतनम् भरण्यं भरणं

मूल्यं निर्वेशः पण इत्यपि ११ सुरा हलिप्रिया हाला परिस्रुद्वरुणात्मजा

गंधोत्तमा प्रसन्नेराकादम्बर्यः परिस्रुता मदिरा कश्यमद्ये चाप्य १२

वदंशस्तु भक्षणं १ शुण्डापानं मदस्थानं २ मधुवारा मधुक्रमाः २

मध्वासवो माधवकः मधु माध्वीकमद्वयोः ५ मैरेयमासवः शीधुः २

मेदको जगलः समौ २ संधानं स्यादभिषवः २ किण्वं पुंसि तु नग्नहूः ७८

कारोत्तमःसुरामण्डः २ आपानंपानगोष्ठिका २ चषकोस्त्रीपानपात्रं

सरकोप्यनुतर्षणम् ४ धूर्त्तोक्षदेवीकितवोक्षधूर्त्तोद्यूतकृत्समाः ५

स्युर्लग्नकाःप्रतिभुवःसभिकाद्यूतकारकाः२ द्यूतोस्त्रियामक्षवतीकै

तवंपणइत्यपिपणोक्षेषुग्लहो २ ह्यक्षास्तुदेवनाःपाशकाश्चतेपरि

णायस्तुशारीणांसमंतान्नयने २ स्त्रियामष्टापदंशारिफलं २

प्राणिद्यूतंसमाह्वयः २ उक्ताभूरिप्रयोगत्वादेकस्मिन्नपियौगि

काः ताद्धर्म्यादन्यतोवृत्तावूह्यालिंगांतरेपिते॥ इत्यमरसिंह

विरचितेनामलिंगानुशासनेमरकोशेद्वितीयाकांडःशूद्रवर्गःसमाप्तः॥

अमर
७७

॥ॐ॥विशेष्यनिघ्नैःसंकीर्णैर्नानार्थैरव्ययैरपि लिंगादिसंग्रहैर्वर्गाःसामा

न्येवर्गसंश्रयाः स्त्रीदाराद्यैर्यद्विशेष्यंयादृशैःप्रस्तुतंपदैः गुणद्रव्य

क्रियाशब्दास्तथास्युस्तस्यभेदकाः सुकृतीपुण्यवान्धन्यः २ महेच्छ

स्तुमहाशयः २ हृदयालुःसुहृदयः २ महोत्साहोमहोद्यमः २

प्रवीणनिपुणाभिज्ञविज्ञनिष्णातशिक्षिताः वैज्ञानिकःकृतमुखः

कृतीकुशलइत्यपि १० पूज्यःप्रतीक्ष्यः २ सांशयिकःसंशयापन्नमान

७७

सांगे २ दक्षिणीयो दक्षिणार्हस्तत्रदक्षिण्यइत्यपि ३ स्युर्वदन्यास्थू
ललक्षदानशौण्डाबहुप्रदे ५ जैवातृकः स्यादायुष्मान् २ अन्तर्वा
णिस्तुशास्त्रवित् २ परीक्षकः कारणिको २ वरदस्तुसमर्द्धकः २
हर्षमाणोविकुर्वाणः प्रमनाहृष्टमानसः ५ दुर्मनाविमनाअन्त
र्मनाः ३ स्यादुत्क उन्मनाः दक्षिणेसरलोदारो ३ सुकलोदातृभोक्त
रि १ तत्परेप्रसितासक्तौ ३ इष्टार्थोद्युक्तउत्सुकः २ प्रतीतप्र
थितख्यातवित्तविज्ञातविश्रुताः ६ गुणैः प्रतीतेतुकृतलक्षणाः।

अम
२८

हनलहाणो २ अथ्यन्नाद्योयनो ३ स्वामीवेश्वरःपतिरीशिता अधिभूर्ना
यकोनेताप्रभुःपरिवृढोधिपः १० अधिकर्द्धिसमृद्धःस्यात् २ कुटुम्बव्या
पृतस्तुयःस्यादभ्यागारिकस्तस्मिन्नुपाधिश्चपुमानयम् ३ वरांगरूपो
पेतोयःसिंहसंहननोहिसः १ निर्वार्यःकार्यकर्तायःसम्पन्नःसत्वसम्प
दा १ अवाचिमूकः २ अथमनोजवसःपितृसन्निभः २ सत्कृत्यालंकृ
तोकन्यांयोददातिसकूकुदः २ लक्ष्मीवांल्लक्ष्मणःश्रीलःश्रीमान् ४
स्निग्धस्तुवत्सलः २ स्याद्दयालुःकारुणिकःकृपालुःसूरतस्समः ४ १८

स्वतंत्रोपावृतःस्वैरीस्वछंदोनिरवग्रहः ५ परतंत्रःपराधीनःपर

वान्नाथवानपि ५ अधीनोनिघ्नआयत्तोस्वछंदोगृह्यकोप्यसौ ५

खलपूःस्याद्बहुकरः २ दीर्घसूत्रश्चिरक्रियः २ जाल्मोसमीक्ष्य

कारीस्यात् २ कुंठोमंदःक्रियासुयः १ कर्मक्षमोलंकर्मीणः २

क्रियावांकर्मसूद्यतः २ सकार्मःकर्मशीलोयः २ कर्मशूरस्तु

कर्मठः २ भरण्यभुक्कर्मकरः २ कर्मकारस्तुतत्क्रियः १ अ

पस्नातोमृतस्नातः २ आमिषाशीतुशौष्कलः १ बुभुक्षित

अमर
७४

स्वदनुथितोजवस्मरणानाविनः ४ परान्नः परपिण्डादः २ भक्षकोघस्म
रोद्मरः ३ आद्यूनः स्यादौदरिको विजिगीषाविवर्जिते २ उभौ त्वात्म
म्भरिः कुक्षिम्भरिः स्वोदरपूरके २ सर्वान्नीनस्तु सर्वान्नभोजी २ गृध्नुस्तु
सर्वान्नभोजी २ गृध्नुस्तु गर्धनः २ लुब्धोऽभिलाषुकस्तृष्णक् ३ समौ
लोलुपलोलुभौ २ उन्मदस्तून्मदिष्णुः स्यात् २ अविनीतः समुद्धतः २
मत्ते शौण्डोत्कटक्षीबाः ४ कामुके कमितानुकः कम्रः कामयिताभी
कः कमनः कामनोऽभिकः ९ कोकोविदग्धो २ व्यसनी पञ्चभद्र

उपस्नुते २ वेषयापातिर्भुजंगः स्यात् २ षिंगः पल्लविको विटः २ विधे

योविनयग्राहीवचनेस्थितआश्रवः ४ वश्यः प्रणेयः २ निभृतविनी

तप्रश्रिताः समाः २ धृष्टोधृष्णग्वियातश्च २ प्रगल्भः प्रतिभान्विते २

स्यादधृष्टेतुशालीनः २ विलक्षोविस्मयान्विते २ अधीरेकातरः २

त्रस्नोभीरुभीरुकभीलुकाः ४ आशंसुराशंसितरि २ गृहयालुग्र

हीतरि २ श्रद्धालुः श्रद्धयायुक्ते २ पतयालुस्तुपातके २ लज्जाशी

लोपत्रविष्णुः २ वंदारुरभिवादके २ शरारुर्घातकोहिंस्रो २

अमर
८०

स्याद्वर्धिस्नुर्वर्धनः २ उत्पतिस्नुस्तूत्पतिता २ अलंकरिस्नुस्तुमंडनः २
भूस्नुर्भविस्नुर्भविता ३ वर्तिस्नुर्वर्तनः समौ २ निराकरिस्नुः क्षिप्नुः स्या
त् २ सांद्रस्निग्धस्तुमेदुरः १ ज्ञाताविदुरोविंदुः ३ विकासीतुवि
स्वरः २ विसृत्वरोविसृमरःप्रसारीचविसारिणि ४ सहिस्नुःसहनः
क्षंतातितिक्षुःक्षमिताक्षमी ६ क्रोधनोमर्षणःकोपी ३ चंडस्त्वत्य
ंतकोपनः २ जागरूकोजागरिता २ घूर्णितःप्रचलायितः २ स्व
प्रक्शयालुर्निद्रालुः ३ निद्राणशयितौसमौ २ पराङ्मुखःपराची

८०

चीनः २ स्याद्वाक्पथोमुखः २ सम्मुखीनस्त्वभिमुखः २ देवान

ञ्चतिदेवद्र्यङ् १ विष्वग्यङ्विष्वगञ्चति १ यःसहाञ्चतिसध्र्यङ्सः १

सतिर्य्यङ्सः १ सतिर्यङ्तिरोञ्चति १ वदोवदावदोवक्ता २ वागी१

शोवाक्पतिःसमौ २ वाचोयुक्तिपटुर्वाग्मीवावदूकस्ववक्तरी ४

स्याज्जल्पाकस्तुवाचालोवाचाटोबहुगर्ह्यवाक्तदुर्मुखमुखाबद्ध

मुखेलाकः प्रियंवदे २ लोहलःस्यादस्फुटवाक् २ गर्ह्यवादीतुक

दुवदः २ समौकुवादकुचरौ २ स्यादसौम्यस्वरोस्वरः २ रवणःशाब्द

नः नांदीवादी नान्दीकरः समौ २ जडोऽज्ञः डलमूकस्तु वक्तुं श्रोतुमशि।
क्षितः १ तूष्णींशीलस्तु तूष्णीकः २ नग्नोवासादिगम्बरः २ निष्कासि
तोवकृष्टः स्यात् २ अपध्वस्तस्तु धिक्कृतः २ आत्तगन्धआत्तोगृहीतोऽरिणा।
गंधोनामगर्वोयस्यगंधोभिभूतःस्यात् २ प्रत्याख्यातोनिराकृतः
निकृतःस्याद्विप्रकृतः २ विप्रलब्धस्तुवञ्चितः २ मनोहतःप्रति।
हतःप्रतिबद्धोहतश्चसः ४ अधिक्षिप्तःप्रतिक्षिप्तो २ बद्धेकीलि
तसंयतौ ३ आपन्नआपत्प्राप्तःस्यात् २ कांदिशीकोभयद्रुतः २ आ

पन्नआपत्प्राप्तःस्यात २ कांदिशीकोभयद्रुतः २ आक्षारितःक्षा
रितोभिशस्ते २ संकसुकोस्थिरे २ व्यसनार्तोपरक्तौहौ २ विह
स्तव्याकुलसमौ २ विक्लवोविह्वलः २ स्यात्तुविवशोरिष्टदुष्ट
धीः २ कश्यःकशार्हे २ सन्नद्धेत्वाततायीवधोद्यते २ द्वेष्ये
त्वक्षिगतो २ वध्यःशीर्षच्छेद्यइमौसमौ २ विष्योविषेणयोवध्
यः मुसल्योमुसलेनयः २ शिश्विदानोकृष्णकर्मा २ चप
लश्चिकुरःसमौ २ दोषैकदृक्पुरोभागी २ निकृतस्त्वनृजुःशठः . २

कर्णेजपः सूचकः स्यात् २ पिशुनो दुर्जनः खलः ३ नृशंसो घातुकः
क्रूरः पापः ४ धूर्तस्तु वंचकः २ अज्ञे मूढयथाजातमूर्खवैधेयबा
लिशाः ८ कदर्ये कृपणक्षुद्रकिंपचानमितंपचाः ५ निस्वस्तु
दुर्गतो दीनो दरिद्रो दुर्विधो विधः ५ वनीयको याचनको मार्गणो
याचकार्थिनौ ५ अहंकारवानहंयुः स्यात् १ शुभंयुस्तु शुभान्वि
तः १ दिव्योपपादुका देवाः १ नृगवाद्या जरायुजाः १ स्वेदजाः १
कृमिदंशाद्याः १ पक्षिसर्पादयोऽण्डजाः १ उद्भिदस्तरुगुल्माद्याः

उद्भिदुद्भिज्जमुद्भिदम् ३ सुंदरं रुचिरं चारु सुषमं साधु शोभन
म् कांतं मनोरमं रुच्यं मनोज्ञं मंजु मंजुलम् १२ तदासेचनकं
तृप्तेर्नास्त्यंतो यस्य दर्शनात् १ अभीष्टेभीप्सितं हृद्यं दयितं व
ल्लभं प्रियम् ५ निकृष्टप्रतिकृष्टार्वरेफयाप्यावमाधमाः कुपू
यकुत्सितावद्यखेटगर्ह्याणकाः समाः १२ मलीमसं तु मलि
नं कच्चरं मलदूषितम् ४ पूतं पवित्रं मेध्यं च ३ वीध्रं तु विम
लात्मकम् २ निर्णिक्तं शोधितं मृष्टं निःशोध्यमनवस्करम्   ५

अमर
८२

असारं फल्गु २ शून्यं तु वशिकं तुच्छरिक्तके ४ क्लीबे प्रधानं प्रम

खप्रवेकानुत्तमोत्तमाः मुख्यवर्यवरेण्याश्च प्रबर्हानवरार्ध्यवत्

परार्ध्याग्रप्राग्रहप्राग्र्याग्रीयमग्रियम ९ श्रेयान श्रेष्ठः पुष्कलः

स्यात्सत्तमश्चातिशोभने ५ स्युरुत्तरपदे व्याघ्रपुङ्गवर्षभकुञ्ज

राः सिंहशार्दूलनागाद्याः पुंसि श्रेष्ठार्थवाचकाः ७ अप्राग्र्यं द्व

यहीने द्वे अप्रधानोपसर्जने २ विशङ्कटं पृथु बृहद्विशालं पृथु

लं महत् वड्रोरु विपुलं १ पीनं पीवा स्त्री स्थूलपीवरे ४ स्तो

काल्पक्षुल्लकाःसूक्ष्मंश्लक्ष्णंदभ्रंकृशंतनु स्त्रियांमात्रात्रुटिःपुंसिल

वलेशकणाणवः २४ अत्यल्पेऽल्पिष्ठमल्पीयःकनीयोऽणीयइत्य

पि ५ प्रभूतंप्रचुरंप्राज्यमदभ्रंबहुलंबहुपुरुहूंपुरुभूयिष्ठंस्फि

रंभूयिष्ठंस्फिरंभूयश्चभूरिच ६ परःशताद्यास्तेयेषांपरासंख्याश

शतादिकात् १ गणनीयेतुगण्येयं २ संख्यातेगणितं २ मयस

समंसर्वंविश्वमशेषंकृत्स्नंसमस्तनिखिलाखिलानिःशेषम् समग्र

सकलापूर्णमखण्डंस्यादनूनके २४ घनंनिरन्तरंसान्द्रं २

अमर
८४

पेलवंविरलंतनु ३ समीपेनिकटासन्नसंनिकृष्टसनीडवत् सदे
शाभ्याशसविधसमर्यादसवेशवत् उपकण्ठांतिकाभ्यर्णाभ्यग्रा
अप्यभितोव्ययम् १५ संसक्तेत्वव्यवहितमपदांतरमित्यपि २ ने
दिष्टमंतिकतमं २ स्याद्दूरंविप्रकृष्टकं २ दवीयश्चदविष्ठंचसुदूरं २
दीर्घमायतं २ वर्तुलंनिस्तलंवृत्तं ३ बंधुरंतून्नतानतम् १ उच्चप्रा
ंशून्नतोदग्रोच्छ्रितास्तुंगे ५ अथवामनेन्यङ्नीचखर्वह्रस्वाःस्युः ५
अवाग्रेवनतानतम् ३ अरालंवृजिनंजिह्ममूर्मिमत्कुंचितंनतम्

८४

आविद्धंकुटिलंभुग्नंवेल्लितंवक्रमित्यपि ४ ऋजावजिह्मप्रगुणौ २
व्यस्तेत्वप्रगुणौ २ अस्तेत्वप्रगुणाकुलौ २ शाश्वतस्तुध्रुवोनित्यस
दातनसनातनाः ५ स्थास्नुःस्थिरतरःस्थेयान् २ एकरूपतयातुयः
कालव्यापीसकूटस्थः १ स्थावरोजंगमेतरः २ चरिष्णुजंगमचरंत्र
समिंगंचराचरम् ८ चलनंकम्पनंकम्प्रंचलंलोलंचलाचलम् चञ्च
लंतरलंचैवपारिप्लवपरिप्लवे १० अतिरिक्तःसमधिकः २ दृढसं
धिस्तुसंहतः २ कर्कशंकठिनंक्रूरंकठोरंनिष्ठुरंदृढम् जरठं

मूर्तिमन्मूर्तं २ प्रवृद्धंप्रौढमेधितम् २ पुराणप्रत्नप्रतनपुरातनचि

रंतनाः ५ प्रत्यग्रोभिनवोनव्योनवीनोनूतनोनवः नूत्नश्च ७ सुकुमा

रंतुकोमलंमृदुलंमृदु ४ अन्वगन्वक्षमनुगेनुपदंक्लीवमव्ययम् ४

प्रत्यक्षंस्यादैंद्रियके २ अप्रत्यक्षमतींद्रियम् २ एकतानोनन्यवृत्ति

रैकायनावपि अथैकसर्गएकाग्र्योप्येकायनगतोपिच ७ पुंस्यादिः

पूर्वःपौरस्त्यप्रथमाद्याः ५ अथास्त्रियाम् अंतोजघन्यंचरममंत्यपा

श्चात्यपश्चिमम् ६ मोघंनिरर्थकं २ स्फुटंस्पष्टं २ प्रव्यक्तमुल्बा

णे २ साधारणंतुसामान्यं २ एकाकीत्वेकएककः ३ भिन्नार्थका
अन्यतरएकत्वान्येतराअपि ६ उच्चावचंनैकभेदं २ उच्चण्डमवि
लम्बितम् २ अरुन्तुदंतुमर्मस्पृक २ अबाधंतुनिरर्गलम् २ प्रसव्यंप्र
तिकूलंस्यातअपसव्यमपष्टुच ४ वामंशरीरेसव्यंस्यात् १ अप
सव्यंतुदक्षिणे २ संकटंतुनातुसम्बाधः २ कलिलंगहनंसमे २
संकीर्णंसंकुलाकीर्णे ३ मुण्डितंपरिवापितम् २ ग्रंथितंसं
दितंदृब्धंवद्धंनियमितंतथासंदानितंनिगडितं ७ विसृतंविस्त

अमर
८८

तेततं २ अंतर्गतं विस्मृतंस्यात् २ प्राप्तमप्रणिहितेसमे २ वेल्लितेप्रे

ङ्खितान्दूतंचलितंचकम्पितंधूतं ८ प्रेङ्खोलितस्तरलितोल्लुलितो

दोलिताविधि १९ नुन्ननुन्नास्तनिष्ठ्यूताविद्धक्षिप्तेरिताःसमाः ७ प

रिक्षिप्तंतुनिवृत्तं २ मूषितंमुषितार्थकं २ प्रवृद्धप्रसृते २ न्यस्त

निसृष्टे २ गुणिताहते २ निदिग्धोपचिते २ गूढछन्ने २ गुण्ठि

तरूषिते २ द्रुतावदीर्णे २ उद्गूर्णोद्यते २ काचितशिक्यिते २

घ्राणघ्राते २ दिग्धलिप्ते २ समुदक्तोद्धृतेसमे २ वेष्टितस्याद्वे

हस्थितेंसेवीतंरूढमाहतम् ४ हृगतोभुगेण २ घनिषितंद्कुतशा।
ग्लानितेजिते ४ स्याद्विनाशोंमुखेपके २ ह्रीणह्रीतोतलज्जिते २ वृत्ते
तुवृतवावृत्तौ २ संयोजितउपाहितः २ प्राप्यंगम्यंसमासाद्यं २ स्यन्ने
रीणंस्रुतंस्नुतं ४ संगूढःस्यात्संकलितः २ अवगीतःख्यातगर्हणः २
विविधःस्याद्बहुविधोनानारूपःपृथग्विधः ४ अवरीणोधिक्कृतश्चाप्य २
वध्वस्तोवचूर्णितः २ अनायासकृतंफाण्टं २ स्वनितंध्वनितंसमे २
बद्धेसंदानितंमूतमुद्धितंसंदितंसितम् ३ निष्पक्वेक्वथितं २ पाके

अमरा
८०

दीनसन्नकृविघोषप्रतं २ निर्वाणोमुनिवह्न्यादौ १ निर्वातस्तुगतेनिले १
पक्वंपरिणते २ गूनंहन्ने २ मूढस्त्वनवचिते २ पुष्टस्तुपुषिते २ सोढे
क्षान्तं २ उद्वान्तमुद्गते २ दान्तस्तुदमिते २ शान्तःशमिते २ प्रार्थितेर्दि
तः २ ज्ञप्तस्तु ज्ञापिते २ छन्नश्छादिते २ पूजितेञ्चितः २ पूर्णस्तु
पूरिते २ क्लिष्टःक्लिशिते २ वसितेसितः २ प्रुष्टप्लुष्टोषितादग्धे ४
तष्टत्वष्टौतनूकृते २ वेधितच्छिद्रितौविद्धे २ विन्नवित्तौविचारि
ते २ निष्प्रभेविगतारोकौ २ विलीनेद्रुतविद्रुतौ २ सिद्धेनिर्वृत्त

८०

निष्पन्ने २ दारिते भिन्नभेदितौ २ ऊतं स्यूतमुतं चेति त्रितयं तन्तुसंतते ३
स्यादर्हिते नमस्यितं नमसितमपचायितार्चितापचितं ६ वरिवसिते व
रिवस्यितमुपासितं चोपचरितं च ४ संतापितसंतप्तौ धूपितधूपायितौ च दून
श्च ५ हृष्टे मत्तस्तृप्तः प्रह्लन्नः प्रमुदितः प्रीतः ६ छिन्नं छातं लूनं कृ।
त्तं दातं दितं छितं वृक्णम् ८ स्रस्तं ध्वस्तं भ्रष्टं स्कन्नं पन्नं च्युतं गलितम् ७
लब्धं प्राप्तं विन्नं भावितमासादितं च भूतं च ६ अन्वेषितं गवेषितमन्वि
ष्टं मार्गितं मृगितं ५ आर्द्रं सार्द्रं क्लिन्नं तिमितं स्तिमितं समुन्नमुत्तं च ७

अमर
८८

त्रातंत्राणंरक्षितमवितंगोपायितंगुप्तम् ८ अवगणितमवमतावज्ञाते
वमतावज्ञातेवमानितंचपरिभूते ५ त्यक्तंहीनंविधुतंसमुज्झितंधूत
मुत्सृष्टे ८ उक्तंभाषितमुदितंजल्पितमाख्यातमभिहितंलपितं ७ बु
द्धंबुधितंमनितंविदितंप्रतिपन्नमवसितावगतम् ७ ऊरीकृतमुररी
कृतमंगीकृतमाश्रुतंप्रतिज्ञातंसंगीर्णविदितसंश्रुतसमाहितो
पश्रुतोपगतं ११ ईलितशस्तपणायितपनायितप्रणुतपणि
तपनितानि अपिगीर्णवर्णिताभिष्टुतेडितानिस्तुतार्थानि

८८

भद्रितचर्वितलिप्तग्रन्थवर्णितनमीलितरवोदितपत्तंते ग्रथ्यवद्गतात्र
जगयग्रलगताम्नाशितंतमंक्के १४ ब्राह्मण्योब्राह्मणहितः २ वीतदम्भ
स्तकल्कतः २ श्रमसतः प्रणयाः स्यान २ वदान्यः प्रियदर्शनः २ वै
रीतिकोविरागार्हः २ संशितस्वस्तनिश्चितः २ ईर्ष्यालुः कुहनोद्वेषा २
गोपृष्ठपरगेहगः २ नीलोपायेनयोनिश्चितप्रायसूतिकोनगपेके
श्शेगृहानंदीपिपीशतो २ यसंस्कृतोभ्यान्यत्रः २ प्रहृतः दत्ते २
वेषीतनुपटीसमो २ नीलीरागः स्थिरस्नेहः २ हारिद्रोरागउत्तमः १

अमर
८५

आसीनउपविष्टःस्यात् २ ऊर्ध्वस्योर्द्धस्थितौसमौ २ उत्तानप्रपदन्मुखे २ गरह्लाः

पदे २ न्युब्जस्त्रयोमुखे २ क्षेपिष्ठक्षोदिष्ठप्रेष्ठवरिष्ठस्थविष्ठबंहिष्ठाः क्षि

प्रक्षुद्राभीप्सितपृथुपीवरबहुलप्रकर्षार्थाः २ साधिष्ठद्राघिष्ठस्फेष्ठगरि

ष्ठह्रसिष्ठवृन्दिष्ठाः बाढव्यायतबहुगुरुवामनवृन्दारकातिशये ॥ इत्य

मरकोशे सामान्यकाण्डे विशेष्यनिघ्नवर्गः समाप्तः ॥ ॐ प्रकृतिप्रत्ययार्थाद्यैः सं

कीर्णे लिङ्गमुन्नयेत् कर्म क्रिया २ तत्सातत्ये गम्ये स्युरपरस्पराः १ साकल्या

संगवचने पारायणं तुरायणं २ यदृच्छा स्वैरिता २ हेतुशून्या त्वास्था

८५

विलक्षणे १ शमथस्तु शमः शान्तिः २ दान्तिस्तु दमथो दमः २ अवदा
नं कर्म वृत्तं १ काम्यदानं प्रवारणं २ विधूननं विधुवनं २ तर्पणं प्रीणना
वनं २ पर्याप्तिः स्यात्परित्राणं हस्तवारणमित्यपि ३ सेवनं सीवनं स्यू
तिः ३ विदरः स्फुटनं भिदा ३ आक्रोशनमभीषंगः २ संवेदो वेदना न ना २
संमूर्छनमभिव्याप्तिः २ याञ्चाभिशस्तिर्याचनार्दनाः ४ वर्धनं छेदने २ अ
थ द्वे आनन्दनसभाजने आप्रच्छनं ३ अथाम्नायः संप्रदायः २ क्षये क्षिया २
ग्रहे ग्राहो २ वशः कान्तौ २ रक्षणस्त्राणे २ रणः क्वणे २ व्यधो वेधे २ पचा

अमर
१०

पाके २ हवोहूतौ २ वेगोजूतौ २ उद्घः द्वाषे २ नयोनाये २ ज्यानिःजीर्णौ २
स्फातिर्वृद्धौ २ प्रथाख्यातौ २ स्पृष्टिःपृक्तौ २ स्नवःस्रावे २ एधासमृद्धौ २
स्फुरणेस्फुरणा २ प्रमितौप्रमा २ प्रसूतिःप्रसवे २ श्च्योतःप्राघारे २ क्लम
मथुःक्लमे २ उत्कर्षोतिशये २ संधिःश्लेषे २ विषयआश्रये २ क्षिपायां
क्षेपणे २ गीर्णिर्गिरौ २ गुरणमुद्यमे २ उन्नायउन्नये २ श्रायःश्रयणे २
जयनेजयः २ निगादोनिगदे २ मादोमदे २ उद्वेगउद्भ्रमे २ विमर्दनं
परिमलो २ भ्युपपत्तिरनुग्रहः २ निग्रहस्तद्विरोधःस्यात् २ अभियो ५१

गस्त्वभिग्रहः २ मुष्टिबंधस्तुसंग्राहः २ डिम्बेडम्बरविप्लवौ २ बंध
नेप्रसितिश्चारः २ स्पर्शःस्प्रष्टोपतप्तरि २ निकारोविप्रकारःस्यात् २
आकारस्त्विंगइंगितम् २ परिणामोविकारो २ द्वेसमेविकृतिवि
क्रिये २ अपहारस्त्वपचयः २ समाहारःसमुच्चयः २ प्रत्याहारउ
पादानं २ विहारस्तुपरिक्रमः २ अभ्याहारोभिग्रहणं २ निर्हारोभ्य
वकर्षणम् २ अनुहारोनुकारःस्यात् २ अर्थस्यापगमेव्ययः १
प्रवाहस्तुप्रवृत्तिःस्यात् २ प्रवाहोगमनंबहिः वियामोवियमोयामो

यमः संयामसंयमौ ४ हिंसाकर्माभिचारः स्यात् २ जागर्याजागराद्वयोः २
विघ्नोन्तरायः प्रत्यूहः ३ स्यादुपघ्नोन्तिकाश्रये २ निर्वेशउपभोगः स्यात् २
परीसर्पः परिक्रिया २ विधुरंस्यात्तु विश्लेषः २ अभिप्रायश्छन्दआशयः ३
संक्षेपणंसमसनं २ पर्यवस्थाविरोधनम् २ परिसर्यापरीसारः २ स्या
दास्यात्वासनंस्थितिः ३ विस्तारोविग्रहोव्यासः ३ सचशब्दस्यविस्तरः
स्यान्मर्दनंसंवहनं २ विनाशःस्याददर्शनम् २ संस्तवःस्यात्परिचयः २
प्रसरःपरिसर्पणम् २ नीवाकस्तुप्रयामःस्यात् २ सन्निधिःसन्नि॥

कर्षणम् २ लवोभिलावोलवने २ निष्पावःपवनेपवः २ प्रस्तावःस्या
दवसरः २ त्रसरःसूत्रवेष्टनम् २ प्रजनःस्यादुपसरः २ प्रश्रयःप्रणयः
समौ २ धीशक्तिर्निष्क्रमो २ स्त्रीतुसंक्रमोदुर्गसंचरः २ प्रत्युत्क्रमःप्र
योगार्थः २ प्रक्रमःस्यादुपक्रमः २ स्यादभ्यादानमुद्घातआरम्भः २
सम्भ्रमस्त्वरा २ प्रतिबंधःप्रतिष्टम्भः २ अवनायोनिपातनम् २ उ
पालम्भस्त्वनुभवः २ समालम्भोविलेपनम् २ विश्रावस्तुप्रवि
ख्यातिः २ अवेक्षाप्रतिजागरः २ विप्रलम्भोविप्रयोगः २ विला

मत्वतिसर्जनम् २ निपाठनिपठौपाठे ३ तेमस्तेमौसमुंदने ३ आदीन
वास्त्रवौक्लेशे ३ मेलकेसङ्गसङ्गमौ ३ समीक्षणंविचयनंमार्गणंमृ
गयामृगः ५ परिरम्भःपरिष्वंगःसंश्लेषउपगूहनम् ५ निर्वर्णनंतुनि
ध्यानंदर्शनालोकनेक्षणम् ५ प्रत्याख्यानंनिरसनंप्रत्यादेशोनिराकृ
तिः ४ उपशायोविशायश्चपर्यायशयनार्थकौ २ अर्तीयाचऋती
याचहृणीयाचघृणार्थके ४ स्याद्व्यत्यासोविपर्यासोव्य
त्ययश्चविपर्यये ४ पर्यायोतिक्रमस्तस्मिन्नतिपातउपात्ययः ४

प्रेषणेयत्समाहूयतत्रस्यात्प्रतिघासनम् २ संस्तावस्तक्रतुपृथ्यास्तु
क्रतुपृथ्यास्तुतिभूर्हिंजन्मनाम्र २ निधायतत्पतेयत्रकाष्ठेकाष्ठंसउ।
द्रुनः २ स्तम्भस्तु:स्यात्तस्मवनः स्तम्भोयेननिहन्यते २ श्राविधोविध्य
तेयेन २ तत्रविश्वकर्मेतित्व: २ उद्धारस्थानिकारस्थदैधायाल्पदेयपण्ये
कै २ निगारोद्गारविक्षावोद्गाहास्तुगरणादिषु ५ आरत्यवरतिविर
तयउपरमे ५ थात्रिग्रांतुनिष्ठेवोनिष्ठूतिर्निष्ठेवनंनिष्ठीवनमित्य
भिन्नानि ४ जवनेजूतिः २ सातिस्त्ववसानेस्यात् २ अयज्वरेजूर्तिः २

अमर

६२

उदजस्तु पश्चप्रेरणम् २ प्रकरागिनिस्यादयः शाये १ गोत्रांतेभ्यस्तस्यवं

दमित्योपगवकादिकम् १ आएपिकंशाष्कुलिकमेवमाद्यमचेतसा

म् २ माणवानांतुमाणव्यं १ साहायानांसहायता १ हल्याहलानां

ब्राह्मणपवाडवेनुमाणव्यं १ साहायानांसहयुद्विजन्मनाम् २ द्वैपार्श्व

कानांएष्टानांपार्श्वंएसमनुक्रमात् २ खलानांखलिनीखल्यापि २

अथमानुष्यकंनृणाम् १ ग्रामजनजनताधूम्यापाश्यापाहृगल्याएयार

श्राएष्यक् अपिसाहस्त्रकारीषवार्मणाथर्वाणादिकम् ४ इत्यम

६२

रकोशेसामान्यकाण्डेसंकीर्णवर्गःसमाप्तः॥ नानार्थाःकेपिकान्तादिव

र्गेष्वेवात्रकीर्त्तिताः ४ भूरिप्रयोगायेयेषुपर्यायेष्वपितेषुते आ

काशेत्रिदिवेनाकः २ लोकस्तुभुवनेजने २ पद्येयशसिचश्लो

कः २ शरेखड्गेचसायकः २ जम्बुकौक्रोष्टुवरुणौ २ पृथु

कौचिपिटार्भकौ २ आलोकौदर्शनोद्योतौ २ भेरीपटहमान

कौ २ उत्संगचिह्नयोरङ्कः २ कलङ्कोङ्कापवादयोः २ तक्षकौना

गवर्धकौ २ अर्कःस्फटिकसूर्ययोः २ मारुतेवेधसिब्रध्ने पुं

अमर
५५

सिकः २ कंपिरोल्लुनोः २ स्यान्नुलाकस्तक्कुयाम्बेसंकेपेभक्काक्षिकय
के उल्लकेकारिणः पुन्नुमृल्लोपाञ्चेचपेचकः कमारुल्लोचकरकः स्वग
नेचविनायकः किष्कुः हस्तोविनस्तोचमृकक्कीटेचवृश्चिकः प्रति
कूल्लेप्रतीकाश्चिवैकदेशेनपुंस्ययम् स्याभृतीकेत्तभूपनिम्बेकर्हणो
भूतृणोपिच ज्योत्स्निकायांचवोषेचकौशातकी २ अथकङ्कोलीसिने
चारिरिमामवल्कः स्याल २ अथसिल्हुकेतिलकल्केचपिण्या
कः २ बाह्लीकेरामठोपिच १ महेंद्रगुग्गुलुकव्यालग्राहेषुकौः १

१
५५

ष्टिकः ४ तक्रायपौकाष्वातङ्कः स्वल्पेपितल्लकस्त्रिषु जैवातृकः श

शाङ्केपिक्षुद्रेयथ्वसवर्त्तकः आम्रोपिपुण्डरीकोनाययवान्यामपिदी

पकः शालावृकाः कपिक्रोष्टृश्वानः स्वर्णेपिगैरिकं पीडार्थेपिव्य

लीकंस्यादलीकंत्वप्रियेनृते शीलान्यपावनत्केदेशकलवल्कले

साष्टेशतेसुवर्णानांहेम्न्युरोभूषणेपलेदीनारेपिचनिष्कोस्त्रीमम

लेनस्माःदम्भोपि श्रयपिनाकोस्त्रीशूलशंभ्वाकौगोथक्वनोः येनकानक

रेणौचचक्रपाणौपविकयोःस्मृता २ देव्योंहहैहोस्वर्णमलेमेचजालेपि

अमर
६५

कालिका कार्विकायानननाकन्योः कर्णिकाकर्णभूषणे करिहस्तांङ्गु

लीपद्मबीजकोशेष्वित्रिषुन्नेरे हृदावकेशपमुखोपकेमुखान्यकेवलाः

स्याद्दम्भिकः कौकुरिको यश्चाहङ्कारितेदनाः लालाटिकः प्रभोर्भा।

लदर्शीकार्याक्षमश्चयः पाकौपाकिशिश्नमध्यरत्नेनेतरिनाघकः

पर्यङ्कः स्यात्परिकरेष्याद्वीयामपिल्लवकः पेटकास्त्रिषुवृंदेपिगुरौ।

देशोपदेशिकः खेटकौग्रामफलकौधीवरेपिचजालकः पुष्परेणौच

किञ्जल्कः पुलकौस्त्रीस्वौधनेपिच स्यात्कल्लोलेप्युत्कलिकादारकौवा

९४

लभेदकोग्रंथेप्यनेलमूकः स्यान्नटंकोदर्पोग्रमदारणे मश्राणेश्व

ष्ट्रिकामेघेरवैंजाकारसदर्शके इतिकाद्गाः अथयखानः मयूरवल्कि

कृरज्वालास्व ३ शिवाणोशिलीमुखौ २ पोखोनितौललाटास्थि

केबौनस्त्री ४ द्वियोपिरवम् १ चूर्णिज्वालेश्रपिषिरवे २ उपलेपेपि

गोमुखे १ इतिखानः शैलहृहौनगावगौ २ श्राणगोवाप्पुविशिर

खौ शकार्कविहंगाः खगाः पतंगोपक्षिस्थैर्यौचपगाः क्रमुकहंटयोः २

पणौवोपिमगाः वेगः प्रवाहजवयोरपि पनागाः कोमसमेरणे स्तानीयौ

अमर
५८

दौरजस्पति गजेपिनागमातंगौअपाङ्गस्तिलकेपिच सर्गःस्वभावनिश्च
याध्यायसृष्टिषु योगःसन्नहनोपायध्यानसंगतियुक्तिषु भोगःसुखेस्
त्र्यादिभृतावहेश्चफणाकाययोःचातकेहरिणेपुंसिसारंगःशबले
त्रिषुकपौचप्लवगः शापेत्वभिषंगःपराभवे यानाद्यंगेयुगःपुंसि
युगंयुग्मेकृतादिषु स्वर्गेषुपशुवाग्वज्रदिङ्नेत्रघृणिभूजले लक्ष्यदृ
ष्ट्यास्त्रियांपुंसिगौः लिङ्गंचिह्नशेपसोः शृंगंप्राधान्यसान्वोश्चव
रांगंमूर्धगुह्ययोः भगंश्रीकाममाहात्म्यवीर्ययत्नार्ककीर्तिषु

५८

तिर्गांतरवर्गः परिवः परिवातिस्त्रेपि उचोवृंदेम्भसोस्ये म्लेछजाति

पावर्ताः श्रेष्ठोडुःस्वकमसनेषुचम् त्रिष्वेष्टेपिलकःदिप्रनिस्तागला

मरुषापि निदावस्तातपेग्रीष्मेस्वेदेचपरिकीर्तितः अयवांताः

कचाःकेशामणिकाचःशिक्यमभेददग्रजः विपर्यासेविस्तारे

चप्रपञ्चःपावकेशुचिः मासमात्येचात्मपथेपुंसिमेध्योसितेवि

श्र अभिषंगेस्पृहायांचगभस्तौचरुचिःस्त्रियाम् इतिचांताः अ

थजांताः केकिनादौशीवहिभुजो दंतविप्राण्डजाद्विजाः अजाति

सुहृत्स्नेहाः गोष्ठाध्वनिवहाव्रजाः धर्मराजौजिनयमौ कुंजोदंतेपि

नास्त्रियाम् बलजेक्षेत्रपूर्द्वारेबलजावल्गुदर्शना: समर्योपीरणोप्या

जि: प्रजास्यात्संततौजने अब्जौशंखशशांकौच स्वकेनित्येनिजंत्रिषु

जघन्यजौवैश्यनीचौअग्रजौविप्रपूर्वजौ २ जांताः संज्ञास्याच्चे

तनानामहस्ताद्यैश्चार्थसूचना दोषज्ञौवैद्यविद्वांसौज्ञोविद्वा

न्सोमजोपिच ३ इतिजांताः काकेभगंडौकरटौ गजगंडःकटैः

करटौ शिपिविष्टस्तुखलतोदुश्चर्मागिरिमहेश्वरे देवशिल्पिन्यपि

वष्टा दिष्टंदैवेषिनहयोः रक्षेकट्टः कट्टकार्यैत्रिषुमन्सरनीहतायोः
रिष्टंतेमाशुभाभावे ष्टारिष्टेतशुभाशुभे मायानिश्चलयेत्रेषुकेनवान
तराशिषु श्रयोश्चनेपौलश्रृंगेसीगंगेकूटमस्त्रियाम सद्मेलायात
यिस्त्रीस्याकालेल्पसंशयेपिच श्रेन्पक्रषांसुयाःक्रोटः मूलेन
ग्रकेचेजरा कुहिःफलेसमस्तौच दृष्टिज्ञानेहितादर्शने इष्टियंभे
क्षुयोः सष्टिर्निश्चितेबहुनित्रिषु कष्टेनकृच्छ्रगहने दत्तामंदाग
देषुत्तपद हौवाच्यलिंगोचपोटादासिद्धि लिंगाच मुक्तनिमुक्त

अमर
५८

योःप्राज्येविभुमहेत्तनिश्चितमितिरूढः स्फुटीचर्मणमृत्कौ चटोघोष्ठे

हलिपंक्तौकपीटमुद्गरेजले टांताः अथठांताः नीलकंठश्रीकंठः

शितिकंठःशिवेपिच पुंसिकोष्ठोन्तर्जठरंकुसूलोन्तर्गृहंतथानिष्ठा॰

निष्पत्तिनाशान्ताःकाष्ठोत्कर्षेस्थितौदिशि त्रिषुज्येष्ठोतिशस्तेपिच कनि

ष्ठोतियुवाल्पयोः अथडांताः दण्डोस्त्रीलगुडेपिस्यात् गुडोगोले

क्षुपाकयो सर्पमांसात्पशूव्याडौ भोगोवाचस्त्रिडारलाः क्ष्वेडावंशशला

कापि नाडीकालेपिषट्क्षणे कांडोस्त्रीदंडबाणार्ववर्गावसरवा।

५८

रिषु स्याद्भाण्डमश्वाभरणेऽमत्रे मूल्ये वणिग्धने संघातग्रामयोः पिण्डो
द्वयोः पुंसि कलेवरे गण्डौ कपोलविस्फोटौ मुण्डः केशेप्रमुण्डिते इडा
भेदे पिण्डोऽस्त्री शिखण्डो बर्हिचूडयोः अथ ठान्ताः भृ प्राप्रतिज्ञयो
र्वीरठं पमाठेऽभ्रप्राक्कुच्छयोः प्रान्तस्थूलाविपृष्ठौ कृष्ठौ विन्या
स्तसंहतौ अथ णान्ता भ्रूणोऽर्भके स्त्रैणगर्भे बाणो बलिसुते शरे क
णोऽतिसूक्ष्मे धान्यांशे संघाते प्रमथे गणः पणो द्यूतादिषूत्सृष्टे भृतौ
मूल्ये धनेऽपि च मौर्व्यां द्रव्याश्रिते सत्त्वशौर्यसंध्यादिके गुणः निर्व्यापा

रस्थितौ कालविशेषोत्सवयोः क्षणः वर्णो द्विजादौ शुक्लादौ स्तुतौ व
र्णं तु वाक्षरे ग्रामणीर्नापिते पुंसि श्रेष्ठे ग्रामाधिपेऽपि च ऊर्णा मेषादिलो
म्नि स्यादावर्ते चान्तरा भ्रुवोः हरिणी स्यान्मृगी हेमप्रतिमा हरिता च या
त्रिषु पाण्डौ च हरिणः स्थूणा स्तम्भेऽपि वेश्मनः तृष्णे स्पृहापिपासे द्वे जु
गुप्साकरुणे वणिक्पथेऽपि विपणिः सुराप्रत्यक्च वारुणी करेणुरिभ्यां
स्त्री नेभे द्रविणं तु धनं बलम् शरणं गृहरक्षित्रोः श्रीपर्णं कमलेऽपि
च विषाभिमरलोहेषु तीक्ष्णं क्लीबे खरे त्रिषु प्रमाणं हेतुमर्यादाशास्त्रे ॥

यत्राप्रमाणत्वम्बु करणोमाषकतमदेवगात्रैर्दृश्येष्वपि प्राणकल्पादेसम
रणामस्तेवाधचमृगतौर्वैठापघ्ये यत्वार्णानेसमुद्धरणामसंबाधचमृगतौ
वैठापघ्ये यत्वार्णानेसमुद्धरणामनुत्रये अन्तश्चिभुविधाणोस्यात्पशुश्रेग
भदंतयोः प्रवर्णोक्रमनिश्रोर्व्वप्रहेनात्नचनुष्टये संकीर्णोनिविताश्व
है अनिलोमूनृपमृपरम सैतौ चवणाः वेणीनदीवाहेकचौत्र अयतौ
नः देवसृयैर्विवसन्तौ सरस्वतैनदार्णवौ पदिनाहृषौगरुमन्तौ श्रा
कुन्तौभासपदिलो अश्चत्यातौ यमकेतू जीमूतौमेघपर्वतौ हसौ

तपारिणनदत्ते मरुतौपवनामरौयंताहस्तिपकेसूते भर्त्ताधातरिपोष्टरि
यानपात्रेशिशौपोतः प्रेतःप्राण्यंतरेमृते ग्रहभेदेध्वजेकेतुः पार्थिवेत
नयेसुतः स्थपतिःकारुभेदेपि भूभृद्भूमिधरेनृपे मूर्धाभिषिक्तोभूपेपि
ऋतुः।स्त्रीकुसुमेपिच विष्णावप्यजिताव्यक्तौसूतस्त्वष्टरिसारथौ व्य
क्तःप्राज्ञेपिदृष्टान्तावुभौशास्त्रनिदर्शने क्षत्तास्यात्सारथौद्वास्थेक्षत्ता।
त्रियायांचशूद्रजे वृत्तांतःस्यात्प्रकरणेप्रकारेकार्त्स्न्यवार्त्तयोः आनर्त्तः।
समरेनृत्यस्थानेनीवृद्विशेषयोः कृतांतोयमसिद्धांतदैवाकुशलकर्म

त्र श्लेष्मादि रसरक्तादि महाभूतानि तद्गुणाः इंद्रियाण्यश्मविकृतिः शब्द

योनिश्च धातवः कक्ष्यान्तरेपि शुद्धान्तो नृपस्यासर्वगोचरे कासूसामर्थ्ययोः

शक्तिः मूर्त्तिः काठिन्यकाययोः विस्तारवल्ल्योर्व्रततिः वसती रात्रिवे

श्मनोः क्षयार्चयोरपचितिः सातिर्दानावसानयोः आर्त्तिः पीडाधनुष्को

ट्योः जातिः सामान्यजन्मनोः प्रचारस्यन्दयो रीतिः ईतिः डिम्बप्रवासयोः

उदयेधिगमे प्राप्तिः त्रेतात्वग्नित्रये युगे वीणाभेदेपि महती भूतिर्भ

स्मनि सम्पदि नदीनगर्योर्नागानां भोगवत्यथ संगरे संगे सभायां स

मितिः क्षयवासावपिक्षितिः रवेरर्चिश्चशस्त्रंचवह्निज्वालाश्चहेतयः जगती
जगतिछंदोविशेषेपिक्षितावपि पंक्तिःछंदोपिदशमेस्यात्प्रभावेपिचाय
तिः पत्तिर्गतौच मूलेतुपक्षतिःपक्षभेदयोः प्रकृतिर्योनिलिंगेच कै
शिक्याद्याश्चवृत्तयः सिकताःस्युर्वालुकापि वेदेश्रवसिचश्रुतिः वनि
ताजनितात्यर्थानुरागायांचयोषिति गुप्तिःक्षितिव्युदासेपि धृतिर्धारण
धैर्ययोः बृहतीक्षुद्रवार्ताकीछंदोभेदेमहत्यपि वोतंफल्गुणएपरोगेचवृ
षु श्रप्सवहनेम्हतं कलधौतंरूप्यहेम्नोःनिमित्तंहेतुलक्ष्मणोः श्रुतं

ग्लास्नावष्टनयोः युगपर्याप्तयोः कृतं अत्याहितं महाभीतिः कर्मजी
वानपेक्षि च युक्ते क्ष्मादावृते भूतं प्राण्यतीते समे त्रिषु वृत्तं पद्ये चरित्रे त्रि
ष्वतीते दृढनिस्तले महद्राज्यं चावगीतं जन्ये स्याद्गर्हिते त्रिषु त्रिवि
तः जगदिङ्गेपि रक्तं नील्यादिरागि च अवदातः सिते पीते शुद्धे बद्धा
र्जुनौ सितौ युक्ते ऽतिसंस्कृते मर्षिण्यभिनीतः अथ संस्कृतं कृत्रिमे लक्षणो
पेतेपि अनन्तोनवधावपि ख्याते हृष्टे प्रतीतो अभिजातस्तु कुलजे बु
धे विविक्तौ पूतविजनौ मूर्छितौ मूढसोच्छ्रयौ द्वौ चाम्लपरुषौ

स्कृतौ शितौ धवलमेचकौ सत्ये साधौ विद्यमाने प्रशस्तेऽभ्यर्हिते च सत् ॥ १२
स्कृतः पूजितेऽरात्यभियुक्तेऽग्रतःकृते निवातावाश्रयावातौ शस्त्राभेद्यं च वर्म
यत् जातोन्नद्धप्रवृद्धाः स्युरुच्छ्रिताः उत्थितास्त्वमी वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्नाः
आदृतौ सादरार्चितौ सामान्योत्पन्नयोर्जातो नेमहिङ्गौतस्त्रीपत्नी द्वियौ स्तौ
क्षिकेऽपि प्रपातो ध्यावपातावतयवटो समित्तमारणोपि स्त्रीव्यवस्थाया॥
मपि स्थितिः आसौ लव्यप्रत्यवटो समित्तभारतोपि स्त्रीव्यवस्थायामपि
स्थितिः आसौ लब्धप्रत्यपितौ नमापत्रजपत्रयो अग्रयोनाः अग्रोभि

येयैरेवत्तप्रयोजननिहन्निष्ठुनिपानारामयोस्तीर्थंमर्षिजुष्टेजलेगुरौ

समर्थेस्त्रिषु शाक्तिस्येसमङ्गार्थेहितेत्रिषु दशमीस्थोवृद्धीणरागमुङ्गौ।

वेर्यामवत्यापि श्रास्थानीपत्नयोरास्था प्रस्थास्त्रीसानुमानयोः शास्त्रं

विनयोग्रंथः संस्थायारेस्थितौमृतौ श्रयदोनाः अभिप्रायवशौकुं

दौ श्रद्धोजीमृनवत्सरे श्रववादोनुनिंदाजे दायादौस्तनबान्धवौ पा

यारश्मांश्विनुर्याप्राः चंद्राग्न्यार्कास्तमोनुदः निवादोजनवादेपिश

दोजंबालपाणघयोः मारवेरुदिनेजानर्याक्रेदोदारुमोरसे स्यात्प्रसा

दोनुरोधेपि सूदःस्यादंह्यजनेपिच गोष्ठाध्यक्षेपिगोविंदः हर्षेप्यामोदव
न्मदः प्राधान्येराजलिंगेचवृषांगेककुदेस्त्रियाम् स्त्रीसंविज्ञानसंभा
षाक्रियाकाराजिनामसु धर्मेरहस्युपनिषत् स्यादृतौवत्सरेशरत् प
देव्यवसितत्राणस्थानलक्ष्मांघ्रिवस्तुषु गोष्पदंसेवितेमाने प्रतिष्ठा
न्त्यमास्पदम् त्रिष्विष्टमधुरौस्वादू मृदूचातीक्ष्णकोमलौ मूढाल्पा
पटुनिर्भाग्याःमंदाःस्युः द्वौतुशारदौग्र्यथौन्ताः व्यामोवटश्चन्यग्रो
धः उत्सेधःकायउन्नतिः पर्याहारश्चमार्गश्चविवधौवीवधौचतौ।

परीधिर्यान्नियतनरोः शाखायामुपसर्यके वंथकंव्यसनेवेतःपीडापि
दानमायथः नीवाके नियमेकाग्रेसमाधिःस्यात्समर्थने दोषोन्यादेनु
वंधःसात्वकाम्पादेषुनपवरे मुख्यानुयायिनिश्लिष्टौ प्रक्रतस्यानुव
र्तने विद्युर्वेश्लोवेद्भमास्तिपरीक्षेदे विलेवधिः विधिर्विधानेदैवेपिप्रा
कारेदान्तकस्ययोः कालेविधायकेवाक्येप्रणिधिःप्रार्थनेचरे वुध
सङ्घोपणिडनेपि स्कंदःसमुदयेपिच अध्यायेवौढविषयेव्वतजंच
कुमारयोः सैन्यांशेराजसंहत्योः स्कंधोंग्रोराशिभागयोः देशेन

दविशेषेद्वौमिथुनौसहैतिस्त्रियाम् विथावीथौप्रकारेचवेतनेभादिभो।।
जने स्वरभेदेकृतेनेमिद्धः माधूवम्पेपिचविषु वधूर्जायास्नुषास्त्रीच स्व
यालेपोऽमृतंस्नुहीसंधाप्रतिज्ञामर्यादा श्रद्धासंप्रत्ययःस्पृहा मधुम
द्येपुष्परसेक्षौद्रेद्वैद्यमपकयोः चैद्धेवसंतेचनयामलिलेन्ध्यंतमस्य
पि अतन्त्रिषुसमुन्नद्धोपण्डितंमन्यगर्वितौ ब्रह्मबंधुरधिक्षेपनिर्दे
शेयावलम्बितःअविदूरोप्यवष्टब्धः प्रसिद्धौख्यातभूषितौ लेशोर
पितंधः संबद्धेलेयेगजसंकटयोर्द्वयोः बाधानिषेधेष्टेःखेच विहं

त्र्यांद्विसराबुधाः श्रयनांताः सूर्यवह्नीचित्रभानू भानूरश्मिदिवाक

रौ भूतात्मानौधातदेहौ मूर्खनीचौपृथग्जनौ ग्रावाणौशैलपाषाणौ

मातुलानीतुभंगायां पत्नीचित्राशिखंडिगे मालिनीपुष्पवत्योव

तरुशैलौशिखरिणौ शिखिनौवह्निवर्हिणौ प्रतियत्नावुभौलि

प्सोपग्रहौसारथिहयारोहौ वाजिनोश्वेषुपक्षिणः कुलेप्यभिजनो

जन्मभूम्यामप्यथहायनाः वर्षार्चिःव्रीहिभेदाश्च चंद्राग्न्यर्काविरोच

नाः केशेपिवृजिनंक्लीवेकुटिलेवर्मपापयो मनस्वीमानवान् वि

अमर
१०५

ष्टवकर्मार्कस्त्वष्टृशिल्पिनोः आत्मायत्नोधृतिर्बुद्धिः स्वभावोब्रह्मवर्ष्मच
शक्रोघातुकमत्तेभोवर्षुकाब्दोघनाघनः अभिमानोर्थादिदर्पेज्ञानेप्रण
यहिंसयोः घनोमेघेमूर्तिगुणेत्रिषुमूर्तेनिरन्तरे इनःसूर्येप्रभौराजामृ
गांकेक्षत्रियेनृपे वाणिन्यौनर्तकीदूत्यौ स्रवन्त्यामपिवाहिनी ह्रा
दिन्यौवज्रतडितौ वंदायामपिकामिनी त्वग्देहयोरपितनुः सूनाधो
जिह्विकापिच क्रतुविस्तारयोरस्त्रीवितानंत्रिषुतुच्छकेमंदे ध्वजेकेतनं
कृत्येकेतावुपनिमंत्रणे वेदस्तत्त्वंतपोब्रह्म ब्रह्माविप्रःप्रजापतिः

अस्माहनने च हिंसायां स्तवने चापि गंथने ग्राक्रोचने प्रतीवाजे यवनाप्या

वनार्थकस्य व्यञ्जने लाञ्छने श्मश्रुणि शिशानावयवेष्वपि स्यात्कौली

नेलोकवादे युद्धेपश्वाहिपादिताणाम् स्यादुद्याने निस्सरणे वनभेदे प्रये

जने अवकाशे स्थितौ स्थाने क्रीडावपि देवनम् उत्थाने पौरुषे तंत्रे

सन्निविष्टोद्गमेपि च वृत्ताने प्रतिषेधे च विरोधाचरणेपि च मारणे

स्तनसंस्कारे गतौ गंधोपपादने निवर्तनोपकरणानवज्यास्तसा

धनम्म निर्यातने वैरप्रत्युद्धोदाने न्यासार्पणेपि च व्यसने विपदि

अमर
९८

फलभेदे कामजकोजपे वत्साद्दिर्लोम्नि किंजल्के तेनायं शोषणीयासि

न्निष्ठिभेदे लोणपर्ववर्त्तीने चक्रदेश्यनि अकार्यगृह्ये कौपीने मैथुनं संग

तौरतौ प्रधनं परमात्माधीः प्रज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः प्रसूनं पुष्पफलयोः

निधनं कुलनाशयोः क्रंदने रोदनाह्वाने वर्ष्म देहप्रमाणयोः गृहदे

हत्विट्प्रभावा धामानि अथ चतुष्पथे सन्निवेशे च संस्थानं लक्ष्म चि

ह्नप्रभावयोः आच्छादने संविधानमपवारणमित्युभे आराधनं

साधने स्यादवाप्तौ तोषणेऽपि च अधिष्ठानं चक्रपुरप्रभावाध्यासने

१९

धपि रत्नेस्वजातिश्रेष्ठेपिवनेसलिलकानने नलिनैर्विरलेलोके

वाच्यलिंगान्नयोन्नेरसमानाःसमन्तमैकोस्मः पिप्सुनोखलस्व

कौह्रीनन्यूनावऊनगर्ह्यौ वैगिभूणेनरांस्त्रनो अभिपन्नोपराद्धेमि

पन्नापराद्धेभिग्रस्तेव्यापद्गतेपिच निधनमवसानेपि मार्येवार्थछिके

थनी कदनापटेपिकौपीन नानाविदेर्घवेदना कत्रंवलेथ्ये भार्यायां

जनी दोषेपिलाञ्छनं अथेपोनाः कालापोभूषणोवर्हेस्नगारेस

हनेपिच पादिक्कदेपरीवापःपर्युप्तोसलिलस्थितौ गोधुमोष्टप

अमर
१०२

तिगौपौ हरौ विस्मृतं पाकपी ऊष्मास्त्र वाष्पः कणिपस्तत्र ष्मक्ता

हनं हृदयम् तल्पं शायाट्टदारेषु स्तम्भेपि विटपोस्त्रियाम् प्राप्नस्तृणस्वरः

पाभिद्रूपाभिद्रूपाबुध्नमनोजयोः भेयलिंगाश्रमी कुम्भीवीणाभेद स्वक

कच्छपी कृत्तपो मृगरोमोन्यपटे वाह्लीं हरे केशके अथ पान्ताः रेफो वर्णे

समासान्तः कुत्सितार्थे त्रिलिंगकः अथ बान्ताः अन्तरामवत्सने स्त्री

गेयर्थे वीर्दिव्यगायने कम्बुर्ना वलये शंखे हस्तिजिह्वो सपल्लवको हर्वौम्

लिंगः प्रागाहृत्पुंर्वक्तृष्णे विषि सर्वजात् विश्रृशंरेपि कादंबो नित्तं बोद्धिता।

१०२

रेकटो दर्वीफणायपि बिंबोस्त्रीमंडलेचाक्लीतोफले स्त्रयभोताः कुं
भौघटेभमूर्धांशौ डिंभौतुशिशुबालिशौस्तंभौस्थूणाजडीभावौ शंभू
ब्रह्मत्रिलोचनौ कुक्षिभ्रूणार्भकागर्भाविस्रंभःप्रणयेपिचस्याभेकें
डुंडुभिःपुंसि स्यादक्षेडुंडुभिःस्त्रियाम् स्यान्महारजनेक्लीबंकुसुम्भं
करकेपमान् क्षत्रियेपिचनाभिर्ना सुरभिर्गाविचास्त्रियाम् सभासंस
दिसभ्येच त्रिष्वध्यक्षेपिवल्लभः करभौकरपार्श्वोष्ट्रौ निभोव्याजेसमेपि
च ग्रथमानाः किरणप्रग्रहौरश्मी कपिभेकौप्लवंगमौ श्क्लामनोभवौ

अमर
१८

कामो शक्रवृद्धो गोपगाक्रमो धर्मः पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोमपाः ३

पायस्त्वंश्रारंभउपधावायुपक्रमः वणिकपथः पुरंवेदो निगमो नागरोवणि

क् नैगमोहो वलीनामो नीलचारसिनेत्रिषु पाह्रादिस्वौहंदेपिग्रामः

क्रांतौवाविक्रमः लोमः लाबेधरेहृदे जिह्मलकुटिलेल्लसेडलोपिचर्मः

चेष्टालंकारेभ्रांतोववित्रमः गुल्मारुक्स्तम्भसेनाश्वजामिःस्वसृकुल

स्त्रियोः क्षितिक्षांत्योःक्षमा युक्तेक्ष्मेशक्तेहितेत्रिषु १ त्रिषुश्यामो

हरितकृष्णो श्यामास्यात्सारिवानिशा ललामंपुच्छपुण्ड्राश्वभूषा १

प्राधान्यकेतुषु रत्नेशृंगेश्वेतगणोतिलकेस्याल्ललामच सूक्ष्ममा

ध्यात्ममप्याद्येप्रधानेप्रथमस्त्रिषु वामौवल्गुप्रतीपौद्वौ अधमोन्यू

नकुत्सितौ जीर्णंचपरिभुक्तंचयातयाममिदंद्वयम् भ्रमोम्बुक्षौ

नत्वभ्रामेमजिनांबुविनिर्गमः पापामौपत्रास्फुटौ भीमाकृद्ध्वनी

घृणापांडवाः अयथयौनाः तुरंगगरुडौताक्ष्यौं निलयापचयौक्षयौ

श्वशुर्यौदेवरस्यालौ भ्रातृव्यौभ्रातृजद्विषौ पर्जन्यौरसदब्देंद्रौ

स्यादर्यः स्वामिवैश्ययोः तिष्यःपुष्येकलियुगे पर्यायोवसरेक्रमे

अमर
१९

प्रत्ययोधीनशपथज्ञानविश्वासहेतुषुरंध्रेशब्दे थानुशयोदीर्घद्वे

षानुतापयोः स्थूलोच्चयस्त्वसाकल्येनागानांमध्यमेगते २ समयाःश

पथाचारकालसिद्धांतसंविदः व्यसनान्यशुभंदैवंविपदित्यना

यास्त्रयः अत्ययोतिक्रमेकृच्छ्रेदोषदंडेप्य थापदियुद्धायत्योःसंप

रायः पूज्यस्तुश्वशुरेपिच पश्चादवस्थायिबलंसमवायश्चसन्न

यौ संघातेसन्निवेशेचसंस्त्यायः प्रणयास्त्वमीविस्रंभयाञ्चाप्रेमा

णः विरोधेपिसमुच्छ्रयः विषयोयस्ययोज्ञातस्तत्रशब्दादिकेष्व।

१९

पि निर्यासापिकषायोस्त्री स्यात्तभार्याप्रतिग्रहः प्रायोभूम्न्यन्तगमने
मन्यर्दैन्येक्रताक्रधि रहस्योपस्थयोर्गुह्यं सत्यंशपथतथ्ययोः वी
र्यंबलेप्रभावस्तुद्रव्यंभव्येगुणाश्रये धिष्ण्यंस्थानेगृहेभेग्नौ भा
ग्यंकर्मशुभाशुभम् कशेरुहेम्नोर्गांगेयं विशल्यादंतिकापिच
वृषाकपायीश्रीगौर्योः अभिख्यानामशोभयोः आरम्भोनिष्कृ
तिःशिक्षापूजनंसंप्रधारणम् उपायःकर्मचेष्टाचचिकित्साचनव
क्रियाः छायासूर्यप्रियाकांतिःप्रतिबिम्बमनातपः कक्ष्याप्रको

मुम

१११

ऐन्द्रम्यादेः काम्यां मध्येभवेदथने कृत्याक्रियार्देवनयोः त्रिपुभेद्योधनादिभिः
जन्मः स्याज्जनवादेपि जघन्योंत्यथमेपि च गह्लादीनां च वनत्यौ कल्पेषु स
ज्ञतिरामंयो ग्रात्मवाननपेतो यद्दष्टो पुण्यंतत्रचार्वपि नृपंप्रशस्तरूपे
पि वदन्यो वल्लवागणिन्यायेपि मध्यः स्यात् सौम्यं संदरे सोमं देवते सर्वा
तभिषज्ञो वैद्यो कुल्या कुलवधूः सवित्त फलकल्याणा योर्भर्कंयोगेस्मा
न्मात्विकेविष्णु हयस्याराति क्रमेपि (चंद्रोदयोवि) जलस्थानेपिचाश्र
यः दैन्याचार्योपिधिष्योना कषायाः स्वरभावपि चंद्रोदयो वितानेव

१११

स्यादान्वेयोन्वृथेष्क्षतौ श्रौतेषितेतितैषैतं मन्यंकुलजकांत्तयोव्यवा

योतैयौतन्योत्व भ्रालाकानचहक्कुयः यांताः निवाह्नावसतैवावे सें

तःयपतनाधुवै गृह्नीष्यातीपित्राधोःहावयोधृप्रासंप्रायौ प्रकासेभैदे

ताहप्रेत्व यावकानपिद्भिनाहानी किप्तन्रुधान्वयश्रकेषू मत्रुधवृयताय

दे श्रुद्धयोद्रुमश्रोलाकोः स्त्रीलनावृीपयोयथै धौंतानिदानवैवावृयौ

वलिहलंताश्रवःकताः प्रटपांभंगनानीहरवाभाः श्रमाःकवाश्रीनिश्र

नातभृगोतैताकालेपयश्ववस्वनोंचवव्रवरो खतौंपिताः पनिकवःपर्यं

कंपरिवारयोः मुक्ताशुद्धौचतारः स्यात् शारोवायौसतुत्रिषुकर्बुरे प्र
तिज्ञाजिसंविदापत्सुसंगरः वेदभेदेगुप्तवादेमंत्रः मित्रंरवावपि मखे
षुयूपखण्डेपिस्वरुः गुह्येप्यवस्करः आडम्बरस्तूर्यरवेगजेंद्राणांचगर्जि
ते अभीहारोभियोगेचचौर्येसन्नहनेपिच स्याज्जंगमेपरीवारः खड्गको
शेपरिच्छदे विष्टरोविटपीदर्भमुष्टिःपीठाद्यमासनम् द्वारिद्वाःस्थे
प्रतीहारःप्रतीहार्यप्यनंतरे विपुलेनकुलेविष्णौबभ्रुःस्यात्पिंगले
त्रिषुसारोबलेस्थिरांशेचन्याय्येक्लीबंवरेत्रिषु दुरोदरोद्यूतकारेपणे।

दूनेतुरोदरम् महारण्येदुर्गपथेकांतारःपुंनपुंसकं मत्सरोन्यशु
भद्वेषेतद्वत्कृपणयोरपिदेवाद्वृतेवरःश्रेष्ठेत्रिषुक्लीबेमनाक्प्रिये वं
शोंकुरेकरीरोस्त्रीतरुभेदेघटेचना नाचमूजघनेहस्तसूत्रेप्रतिस
रोस्त्रियाम् यमानिलेंद्रचंद्रार्कविष्णुसिंहांशुवाजिषु शुकाहिकपि
भेकेषुहरिर्नाकपिलेत्रिषु शर्कराकर्परांशेपि यात्रास्याद्यापनेग
तौ इराभूवाक्सुराप्सुस्यात् तंद्रीनिद्राप्रमीलयोः धात्रीस्यादुपमा
तापिक्षितिरप्यामलक्यपि क्षुद्राहंसगानटीवेश्यासरघाकंटकारि

का त्रिषुकृत्येयनेलोपिवद्धं मात्रापरिच्छदे अल्पेचपरिमाणेसा मात्रेका
त्स्येवधारणे आलेख्याश्चर्ययोश्चित्रं कलत्रंश्रोणिभार्ययोः योग्यभा
जनयोःपात्रंवाहनपक्षयोःनिदेशग्रंथयोःशास्त्रं शस्त्रमायुधलोहयोः
स्याज्जटांशुकयोर्नेत्रं क्षेत्रंपत्नीशरीरयोः मुखाग्रेक्रोडहलयोःपोत्रं
गोत्रंतुनाम्निच सत्रमाछादनेयज्ञेसदादानेवनेपिच अजिरंविषये
कायेप्यंबरंव्योम्निवाससिवक्रेराष्ट्रेप्यवकरंतमोदेपि क्षीरमप्सुच
स्वर्णेपिभूरिचंद्रौहौ द्वारमात्रेपिगोपुरं गुहादंभौगह्वरेद्वे रहोंतिक

नयहूरे पुरोधिकमुपर्यग्राणए गोभ्नगरे पुरम् मंदिरेंचा यराष्ट्रा स्त्रीदिव
येस्याद्रुपद्रवे दरोस्त्रियोभयेश्यश्रे वज्रोस्त्रीहीस्केपवौतेत्रंप्रयान्नेक्षिद्वोतेत्र
नेताप्रयदिक्कुदे ॐश्रीरंचामेदाले प्यो श्रीरंशयनासने पुष्करंकाविहस्ता
ग्रेवायभागएमुखेजले क्यो ग्रिद्धु फलेपश्चेनीर्घौषधिविशेषयोः श्वेतरम
वकाशनवधिपरियानंतर्पिभेदनादष्ये स्क्लिद्रात्मीयविनावह्निरवसरमा
येतरात्मानिव मुक्तेपिपिंडरंगजदशेरूपएपाथिनागभम् प्रावरंत्वंपत्तमते
सेयाततकेभोन्यलिंगकः गौरोरुष्णोसितेपीते व्रणकार्यप्यरुक्करः ज

अमर
११४

दरः स्थिरेपि स्यात् प्रयत्नादपि चादरः अनाकुलेपि चैकाग्रः व्यग्रो

व्यासक्तआकुले उपर्युदीच्यश्रेष्ठेष्वप्युत्तरः स्यादनुत्तरः एषां विप

र्यये श्रेष्ठदूरानात्मोत्तराः पराः स्वादुप्रियौ तु मधुरौ क्रूरौ कठिननिर्दयौ

उदारो दातृमहतोः इतरस्त्वन्यनीचयोः मंदस्वच्छंदयोः स्वैरः शुभ्रमुद्दी

प्तशुक्लयोः आसारो वेगवद्वर्षे सैन्यप्रसरणं तथा धारांबुपानेचोक्त

पिंडौ कटाहेपिकर्परः बंधुरं संदरंभे गीर्भिः कंदुकपोलयोः चरः

स्याल्लांह विषयको अधीरः कातरे चले गौताः चूडाकिरीटं केशाश्च ११४

सेयत्तामौलयस्त्रयः द्रुमप्रभेदमातंगकाण्डपुष्पाणिपीलवः कृतां

तानेहसोःकालः चतुर्थेपियुगेकलिः कमलाश्रीमृगेपुंसिक्लीवे

स्यान्यमतोयोयोः प्रावारेपिचकम्बलः करोपहारयोःपुंसि बलिः

प्राण्यंगजे स्त्रियाम् स्थौल्यसामर्थ्यसैन्येषुबलंनाकाकसीरिणोः

वातूलःपुंसिवात्यायामप्यवातासहे त्रिषु भेद्यलिंगः शठेव्यालः

पुंसिश्वापदसर्पयोः मलोस्त्रीपापविट्किट्टानि स्त्रीशूलंरुगा

युधे शंकावपिद्वयोःकीलः ज्वालायामंतयनेरत्नौ प्रहरणेविशेष

वपालिःस्त्र्यश्र्यंकपंक्तिषु कलाशिल्पेकालेभेदेचा लीसख्यावलीअपि
अब्ध्येवृद्धिहृन्नौवेलास्वकालमर्यादयोरपि बहुलाःकृत्तिकागावोबहु
लोग्निःसितेत्रिषु लीलाविलासक्रिययोः उपलाशर्करापिच शोणि
तेम्भसिकीलालं मूलमाद्येशिफा‥यो जालंसमूहआनायगवाक्षा
रकादपि शीलंस्वभावेसद्वृत्ते सस्येहेतुकृतेफलम् छर्दिनेत्ररुजो
क्लीबेसमूहेपटलंनना अधःस्वरूपयोरस्त्रीतलं स्याच्चामिषेप
लं गैर्वानलेपिप्पालंनना अधःस्वरूपयोरस्त्रीतलं स्याच्चामि ॥५

षपले और्वानलेपिपाताले चेलंवस्त्रेथमेविष कङ्कलेशाकुभिःकी
लैश्रुवभ्रेनालन्तुपानले निर्णीतेकेवलमितित्रिलिंगंत्वेककृत्स्नयोः
पर्याप्तिक्षेमपुण्येषुकुशलंशिक्षितेत्रिषु प्रवालमङ्कुरेप्यस्त्री त्रि
षुस्थूलोजडेपिच करालोदंतुरेतुंगे चारौदक्षेपिपेशलः मूर्खे
र्भकेपिबालाःस्यात् लोलश्चलसतृष्णयोः कलंगेहेपि तालांके
कुबेरश्चैककुण्डलः स्त्रीहावाव ज्ञयोर्हेला शकलखण्डदयोर्दल
म तूलिश्चित्रोपकरणशलाकान्हलपाण्ययोः तमलंक्याकुले

ग्राहे शष्कुलीकर्णपाल्यपिलोमाः दवदावौवनारण्यवह्नी जन्महरौ
भवौ मंत्रीसहायःसचिवः पतिशाखिनराधवाः अवयःशैलमे
षार्काः आज्ञाह्वानाध्वराहवाः भावाःसत्तास्वभावाभिप्रायचेष्टात्मज
न्मसु स्यादुत्पादेफलेपुष्पेप्रसवोगर्भमोचने अविश्वासेपह्नवेपिनि
कृतावपिनिह्नवः उत्सेकामर्षयोरिच्छाप्रसरेमहउत्सवः अनुभावः
प्रभावेचसतांचमतिनिश्चये स्याज्जन्महेतुप्रभावःस्थानंचाद्योपल
ब्धये क्लीवेपराशावेशस्त्रे वर्णभेदे त्रिलिंगकम् ध्रुवोभभेदेक्लीवेवा

तुनिश्चितेशास्त्रेनेचिषु सोदान्तोऽध्यात्मनिस्वंत्रिष्वात्मीयेस्वोस्त्रियांध

ने स्त्रीकटेवसत्त्वंबेधेचनीवीपरिपणेऽपिच स्त्रियांवामोमेपेरवयोः द्वंद्वंक

लहयुग्मयोः द्रव्यासुव्यवसायेषुसत्वमस्त्रीतुजंतुषु क्लीबंनपुंसके

षंढेवाच्यलिंगमविक्रमे संत्रासधर्मातिप्रणतोप्राधौ प्राधंचवेधनम

वोताः द्वौविशौबेप्रपमनुजौ द्वौवातभिसरौस्पशौ द्वौराशीपुञ्जमे

षाष्टौ द्वौवेशौकुलमस्करौ २ रहःप्रकाशौवीकाशौ निर्वेशोभ

तिभोगयो कृतांतेपुंसिकीनाशः क्षुद्रकार्षिकयोस्त्रिषु पदेलक्ष्ये

अमर
११२

निमित्तेऽपदेशः स्यात्कुशमप्सु च दशोवस्यानेकविधोऽपि आशपाशस्त्रा
पिधायत्ना वशस्त्रीकरिणीवस्यात् दृग्ज्ञानेज्ञातरित्रिषु स्यात्कर्कशः सा
हसिकः कठोरामसृणावपि प्रकाशोऽतिप्रसिद्धेऽपि शिशावज्ञेच बालि
शः नाशः स्यपोऽतिरोधाने जीवितेशः प्रियेयमे नखांससद्वृक्षो निस्त्रिंशो
ऽसिनृशंसयोः भवः करः आशश्वाप्त्याशालिशोऽत्रार्थे पाशो बंधनशस्त्र
योः पिंताः स्वरमत्स्यावनिमिषौ पुरुषावात्ममानवौ काकमत्स्या
तवगौ ध्वांक्षौ कक्षौ च तृणवीरुधौ अभीषुः प्रग्रहे रश्मौ प्रैषः प्रेषणम

११२

ईने पत्तः सञ्जायेष्य सीवः श्रिशेवेष्टकिरीटयोः फुल्लेंङ्के मणके श्रेष्ठेस

कलेहूषः कषोस्त्रीकुड्मलेखड्गपिधानेऽर्थोपचादिकाययोः शूलेद्दे शारिफलके

पद्माकपः अश्वाद्यामिंद्रियेनाप्रांगेकर्षेचक्रेव्यवकारेकालिकामे कर्षवा

नौकरीषाग्निःकर्षः अल्पाभिधायिनी पुंभावेतत्क्रियायांचपौरुषं । वि

षमप्सुच उपदानेप्यामिषंस्यात् अपराधेपिकिल्विषम् स्यात्पृष्टोलोकथा

वेशोवत्सरेवर्षमस्त्रियाम् प्रेक्षान्नृत्येक्षणंप्रज्ञा भिक्षासेवार्थनाभृतिः

त्विट्शोभापि त्विषुपेन्वदेकास्येनिष्काशयोः प्रत्यहेतपिकृतेष्वहः

सुमर
११८

रक्तस्त्वप्रज्ञाविक्रान्तो रजःसंमोषणरक्षोभुल्लदंते वोधोरवत्रसौ कपिप्रीर्घोभि

त्रिस्थंगे नृतर्षस्त्रपकः स्वप्ना दोषोवातादिके दोषोवातादिके दोषावात्रो।

दत्तोपिक्रकृतः प्राणाग्रभागेगपृष्ठाद्दयोस्त्रमुखस्पर्शेण घोनाः शविश्वेर

नक्षुदोहंसा मर्यवह्नीविभावस्र वर्ज्मोतर्णीकवर्ज्मोद्दो मांगस्त्रदिवोक

सः स्पृगागंदोविषवीर्यगुणोरागेद्रवेरसः पुंस्पंत्रंसावनंसोवार्कणोः

दशविपशावेर देवभेदेनलेपमोवस्र रत्नेपनंवसः विसौचवेयाः स्त्रीवा

श्रीहिंनाणंसाहृदंष्ट्रयोः लालमेप्रार्थनेपक्वे हिंसाचौर्यादिकर्मच ॥१८

प्रसरस्त्वापि भृग्यावैरोरदस्योसेदमोचते ज्वालाभासोर्नपुंस्यर्चिर्ज्योतिः

खद्योतदृष्टिषु पापापराधयोरागः खगबाल्यादिनोर्वयः तेजःपुरीषा

योर्वर्चः महस्तूत्सवतेजसोः रजोगुणेचस्त्रीपुष्पे राहौध्वान्तेगुणेतमः

छंदः पद्येभिलाषेच तपःकृच्छ्रादिकर्मच सहोबलं सहामार्गः ना

भःखं श्रावणोनभाः ओकःसद्म श्राश्रयोस्त्रौकाः पयःक्षीरं पयोम्बु

च ओजोबलदीप्तौ स्रोतइंद्रियेनिम्नगारये तेजःप्रभावेदीप्तौचबला

लेशुक्रेपि अतस्त्विषु विद्वांविद्वांश्च बीभत्सो हिंस्रोपि अतिमात्रे

वमीवृद्धप्रशस्ययोर्ज्यायान् कनीयांस्तु युवाल्पयोः वरीयांस्तूरुवरयो
साधीयान्साधुबाढयोः संग्ताः दलेपिठहूः निर्वेशोपपुमाकोदयोग्रहाः
हार्यापीडेक्राथवसेनिर्हेशेनागदंतके तल्पवैष्णादिरथ्योष्मग्राहः
ग्रहोपिव पत्नीपरिजनादानमूलशापाः परिग्रहः दारेषुचश्रद्धा श्रोणप्प
मप्यादरेऽहो वराख्रियाः कृहोप्हेदेपि अहिर्वृत्रेऽपि अग्नीन्दुकौ स्तमोपहाः
परिस्फुटेदेनलयार्हैयं परिवर्हः २ अव्ययाः परे॥ इत्यमरकोषेसामान्यकाण्डेना
नार्थवर्गः॥ ॐ आङीषदर्थेभिव्याप्तौसीमार्थेधातुयोगजे ५ आप्रगृह्यः स्म

तौवाक्ये प्यास्तुस्यात्कोपपीडयोः पापकुत्सेषदर्थेकु धिङ्निर्भर्त्सननिंद
योः चान्वाचयसमाहारेतरेतरसमुच्चये स्वस्त्याशीःक्षेमपुण्यादौ प्रक
र्षेलंघनेप्यतिस्वित्प्रश्नेचवितर्केच तुःस्याभेदेवधारणेसकृत्सहैकवा
रेपि आराद्दूरसमीपयोः प्रतीच्यांचरमेपश्चात् उताप्यर्थविकल्पयोःअ
पिसमुच्चयेप्रश्ने तथापदर्थांतरेपिच पुनःसहार्थयोःशश्वत् साक्षा
त्प्रत्यक्षतुल्ययोः खेदानुकम्पासंतोषविस्मयामंत्रणेबत हंतहर्षेनु
कम्पायांवाक्यारम्भविषादयोः प्रतिप्रतिनिधौवीप्सालक्षणादौप्रयो

अमर

१५

गतः इतिहेतुप्रकरणप्रकाशादिसमाप्तिषु प्राच्यांपुरस्तात्प्रथमेपुरार्थेऽग्र
तःस्यादपियावत्तावच्चसाकल्येऽवधौमानेऽवधारणे मंगलानंतरारंभप्रश्नकार्त्स्न्ये
ष्वथोऽथ वृथानिरर्थकाविध्योः नानानेकोभयार्थयो नु पृच्छायांवि
कल्पेच पश्चात्सादृश्ययोरनु प्रश्नावधारणानुज्ञानुनयामंत्रणेननुगर्हास
मुच्चयप्रश्नशंकासंभावनास्वपि उपमायांविकल्पेवा सामित्वर्धेजु
गुप्सिते अमासहसमीपेच कंवारिणिचमूर्धनि इवेत्थमर्थयोरेवं नू
नंतर्केऽर्थनिश्चये तूष्णीमर्थेसुखेजोषं किंपृच्छायांजुगुप्सनेनामप्राका ।१५।

प्रासंभाव्यक्रोधोपगमस्वकुत्सने अलंभूषणपर्याप्तिशक्तिवारणवाचक

कम् हुंवितर्केपरिप्रश्ने समयान्तिकमध्ययोः पुनरप्रथमेभेदे निर्नि

श्चयनिषेधयोः स्यात्प्रबन्धेचिरातीतेनिकटागामिकेपुरा ऊरुर्युरीचोररी

चापिविस्तारेंगीकृतौत्रयम् स्वर्गेपरेचलोकेस्वः वार्तासंभाव्ययोःकि

ल निषेधवाक्यालंकारजिज्ञासानुनयेखलु समीपोभयतः

प्रतीच्यसाकल्याभिमुख्येभितः नामप्राकाश्यसंभाव्यक्रोधोपगमकुत्सने

[illegible]

अमर
१२२

त्विदे हिहेनौ अथ पारणे ॥ इत्यनेकार्थाव्ययवर्गः ॥ विरायविरसाज्ञायविरस्यायां

स्विगार्थेका मुहुःपुनःपुनःशश्वदभीक्ष्णमसकृत्समाः द्राक्झटित्यञ्जसा

ह्नायसपदिमंक्षुद्रुते बलवत्सुष्ठुकिमुतसत्यतीववनिर्भरे इथग्वि

नांतरेणर्ते हिरुङ्नानाचवर्जने यत्तद्यतस्ततोहेतौ असाकल्येतुचि

च्चन कदाचिज्जातु सार्धंतुसाकंसत्रासमंसहआनुकूल्यार्थकंप्राध्वं

व्यर्थकेतुवृथामुधा आहोउताहोकिमुतविकल्पेकिंकिमूतच तुहि

चस्महवैपादपूरणे पूजनेस्वती दिवाह्नीति अथदोषाचनक्तंचरजनौ

१२२

नाविति निर्यातयेस्माविन्तिरोप्य यसंबोधनार्थकाः स्मुः प्याइ पंरेगहेहै

भोः समयानिकषाहिरुक श्रनाकिंनेनुमहमास्यानुरःपुरतोग्रतः स्वा

हादेवहंविदानेस्रोपट्टोपद्वपद्धथा किञ्चिदीषन्मनागल्पे प्रेत्यामुत्र

वांतरे वहायपानयेवैवेमाम्य हाहीतिवोस्मयेमौनेनतूष्णीकां सद्यः स

पदितत्क्षणे दिष्ट्याशमुपजोषंचसानंदे श्रयोन्तरेनरा अंतरेणचमध्यस्माः

प्रसह्यतुहठार्थकम् युक्तेद्वेसांप्रतंस्थानेभीक्ष्णंशश्वदनारते श्रभा

वेनह्यनोनापि मास्ममालंचवारणे पक्षांतरेचेद्यदिच नयाखेह्नाम

श्रमरु
१२३

साहयम् प्राकाश्ये प्रादुराविःस्यात् गौमेवं परमं मते समेतन्नस्तु परितः स
वेतोविश्वगित्यपि अकामानुमतो कामं अहृयोपगमेस्तु च ननु चस्याविशे
षोक्तौ कश्चित्कामप्रवेदने निष्ठमे सुष्ठमे गर्हे यथास्वेतु यथायथम् स
षामिथ्या च वितथे यथार्थं तु यथातथम् स्युरेवं तु पुनर्वै वेत्यवधारण
वाचकाः प्रागतीतार्थकं नूनमवश्यनिश्चये हयम् संवद्वर्षे अथ ये त
वीक श्रामेवं स्वयमात्मना अल्पेनीचैः महत्युच्चैः प्रायो भूम्नि अद्रुते शनैः
सनाने नित्ये बहिःबाह्ये स्मातीते स्तमदर्शने अस्तिसत्त्वे रुषोक्तावु

१२३

ऽहे प्रश्ने नुनयेननयि तर्के स्वित्स्यात् उषा रात्रेरवसाने प्रणामेनमोत्र

तौ पुनरर्थेङ्ग निंदायां दुष्टु सुष्टु प्रशंसने सायं साये प्रगे प्रातः प्र

भाते निकषांतिके परुत्परार्यैषमोब्दे पूर्वे पूर्वतरे यति अद्यात्रा

ह्नि अथ पूर्वेह्नीत्यादौ पूर्वोत्तरापरात् तथाधरान्यान्यतरेतरात्पूर्वेद्यु

रादयः उभयद्युश्चोभयेद्युः परेत्वह्नि परेद्यवि ह्योगते नागतेह्नि

श्वः परश्वःश्वःपरेहनि तदा तदानीं युगपदेकदा सर्वदासदा ए

तर्हि संप्रतीदानीमधुना सांप्रतं तथा दिग्देशकाले पूर्वादौ प्राग

दम्भलिशारदयः ॥ अन्यनेकार्थाव्ययवर्गाः ॥ ॐ सलिंगशास्त्रैः सन्नादिकृत्तद्धित
समासजैः अनुक्तैः संग्रहे लिंगं संकीर्णवदिहोन्नयेत् ॥ लिंगशेषविधिर्व्यापी
विशेषैर्यद्यबाधितः ॥ स्त्रियामीदूद्विरामैकाच्सयोनिप्राणिनामच प
ठे विद्युन्निशावल्लीवीणादिग्भूनदीह्रियाम् ॥ अदंतैर्द्विगुरेकार्थो न स पात्रयु।
गादिभिः ॥ तल्वृंदे येनिकट्यत्रा वैरमैथुनकादिवुन् ॥ स्त्रीभावादावनिक्ति॰
ल्युणजकाव्यु त्रिज`` णः ॥ उणादिषु निरूरीश्च ज्याद्युङं तं चलं स्थिरम् ॥ तन्की
र्यणंप्रहरणंचेन्मौष्टापालवाणादिक ॥ घञ्चोन्यः साक्रियाख्यांचेद्दण्डा

नाडिंफाल्गुणी स्योनंपानाचमगयातैलंपाताखयेतिदिकृ स्त्रीस्पाकावि

नसगादि विवत्ताप चयेयदि लंकाशेफालिकाटीकाथातकीपञ्चकादि

की सिध्रकाशारिकाहिकाविग्रौकोल्कापिपीलिका तिंदुकीकतिकाभे

गिः स्नुभेगासूक्ष्मविमाढ्यः पिञ्छाविनाडिकाकिन्वः चूर्णिः शाल्मली

र्लीवषन् सानिःकेयातयामेदीनाभीरजसभेतिच झल्लरीचर्चरीपारीहो

रालज्जाचसिदमला लालालिदाचगणूषाष्ट्रसीमसी स्त्रीलिंगवि

शेषः पुंस्ति समेदानुचराः सपर्यायाः सुराः सुराः स्वर्गयागाद्रिमेघाब्धिद्रुका

अम
१२५

लासिशरारयः करवालोऽष्टदोर्दन्तकाण्डके ध्यानवेत्तनाः अड्डाड्डोनाः वेडभेदः

गञ्जोन्ताः प्रागसंख्येकाः स्त्रीवेश्यायास्तु नियोमात्रसन्तुन्ताश्रवाधिताः कर्णा

रूपनवस्तानिहिन्नान्तरुविरामकाः कषणभमरोपान्तोयघटन्ताश्रमीस्व

स्त्र पद्मनवमरोपान्ताः गोत्रान्ताः चरणाह्वयाः नाम्न्यकर्तरि भावे च वज्र

वृक्ष णत्वा पुत्रः ल्युः कर्तरीमनिच्भावे क्वौ चौः क्विः प्रादिनोऽन्यतः ठंढे

ष्ववडवाव ष्ववडवाव ष्ववडवानसमाहृते कोन्ताः स्त्रूपे तु पर्यायष्ट्वौ

यः पूर्वकोऽपि च वट कस्थानुवाकस्वरलोकस्त्र अडंगकः पुंस्त्वोऽपि

१२५

रवः समुद्गस्स्याद्विटपट्टपटालवरः कोट्टारवट्टहस्ताश्चापि एओ एठौ पि
चणठवत्र गडुः करणोऽलगुडौ वरलस्स्यात्किणघुणाः पृत्निसीमंत
हरितारोमंथोद्गीतबुद्बुदाः कासमर्दार्दनिःकुंदः फेनस्तूपौसस्तूपा
कौ स्रातपः दात्रियोनाभिः कुणपक्षुरकेदराः स्तरत्सरप्रकण्ठाश्च
गोल्लहिंगुलपुद्गलाः वेतालमल्लभल्लाश्च पुरोडाशोऽपि पट्टिमः कु
ल्मासोरमसस्त्रैवमसकटाहः पतद्ग्रहः पुंलिंगाविशेषः द्विहीने
न्यच्चखारणपर्वाश्चभद्दिमोदकम् शीतोत्सलमोसस्थिरमुखा॥

शुमर
१२८

द्विद्वविंशणिवणाम् हलहेममास्वलोहेस्युत्वदुःखयशुभाशुभम् ज
लपुष्पाणिलवणव्यंजनान्यनुलेपनम् कोटेःशतादिसंख्यान्या
वाल्लक्षाप्रयुतंचनत्व द्वा‥मसिस्तुसैत्रंनंयदनोतमकर्त्तरि चोतं
मलोपपथेशिष्टंगावेंप्राक्संख्ययान्वितम् पत्रायद्वैनैरेकार्थोहि र
गर्ल्लेदपानुसारतः हंहैकत्वाव्ययीभावौपथिसंख्याव्ययात्परः ष
ष्ट्गास्त्त्वाबहूनांचेत्समासेसेंहत्नौसभा शालार्थीपिपराराजाम
नुषाद्याद्राजकान्त दासीसभंन्रपसभंरक्षःसभैभिमादिषुतः ३

पत्तोयक्रमोत्तस्तुतदादित्वप्रकाशनि कोपक्रकोपक्रमादिकेयोशी

नरनामस्व भावेड्रणकविभ्योन्येसम्हेभावकर्मणेः श्रदंतप्रत्ययाः

पुल्पमुदिनाभ्योपरेत्वहः क्रियाव्ययानांभेदकान्यैकत्वेपक्रानोजके

चोचंपिक्काग्रहस्तूणोकिरीटंकैसमर्मयेकाने राजसूयंवाजिपेयेगत्व

पयेत्कनौकवेः माणिवृषभाष्यसिंहरचीरचीवरपञ्जरम् लोकाय

तेहरिनालंविदलस्याल्वास्कम् नपुंसकलिङ्गविशेषः स्त्री

पुंसयोरपत्यांतात्रिष्टपटटोरगाः जातिभेदाः पुमाख्योस्वर

स्त्रीयोगेसंहमलकाः मुनिर्वसारकरत्नावीतिःवर्णकःपार

शिर्मभूः स्त्रीपुंलिंगाविशेषः द्वयोर्भावक्रिययोःध्यञ्ज कचित्त्वशुत्र

कीर्तिनः औचित्यमौचितीमैत्रीमैत्रंवुक्षप्रागुदाहृतः षष्ठान्तप्राकादः

सेनाच्छायाशालासुरानिशाः स्याद्वानसेनंस्वनिशंगोशालमितरेचदि

कुम्रर्थन्नत्रोत्तरपदोद्विगुस्त्रीपुंसिनस्त्रीपुंसिलक्ष्म त्रिरवठीवचिनद्येवा।

------चिनत्यपि स्त्रीनपुंसकलिंगाविशेषः त्रिषुपात्रीपुटीवाटीपे।

टीकुवलदादिमौ त्रिलिंगसंग्रहः परंलिंगंस्वप्रधानेद्वंद्वेनतत्पुरुषेपितत

गुणेष्यात्मः प्राक्लिङ्गान्ताः पञ्चसर्वाः परोपगाः तद्धितार्थो द्विगुः संख्यासर
र्वनामतदन्तकः बहुव्रीहिरदिङ्नाम्नामुन्नेयं तदुदाहृतिः गुणद्र
व्यक्रियायोगोपाधिभिः परगामिनः कृतः कर्तर्यसंज्ञायां कृत्याः क
र्त्तरि कर्मणि अणाद्यन्तास्तेन रक्ताद्यर्थे नानार्थभेदकाः षट्संज्ञकास्त्रिषु
समा युष्मदस्मत्तिङव्ययम् परं विरोधे शेषं तु ज्ञेयं शिष्टप्रयोगतः

इति लिङ्गसंग्रहवर्गः

समाप्त वेनमोनमः ॥ ॥ ॥

श्रुमा ॐश्रीगुरवेनमः ॥ इत्यमरसिंहविरचितेमरकोषेसामान्यकाण्डस्तृतीयः ॥ ॥

१२८ ॥ रामः रामः रामः राम ॥ राम ॥ रा ॥

यावद्भाभास्करस्यप्रभवतिभुवनेयावदाकाशगंगायावद्गोगोनगादिर्भ

गणाकाशिपतिर्गौः पतिर्विर्गश्रमेयाः यावद्ब्रह्मापिनाकीहरिरुतकमलावेद

सिद्धांतश्रुतपिनवतंपुष्पपोत्रैस्वलनपरिस्थितोभूदेवेनाप्यलक्ष्मी १ ॥

शुभमस्तु राम ॥ राम ॥ ॥